

TĖVYNĖS
S A R G A S
MĖNESINIS LAIKRASZTIS.

TILŽĖJE.

Tėvynės Sargas.

Mėnesinis laikraštis su priemazgomis ir atskirais priedais.

Stovi ant sargybos Lietuvių tautos: szviesos, tikybos ir kalbos.

Pirmąją N. dalį **slėpkite** labiaus, neg antrąją.

Gaunamas pas **J. Lapiną** už 50 kap. (Tilsit, Ostpr. Goldschmiedestr. 8) ir pas Rev. A. Kaupą už 1 dol. (America Scranton, Pa. Main Ave. 1423).

T u r i n y s.

<p>1. Nuo Redakcijos . . . . . 1</p> <p>2. Visu didžiausis perseigėjimas 3</p> <p>3. Antrasis Pravoslaunų paklydimas: apie czysčių . . . . . 4</p> <p>4. Trecziasis Pravoslaunų paklydimas: apie Nekaltą Prasad. szv. Panos . . . . . 7</p> <p>5. Katalikų Bažnyčios auglius.</p> <p>6. Ar reikia ir kaip reikia mylėti tėvynę? . . . . . 10</p> <p>7. Musų mokslavietės . . . . . 12</p> <p style="padding-left: 20px;">1. kuniszkosios karonės.</p> <p style="padding-left: 20px;">2. Isz Žagarės.</p>	<p>8. Įvairios žinios . . . . . 16</p> <p style="padding-left: 20px;">1. Isz Barstyczių. 2. Isz Mosėdžio. 3. Isz Kalvarijos.</p> <p style="padding-left: 20px;">4. Isz Kauno: 1, 2, 3, 4, 5.</p> <p>9. Musų rasztai . . . . . 23</p> <p style="padding-left: 20px;">„Ukiszkasis kalendorius“ melagingai „Sargieczyų“ pavadintas.</p> <p>10. Atsakymai . . . . . 24</p> <p>11. Priemazgoje: „Ukiszkasis Kalendorius“ 1900 m. tikrai „Sargieczyų“ sudėtas, su didelią literaliszkai-ukiszką dalim.</p>
--	---

Nuo Redakcijos.

Atskyrę nuo szio No. „priemazgą“ gausite „Ukiszkąjį Kalendorių“, tikrai „Sargieczyų“ sudėstyta 1900 metams, visiszkai nekaltos įtalpos; maskoliai negali jusų persekioti už jį.

Skaitytojus įpraszyme šita **Kalendorių** atskirti nuo menkiausio ant svieto kalendorpalaikio, p. Mauderodės jau vidurvasaryje išleisto, ant kurio su negirdėta begėdyste, be mūsų žinios antdėtas „Sargiečių“ paraszas, už ką p. Maud. bus patrauktas prie atsakymo priesz suda. Perniai p. Mauderodė išdavė savo kasztu mūsų parupintą storą Kalendorių; szimet jis nebeprisimė nuo mūsų „storo“, kad mažai pelno teduodas, bet **patsai** pasitiekė „ploną“, voktinai užlaikęs mūsų kalendoriaus išzvaizdą ir mūsų vardą. Tai dar negirdėtas konkurencijos budas!!

P. J. A., buvusysis p. Maud. korektorius, neteisingai užturėjo p. Dėdės Atanazo „Margus paveikslėlius“; pagrobęs isz „Sargo“ dar szį — tą, padirbo, ar girdite, „Sargiečių“ (!) Kalendorių!? Ale-gi mes 1. nekam neleidėm isz „Sargo“ tam tikslui imti medegą; 2. p. J. A. nėkuomet prie „Sargo“ neprigulėjo, — tai kokią-gi, klausiamo, turėjo jis valią valkioti mūsų vardą dėl ... savo geszefto? Kad ne jis, butu buvęs sztai Kalendorius dėl lietuvių **naudos**, ne dėl spaustuvninkų **geszefto**, kaip dabar. P. Dėdė Atanazas teipo-gi iszreiskia savo rustybę už nevertą sunaudavimą jo rasztų.

Red.

Visųdidžiausis persergėjimas.

Katalikui po sunkiausiu grieku užginta:

1. eiti ant pravoslaunos nobaženstvos, ant paszventimo iszkalos, arbatnamio, rasztinyczios ir ant visų kitų [pravoslaunų maldų ir ceremonijų;

2. eiti į bankietus, kurios maskoliai pakelia dėl paszventimo iszkalos, arbatnamio, rasztinyczių ir dėl kitų atsitikimų;

3. imti dvasiszkas dovenas nuo popų, arkiriejų, uczitelių, ir kitų pravoslaunų vyresnybių;

4. buczioti ranką pravoslaunų dvasiszkiems, kaip szitai: popams, arkiriejams, diaczkams ir k. p.;

5. eiti į cerkvę, į bambizų ar luteronių kirkę;

6. mesti rinkliavas ant cerkvės, ant partraukimo rusiszku kningų, ant arbatnamių, ant įkurimo iszkalų rusiszku ant praplatinimo pravoslaunos tikybos.

7. eiti į talką dėl statymo cerkvės, cerkvinių iszkalų, suvežimo medegos popams ir t. t.

8. leisti vaikus į tokią iszkalą, kur nevaikszcioja kunigas vaikams mokyti katakizmo;

9. leisti vaikus į cerkvės iszkalas.

10. skaityti kningas maskolių paraszytas dėl privilejimo katalikų į pravoslaviją, o tokios yra kningos paraszytos Odincovo ir Bogojavlenskio dėl iszkalų, su paveikslais cerkvių, pravoslaunų arkiriejų, popų, kliosztorių, prime-luotųjų szventųjų, kvalczyvų stebuklingų vietų su iszguldymais pravoslaunos tikybos, kurios skaitydamas katalikas užsi-traukia iszkeikimą tėvo szventojo Popiežiaus ir atskyrimą nuo Bažnyczios szventos;

11. daryti prigovorų dėl statymo cerkvių, naujų iszkalų rusiszku, pirkimo rusiszku kningų, ir kitus prigovorų su iszkađa dėl katalikų vieros, su naudą dėl pravoslaunos;

12. raszyties ant prigovorų, nežinant pirmiaus tikriausiai, kas ten yra paraszyta;

13. eiti ant skaitymų, užkabinanczių arba paniekinanczių katalikų viera, viiojanczių į pravoslauną;

14. imti lietuviszkas kningas rusiszkoms literomis atspaustas;

15. iszduoti maskoliams katalikus ant persekiojimo dėl szventų ceremonijų.

Akacijus, Antiokijos vyskupas buvo užklaustas pagonų sudžios: „Pasakyk, kamę gyvena krikščionis, kamę jie meldžiasi; iszreikszk man vardus ir pavardes krikščionių.“ Dievobaimingas Akacijus atsakė: Neesmu vieszpats ant jų; bet Dievas yra jų Vieszpats. Jų vardai yra užrasyti amžino gyvenimo kningoje“. Tada sudžia pyko, smarkavo, bet nėjokiu budu negalėjo priversti vyskupo, kad iszduotu krikščionis. — Teip elgėsi visados szventieji Muczelninkai ir gatavi buvo velyt numirti, neg kaip katalikus iszduoti ant persekiojimo.

16 po sunkiausiu grieku užginta pakelti į starszinas, storastas, szimtininkus ir deszimtininkus vyrus, nusidėjusius priesz Bažnyčią szventą.

Antrasis*) pravoslaunų paklydimas.

Apie Czysczių.

Mūsų Bažnyčia, kaip kiekvienas katalikas žino ir tiki, moko, kad yra czysczius, kuriamę pakutavoja duszios, iszsiskyrusios isz szio svieto mažuose — kasdieniniuose griekuose. Tuotarpu atskalunai sako: — Ne! — czyscziaus nėra; yra tiktai pragaras ir dangus; į pragarą eina grieszninkai, į dangų teisingieji. Bet jų mokslas, kaip tuojaus paregėsime, yra klaidingas, nės priesztarauja ir Rasztui szv., ir bažnytinėms apeigoms, kaip jų, teip ir mūsų, ir, ant galo, numanymui sveiko proto.

a) Jau Senamiamę Įstatymę tikėta į czysczių, nės, kaip žinomė isz Szventraszczio, Makabiejus, po karės su prieszais, siuntė piningus į Jeruzolimą, idant kunigai melstusi už duszias mirusiųjų laikę karės; jeigu-gi Senamiamę

*) Apie „pirmąjį“ veizdėk N. 5 „T. S.“ Czia dabar isz eilės iszpultu kalbėti apie Regemą Bažnyczios galvą, ale apleidžiamė tuotarpu, kad apie tą kalba „Brangumas katalikiszkosios Bažnyczios“, antrojoje szio N. dalyje — Kalendoriuje.

Istatymę butu buvęs toks tikėjimas, koks szendien yra pas atskalunų, nebutu Makabiejus užpirkęs maldų už duszias, nės jei nėra czyszciaus, tai kam-gi maldos už numirusius? jei duszia danguje, maldos nebereikalingos; jei pekloje — nebenaudingos... Kam-gi tat melsties ant vėjo?

b) Tolesniai, mūsų Bažnyčia meldžiasi už numirusius, ir neberekalo, nės troksza duoti pagalbą duszioms czyszciuje kentanczioms; atskaluna-gi patį sau priesztarauja — į czyszčių netiki, o už numirusius meldžiasi. Kam tos maldos? Ar ant juoko?!

c) Bet ir sveikas žmogaus protas sako, kad yra ir turi buti czyszcius. „Nei vienas neczystas“ — pasakė Išzganytojas — „neįeis į dangų“. Kožnas-gi griekas, nors mažiausias, sutepa žmogaus duszią — kaip ir atskalunai pripažįsta; už mažas-gi kaltybes Dievas amžiną pragaro ugnimi nekoroja; kur tat turi pasidėti duszios, mirsztanczios mažuosę griekuosę?? į dangų jos negali įeiti, nės nėra be sutepimo, nėra czystos; į pragarą jų teipo-gi nepriims, nės jų griekai to neužsitarnavo. Turi tat buti tokia vieta, kur tos duszios galētu apsiczystyti, atpakutavoti ir paskui eiti į nepabaigtas linksmybes; o tą vietą vadiname — czyszciumi.

Kad turėtumime supratimą, kaip silpnai galvoja atskalunai, norėdami iszsisukti nuo tikėjimo į czyszčių, ir kaip par tai savę ant juoko stato, perskaitykime apie tai straipsnį isz Konstantinopoliszko katakizmo, (p. 112): „Pagal mokslą saulėtekio „pravoslaunos“ Bažnyczios yra dvejobas padėjimas duszių numirusiųjų iki antro Kristaus atėjimo (paskutinio sudo); kitokiamę padėjimę yra duszios teisingųjų, kitokiamę nedoriųjų ir grieszninkų. Tikėme — sako Jeruzolimos Susirinkimas (defin. 18.) „kad duszios mirusiųjų yra pakajuje arba terp skausmų, pagal savo darbų; atsiskyrusios nuo kuno, tuojaus jos eina arba į linksmybę, arba į sopulius ir aszaras, tikrai bet sakant, nėra jos dar nei visiszkoje laimėje, nei visiszkoje nelaimėje“. Ir Rasztas szv. sako, kad laimė teisiųjų yra atilsis nuo darbų ir skausmų (Haebr. 4. 3, 11); liosumas nuo prispaudimų ir nuskriaudimų (Apoc. 7. 16, 17), ir ypatingas

susivienijimas su Vieszpacziu mūsų (Phil. 1. 13), ir, ant galo, tarsi neapsakomas jautimas laimės, kuri laukia amžinastyje. Nuliudimas-gi ir vaitojimai grieszninkų yra tai griaužimas sąžinės už griekus, kuriais užsitraukė Dievo rustybę, atstumimas nuo draugystės iszrinktųjų ir vienyjimos su Dievu, ir jautimas amžinų kanczių, kurios jų laukia (po paskutinio sudo).

O tai gili atskalonų piliozopija!! Pagal jų numanymą, yra koki ten dvi vieti: viena dėl iszrinktųjų, antra dėl prakeiktųjų: iszrinktiejie tat neina į dangų, o prakeiktiejie neina į pragarą, o nueis ten tiktai po paskutinio sudo! Visupirmu paklauskimė jų, kur tos yra vietos ir kaip jas pavadinti?! Kas ten par vieta, kur eina teisingi? Senamę Įstatymę yra kalba apie prieglobstę Abraomo, kur eidavo duszios teisingųjų lig Kristaus atėjimo ir kur dabar, pagal numanymą szv. Tėvų, eina duszios kudikių — nekrikszcziukų; bet tie, kurie apsikriksztyjo, regis, nebeina ten, o eina į dangų, nės-gi ir szv. Steponas — ans pirmasis muczelninkas — kaip sako Rasztas szventas — valandoje mirimo — „matė dangų atvertą ir Iszganytoją, priimantį jo duszią“; ar tat Rasztus szv. negalima tikėti!? Tolesniai, jeigu duszios teisingųjų Naujojo Įstatymo neina dar į laimę ir turi jos laukti iki Paskutinio sudo, tai koks yra tamę dalykę skyrius terp Patriarkų S. Įstatymo, ir N. Įstatymo szventųjų? Toliaus, ar-gi melavo Kristus, tardamas, kad Dievo Sunus atėjo pataisyti tai, kas buvo pagadinta par Adomo grieką? Ar-gi Jis neatrakino dangaus vartų, kaip Adomas buvo užrakinęs? Ant galo, isz kur-gi isztrauktos tokios navatnios vietos? Rasztę szv. jų nėra, szv. Tėvai apie jas tyli, nuo pradžios Krikszczionijos apie jas niekas nesapnavo!?! O tai jas iszmislyjo atskalonų gudrumas, norenczių iszsivynioti szejp-teip, kad nereiktu priimti nuo katalikiszkos Bažnyczios tikėjimo į czysczių. Bet ar szejp ar teip painiosiesi — mielas atskalune — po tamsią girią, vis kožnas matys, kad tu klaidžioji, pakoliai neužsidegsi žiburio ir nesujieszkosi kelio tiesaus! Szejp ar teip vyniokies, nieko nepasidarysi ir turėsi, ant galo prisi-pažinti, kad tu paklydęs ir kad neiszkreipta ir tiesa neiszkreipiama, stovinti ant tvirto pamato, yra tiktai Katalikų Bažnyczoje.

Trecziasis pravoslaunų paklydimas

Apie Nekaltą Pan. Szven. Prasadėjimą.

Nuo pat pradžios buvo Bažnyčioje szv. tikėjimas, kad Szvencz. Panelė yra nekaltai, be grieko pradėto; bet tas tikėjimo artikulas nebuvo visiems tikintiems apreiksztas ir palieptas. Ant galo, Popiežius Pijus IX 8 dienoje gruodžio 1854 m. apreiskė ir paliepė visai Kristaus Bažnyčiai tikėti, iszpažinti ir garbinti Nekaltą P. Marijos Prasadėjimą. Tas tikėjimo artikulas paremtas yra ir ant žodžių Raszto szv., ir ant mokslo szv. Tėvų, ir, ant galo, ant numanymo sveiko proto. Bet atskalunai įnirszė szaukia, kad tas tikėjimo artikulas yra visiszkai naujas, iki 1854 m. niekur neminėtas ir tiki iki sziolei, jog szv. Paneli pradėta griekę, kaip ir visi Adomo vaikai. Neisileisdami į ilgus privadžiojimus, kurie gal butu ir nelabai reikalingi nės kožnas katalikas ir be to tiki į nekaltą P. M. prasadėjimą, parodysime tiktai, kad atskalunai ir tamę dalykę meluoja užsimerkę. Ir szv. Tėvai, paczių atskalunų už szventus pripažinti ir už tikrus mokytojus ir raszytojus priimti, aiszkiai iszpažino savo tikėjimą į Nek. Panos Szvencz. prasadėjimą. Perskaitykime ką raszo szv. Germanas, Konstantinopylės patriarkas: „Buk pasveikinta, mylistos pilna, už szventuosius szventesnė, už dangų augsztesnė, už Kerubinus garbingesnė ir už Serapinus szviesesnė, ir už visus sutvėrimus didesnės garbės vertesnė . . . Buk pasveikinta, szvencziausiai padarytas, **nekaltas** ir **czyszcziausis** Dievo, augszcziausio karaliaus, rume, to paties karaliaus gražumu papuosztas . . . kuriamę Žodis — Sunus Dievo — noris atvesti ant kelio paklydusią žmonių giminę, prijemė kuną, idant sugražintu Tėvui tuos, kurie isz savo valios pabėgę buvo . . . . **O czyszcziausioji** . . . . dovena Dievui aukauta, ant visų sutvėrimų iszaugsztinta . . . **nekaltybės iždė pasleptas** . . .“ Ir daugybę dar tokių žodžių galima butu surinkti isz kitų Szv. Tėvų, iszpažįstanczių aiszkiai szv. Panelės Nekaltą prasadėjimą, bet užtenka ir to vieno — ir tie szv. Germano žodžiai užtenkančiai sudaužo apsmilkusius atskalunų akylorius, par kuriuos

jie nemato tiesos. Navatnas dalykas isztiesų! Lengviaus atskalunai pripažintu nekaltą prasidėjimą szv. Jono, apie kurį sakoma Hemerologijoje 23 rugsėjo: „Garbingas prasidėjimas garbingo pranaszo, Viszpaties pirmžingio ir Kriksztytojo Jono“; arba prasidėjimą szv. Onos, Panos Marijos Motynos, kurs teipogi yra minimas 9 gruodžio: „Prasidėjimas Onos, Dievo senutės — greicziaus, sakau, prasidėjimą tu szventųjų atskalunai pripažintu už nekaltą, negu prasidėjimą Szvencz. Panelės — o kodel? vientikt isz neapkantos katolikiszkos Bažnyczios! Meldamieji! ar-gi neapkanta gali buti vadu tamę dalykę? Ar-gi isz mūsų neapkantos galima kreivai tikėti ir melagystėmis savo sąžinę raminti, o ant pažinimo tiesos užmerkti akis!? Nors perplyszkite beszaukdami, kad Panelė Szvencz. griekę pradėta, mes vienok, atskleidę Rasztą szv., atverė szv. Tėvų rasztus vis jums uždarysime burnas ir parodysime jūsų klaidę! (Toliaus bus).

Katalikų Bažnyczios auglius.

Jezavita P. Huonder sulygino katalikų skaitlių 1800 su 1898 metas po tas szalis, kur gyvena missionieriai. Katalikų skaitlius pasirodė toksai:

	1800	1898
Turcija	6500	1 300 000
Persija	Keletas žmonių	10 000
Arabija	— 0 —	1 500
Indija su salą Ceylon	500 000	2 000 000
Indija (antrop-užpakalinė)	300 000	800 000
Kynų žemė (Kitajus)	200 000	700 000
Korėja	5 000	30 000
Japonija (nuo 1854 prasidėjo missijos)	—	50 000
Salų kruvos ties Indiją	2 500 000	6 000 000
Afrika	500 000	3 000 000
Sziaurinė Amerika-Anglijos dalis	120 000	2 000 000
Sziaurinė Amerika-Suvenyotos Valstijis	70 000	10 000 000
Australija su salomis	— 0 —	1 000 000

ir t. toliaus.

Tamę laikę sutverta nemažiau kaip 400 vyskupysčių (missionieriszkų); didesnioji to darbo dalis priguli Sz. Tėvui Leonui, kurs įsteigė 218 vyskupysčių. Tas pasistėbėtinus katalikų bažnyčios auglius aiszkiai rodžia, kad bažnyčios mokslas turi gyvumą tokį, kurio nėjoks neprietelys nuzudyti negali. Jei vienoje szalyje katalikų skaitlių sumažins neprietelius, privyliodamas arba priversdamas iszsižadėti savo tikrojo tikėjimo, tai kituose krasztuose atsiranda dar didesnis skaitlius katalikų netiktai isz vardo, bet ir isz darbų. Teip tai ir iszsipildo Jezaus Kristaus žodžiai: „Sztai asz esmi su jumis par visas dienas lig pasaulės pabaigai.“

X.

Dėlto tai katalikų bažnyčia persekiojimų nebijo; ji terp persekiojimų užaugo ir po visą pasaulę iszsiplėtė. Teip ir dabar; nors daugybė neprietelių viseip katalikus spaudžia ir jų darbą trukdžia, skaitlius jų nemažinas, bet didinas; naujos pagoniszkos giminės prijėma katalikų tikėjimą ir paklydę atskalunai sugrižta atgal į tikrąją Bažnyčią. — Nekatalikiszkuose krasztuose pradžioje szio amžiaus buvo: 11,317,800 katalikų, o dabar tas skaitlius paszoko į 52,170,000. Kas met priesz bažnyčią kilsta nauji neprieteliai, kas met tie patis katalikai atsiskiria nuo savo Motynos; bet jie, kaipo sausos szakos, nuo medžio nukritusios veikiai sutrupa, o jų vietoje kas met dygsta jaunos, žalios, pilnos gyvybos atžalos, kurios ir vaisių iszduoda. —

Ir mums lietuviams, nėra ko labai nusigąsti gulanczios ant mūsų cerkvės. Reikia atminti, kad esame sąnariais Visuotinės Bažnyčios, kuri apima visą pasaulę, turėdama 260 milijonų iszpažintojų. Pravoslaunų, pagal paskutinį sąrašą Rosijoje, yra 90 milijonų; bet tas skaitlius labai sumažės, atminus, kad pravoslavija vis labiau irsta ir į sektas (skiltis) skaidos: į sztundystų, duchoboreų, bepopių, tolstojeczių ir tt. Ir likusieji, kaip paberti žirniai, iszridinētu į visas szalis, kad policija nelaikytu jų su pančiojus. Atminkime-gė, jog tvirtybė vienybėje.

P.

Ar reikia ir kaip reikia mylėti tėvynę?

Kiekvienas žmogus jaučia savo širdyje tarsi užrašytą priedermę, liepiančią jam mylėti savo tėvynę labiau negu kitas; savo brolių kas labiau negu svetimtaucius; savo kalbą labiau, negu svetimas kalbas ir t. t. Pakoliai kas gyvena savo krasztę, niekur nevažinėja, kasdiena yra tarp savųjų, patoliai jis aiškiai negali suprasti tos meilės sylos; bet jeigu kartais tenką kam išvažiuoti į svetimą krasztą ir ten nekuri laiką prabuti, tadą jam jausmai, pirmu gal užmirę, atbunda. Kaip meiliai, duokime, lietuviai susitinka; kits su kitu Amerikoje; kaip saldi jiems moczios kalba kaip graži ir brangi jiems tėvynė; kiek daug puikių atminimų apie ją; kad mūsų, daleiskime, broliukas, kelius metus už jurių pragyvenęs, susitinka su ką tiktai atvažia-vusiu lietuviu — kiek ten juodviem sznekos, kiek klausinėjimos... ar teippat žmones tebegyvena, kaip ir pirmu, ar tokie pat paukszteliai po miszkus spurpinėja, ar tokios pat vasaros ir žiemos ir tt. Toks tat prigimtas jausmas, toks prisiriszimas prie tėvų žemės, kalbos ir budo vadinasi meilę tėvynės, arba isz lotyniszko sakant, patriotizmu. Bet ką reikia galvoti apie tą meilę? ar ji yra geru dalyku, ar piktu? Mylėti tėvynę Dievas netiktai užgynė, bet ir prisakė, nės-gi duodamas deszintį prisakymų aiškiai parodė, kad reikia meilėje artymo užlaikyti eilę; teip, ketvirtamę prisakymę Dievas prisakė mylėti „tėvą ir motyną“ savo — o par tai, isz antros pusės, prisakyta yra ir tėvams mylėti vaikus savo ir vaikams terp savęs; ir tokiu budu ketvirtamę prisakymę liepta yra mylėti szeimyną savo. O kodėl Dievas užrašė tą prisakymą? O tai dėlto, idant parodytu, kad artymo meilėje turi būti eilė: reikia pirmu mylėti artymesnius, o paskiaus tolimesnius, kaip tai: visupirmu, reikia mylėti tėvą, motyną, vaikus, brolius, seseris, tolesniai — gentis — pirmu artymesnius, paskiaus tolymesnius — potam savo vien-taucius — ant galo kitas tautas. O tai tikra artymo meilės eilė, sutinkanti su Dievo įstatymais ir Bažnyczios prisakimais. Jog ir tikrai nedovenai įkurė Dievas tuos jaumus tėvynės meilės širdyje žmogaus! Bet kaip tą meilę reikia pildyti,

kaip prie jos prisitaikinti gyvenime? O tai reikia pasirupinti tapti tikrų tėvynės sunumi — mylėti jos kalbą papročiaus, būdą, mylėti vientaucius ir, kaip galint, tarnauti jų naudai. Kas apie tai rupinasi, tas yra tikru patriotu. Bet, Dieve brangus! kaip daug szendieną mūsų brolių apie tai suvis neatmena! Kad butu pas mus kriszczienniszka tėvynės meilė ar-gi atsitiktu pardavimai brolių už lietuviszkas kningeles? Ar-gi atsitiktu tai, ant ko liudną veizėti, kad dauguma bijo buryje savaip prakalbėti? Argi tėvas įėjęs kur su pramokytu savo sunumi į kromelį lieptu vaikui gudiszakai ar kiteip kalbėtis? Ar-gi du lietuviu, mokancziu po truputį kiteip ževernuoti, susėję kalbėtiesi nelietuviszakai? Ne! Gėda (sarmata) savuosius siūsti mokyties tautiszkos vienybės pas gudus, bet ką padarysi, kad jie isz atžvilgio į tą dalyką yra stipresni už mus? Prižiūrėdami tat į tuos pagonius — glauskime kits kitą, o ne skriaukime, paguoskime kits kitą, o nevirkdinkime. Jei mes kits kitą nemylėsime, kits kito bijosime, kožnas sau eisime, tai greitai „obrusenijos“ replės mus nugriausz ir tapsime gudais; o jei isz vieno turėsimos, tai niekas nieko mums nepadarys: vieną žabelį lengva perlaužti, bet szluostos nebegalima įveikti.

Bet atsiranda tokių, kurie pasako: „vis tai gerai! bet kad su musiszką kalbą netoli nueisi!“ Brolių! Lietuviszakai susikalbėsi su lietuviu, eidamas skersai ir iszilgai Lietuvos; lenkiszakai susisznekėsi keliaudamas po Lenkiją, gudiszakai — po Gudiją ir teip toliaus. Jei nori susikalbėti su svetimtaucziais, lietuviszakai nemokancziais, gali mokėti jų kalbą, bet savo labiaus mylėk, negu aną. Nors viso svieta kalbas mokėtumei, jei savąją labiaus mylėsi už visas ir kur galėsi saviszakai kalbėsi, ir neužsiginsi, kad tu lietuvis, neperžengi tėvynės meilės, tavo szirdyje užraszytos. Tokios tat maždaug priedermės kiekvieno žmogaus isz atžvilgio į tėvynę, ir kas jų nepildo, laužo valią Dievo, kurs savo pirsztu kiekvienai tautai kelį paženkliu ir pažimėjo paszaukimą.

Tadą tiktai viltis mums prasznekės,

Tadą tiktai mums saulė užtekės,

Kad brolių užsidegs krutinė,

Kad kožnas pamylės tėvynę....

J. P.

Mūsų mokslavietės.

1. Kuniszkosios karonės.

Mes, lietuviai, par mažai tesirupiname apie mūsų iszkalas ir kaip ten mokytojai-moskoliai apseina su mūsų vaikiukszcziais. O gailu: gautumeme žinoti apie daugalį interesingu dalykų. „T. Sargas“ nemažai jų iszvilko į aiksztę. Sztai dar vienas. Visuosę apszviestuosę karsztuosę teip vadinama kuniszkka karonė yra panaikinta. Žmonių nebemusza netiktai mokyklosę, bet ir kaliniuosę. Tuotarp žemosiosę mūsų iszkalosę ligsziol tebekarojama „kuniszkai“. Tiesa, į tas mokyklas vaikszzciojo daugiausiai valszzionis, mužikai, kurie savo suduosę dar tebegali ryksztėmis pliekties; bet kitas niekas negali jų pliekti. Žemesniosiosę mūsų iszkalosę tebėra papratimas ant ilgo laiko klupdyti vaikus už „prasikaltimus“, t. y. už mažiausius sauvaliavimus. Kaip tai didelė bausmė yra galite numanyti isz to, jog gimnazijosę teip nukaroja negut par kokius penkerius metus vieną vaiką, nės skaitos už lygią plakimui. Na, tiek to su klupėjimu; jis bent sveikatos nepagadina ir kuno nesužeidžia. Prastesnis yra papratimas maskoliumokytojų duoti valią savo kamszczioms. Ant to dar niekas neatkreipė savo akių, niekas neužstojo už kankinamus ir isz proto varomus vaikus. Pirmuoju mokytojum raszanczio sziuos žodžius buvo sunus „poselencziko“, t. y. burlioko, už vagystę ir žmogžudystę atsiusto į Lietuvą ant apsigyvenimo. Ką žinosi, ar daug geresnis buvo sunus, pabaigęs Mokytojų seminariją, už tėvą, baigusį latrų akademiją. Žinojom tik, jog buvo be szirdies; bijojome todėl, kaip ugnies, ir kiek tik iszgalėdami vežėme jam dovanas: grūdų po puspurę, surius, žąsis irtt. Atsirado vienok vienas, kurs buvo jam nieko nedavęs, ką visupirmu ispėjo czia pat gyvenusi mokytojo motyna, mėginusi isz pradžios geruoju priversti prie dovanų. Kadą nėkokie jos palygimai szyksztų tėvų su duosniaisiais nesujudino vaiko szirdies, mokytojas pradėjo taszkyti jį par ausis. Ir kadgi už kokias kaltybes, ale ne, teip sau. Susimislys, budavo, ir eina akis įbedęs į Joną. Tasai, pajutęs prisiartinanti mokytoją, stojas ir teipogi įbeda savo akis į burlioką.

Valandą teip žiuri kits į kitą; paskui sienos atmusza ploną pliaukszterėjimą su delnu par žandą; mokytojo lupos suvirpa isz rustybės, Jono — isz verksmo, — ir pabaigta komedija! Teip po sykį ant dienos. Ilgainiui Jonas žymiai pradėjo eiti kvailyn; mums pasidarė gailu, ir jėmeme įkalbinėti, kad atvežtu bent kokią puspurę, ką jisai ir padarė. Tą-gi dien mokytojo motyna, įėjus prie vaikų, teikė Jonui perbraukti su ranką par plaukus ir visiems apskelbti, jog Jono puspurė rados dar su kaupu. Mokytojas nuo to laiko paliovė jį muszęs. Tai vienas atsitikimas.

Antrojo nemaciau, bet girdėjo isz lupų kito leidžiančio į valią savo rankas. Užsiminėme apie vieną ukininką. — A! — sako: — tai tas, kuriam anais metais daviau „triopku“. Perstatyk Tamstą sau, tas kanalija (svolocz) kaip tik isz mokyklos, tuoj liežuvį atrisza: musų mokytojos tą ir teip pasakoja, musų mokytojas ir daro teip ir teip. A. a! mislyju sau, dagirdęs: pakliusi! Ant rytojaus, palaukk, sakau. Kadą vaikai iszsiskirstė, užsidariau iszkalą ir sakau, į aną veizėdamas: O ką asz jums kalbu, a? O ką asz darau, a?! Persigando podlec, puolo po kojų. Nu, bratiec, kad pagavau perti, tai kraujas, kaip isz avino pasileidė. Ir kojomis asz jį, ir rankomis . . . nesziosi tu, podlec, pletkus po miestelį! . . . — Man girdžiant tą pasaką milžiniszko žmogaus su tokiu pasigerėjimu, kaip kad butu atnaujinęs anas kankinęs, net plaukai pasistatė. O, nelaimingas gi tu, vaikuti, jei įkritai į nemylistą tokio „augintojo“ ir „apszvietėjo“.

Tretį panaszų atsitikimą girdžiame isz Zarasų. Kaip žinome isz N. 5, jaunasis mokytojas tos mokyklos, Choromic, prieszingai caro valiai vis nepaliovė vedęs vaikus į cerkvę, už ką jį kunigas kapelionas apskundė augsztesnei valdžiai. Atvyko tardytojai (sliedovateliai); jemė vaikų teirauties. Kiti sakė szejp, kiti, bijodami teip, bet visgi pasirodė neteisingas mokytojo pasielgimas, už ką ir apturėjo papeikimą. Inirto burliokas ant tų vaikų, kurie teisybę sakė; jemė juos persekioti, jų mokslą peikti, peszioti, iszmislinėti ant jų irtt; vieną 12 metų vaikelį ypatingai persekiojo ir, ant galo, teip priplukė parausis, kad tasai susirgo, pagrižęs namo su suputusiais žandais ir ausimis, kurios

spingėti ir galva sukties jau nebepaliové. Motyna miesczionka, kreipės prie Ministro, apsakydama Choromco darbus. Tardymas eina.

Czia pasakojome atskirus atsitikimus, tikrai nusidavusius. Jie daug reiszkia visupirmu, jei teip su vienu apseiti dręso tai, be abejonės, ir kitais lygiai apseina; antra, kokią baimę yra perjimi vaikiukszcziai, kad tie budeliai — mokytojai neantsimestu ant anų; kaip sunku yra iszveržti ką isz vaikų, jei mokytojas bus užgręsęs. Zarasietė gerai padarė, ir kitiems iszpuolo nekenėti tokio žvėriszkumo: vaikai tesiskundžia tėvams, tėvai teraszą prie popieczitieliaus, arba prie ministro, jog sziose dienose geistina butu, kad mokytojai rupintus itekmę ant vaikų szirdies, ne ant kuno. Praėjo jau tas laikas, kadą giliai tikėjo, jog neluptas negali buti mokytu žmogum, ką liudyja likęs priežodis: už luptą du neluptu duok.

2. **Isz Žagarės** (Szaulių apyg.) Sziuomi praneszimu apreiszkiu visai Lietuvai, jog gudai dėl mūsų miestelio naują žabangą įtaisė. O koki tai esti žabanga? Szitai, paklauskite! Mūsų miestelis nuo seno laiko esti apgyventas lietuviais; teipo-gi, kad stovi arti Kurszo rubežiaus, yra daug latvių, o daugiausiai žydų. Bet gudų apart visokių „czinauninkų“ maž visiszka nėra. Dėlto nesuprantamai, kas atėjo į galvą p. Nariszkinui užperniai, kuriam priguli daug dvarų apie Žagarės miestelį, įtaisyti czia cerkvę ir pakviesti popą. Kas į ją eis? negut pats p. Nariszkin'as, kurs pas mus labai mažai testovi ir keli gud-palaikiai. Koki butu tai durnystė kviesti popą, jam duoti gyvenimo vieta, mokėti labai brangią algą, duoti visą maitnastį, nės nuo žmonių užginta esti jam imti užmokėsnį. Isz to kožnas gali numanyti, p. Nariszkin'as statė cerkvę ne dėl savęs, bet kaip tiktai įtraukti lietuvius į savo pravoslaviszkąją tamsybę, kad ir lietuviai butu tokie-pat tamsūs ir durniai, kaip patįs gudai. Dėl patvirtinimo tokio jų siekio esti tas, jog popas savo nosį ir barzdą visur kisza. Teip, vieną kartą jis nuėjo į „narodnąją“ iszkalą, bet vaikai-katalikai norėjo iszbėgti laukan; tiktai uczitielius suturėjo juos. Ko jam ten reikėjo lysti? Jis atėjo apsižiurėti, ar negalės pradėti lankyti ją ir pusti pravoslaviszkąją dvasią

ir neapykantą ant katalikiszkos tikybos ir lietuviystės. Ateina kartais ir į kleboniją, žinoma, gal apsižiūrėti, ar nekalba ką prieszingo jiems, ar nėra lietuviszkųjų kunigų. Net antroje dienoje Velykų buvo atėjęs į katalikiszkąją bažnyčią gal apsižiūrėti, ar meldžiasi kunigai už „carą“, ar nesako par pamokslus prieszingo pravoslavijai. Trumpai pasakius, visur lenda ar tai kur reikia, ar ne. Tas pats p. Nariszkin'as įtaisė dėl savo žmonių, kurie maž ne visi yra katalikai, mokyklą. Joje moko popo tarnas, kurį čia žmonės vadina „solomszczikų“. Bet tankiai ir popas į ją ateina, norint, nėra nėvieno vaiko-gudo. Jis aiszkiau budu giria pravoslaviją, o peikia katalikiszką tikėjimą. Teip, vienam tėvui, kurio vaikas gerokai jau vaikszzčiojo į tą iszkalą, pasakė, jog jo vaikas gali jau pareiti į pravoslaviją, o tėvas toks durnius, vietoje pasakymo, kad jis savo vaiką nėkadods neleis pareiti į svetimą tikyba ir užgrėsimo toliaus vaikszzčioti į tą iszkalą, atsakė, jog kaip užaugs, lai tada žinosijs, ką daras. Mat yra ir tokių tėvų, kurie savo vaikams leidžia iszsirinkti kokį jie nori tikėjimą!.. Verta butu pasakyti pavardę to tėvo dėl žinojimo visai Lietuvai. Par Velykų naktį savo cerkvę liepė apkaiszyti popas likterniukėmis ir szaudinėti, kad tiktai privylioti eiti į ją, o mūsų žmoneliai, neatsimindami, jog katalikų bažnyčia užgina eiti į svetimas bažnyčias, landinėja pasižiūrėtų, o popas, žinoma, pradeda sakyti pamokslą, kad mūsų kunigai užgina eiti į jų bažnyčias dėlto, jog jų bažnyčioje esą gražiaus, jog jų tikyba geresnė ir tt. Matote, kuo geidžia nuo mūsų gudai: jie trokszta, kaip tiktai įtraukti mus į savo gudiszkąją balą. Dėlto nereikia jų cerkves lankyti ir leist vaikus į tokią mokslavietę, kur neina kunigas, nės greitai galite pamesti savo szventąjį tikėjimą ir brangiąją lietuviszkąją kalbą, nuo ko apsaugok, Dieve, kiekvieną lietuvi! Tas pats popas antroje dienoje Velykų nuėjo ant vaiszių ir, čia jau gerai prisisiurbęs baltakės, nuėjo į kitą vietą pas katalikus; čia jį teip nugirdė, jog pradėjo yliotiesi ant žemės ir, žinomas daiktas, viseip sznekėti. Žmonės susimylėję paguldė ant lovos ir tiktai po nugulėjimo tegalėjo važiuoti namon. Viskas čia surasztyta yra tikra teisybė, nieko nepridėjau, bet surasziau ar tai ką pats

macziau, ar tai ką man kiti pasakė prie daug liudytojų apie visą tą. Gal kitą kartą pranesiu daugiau, o šiam kartui užteks tiek pasakius. — *Žagarės parapijonas.*

Įvairios žinios.

1. **Isz Barstyczių.*)** Galop spalį mėnesio pernai policija pareikalavo nuo Szaczių klebono, Barslyczių ir Gegrėnų filijalistų ir Kalvarijos kamendoriaus užmokėti sztrafą už atlaikymą atlaidų Barstyczių bažnyčioje. Kunigai rots užlaikė visus įstatymus, isakytus svietiszkos vyresnybės — nėvieno neperžengė. Tai už ką-gi juos apsztropyjo? Už tatai, kad tie atlaidai rikliai buvo įraszyti į policijos rasztus apie atlaidus, beje: policijos rasztuose tie atlaidai buvo užraszyti laikyti nedėlios dieną po 21 dienos spalį mėnesio, o isztiesų laikomi visuomet buvo nedėlios dieną po 21 rugsėjo, ir tai nemažiaus kaip nuo 100 metų. Kas czia kaltas, kad policijos rasztuose randasi apsirikimai? ir už ką-gi tie kunigai nukentėjo? Szatizskis klebonas užmokėjo 150 r., o kiti dar tebėra nemokėję, ir vargiai nuo jų policija beiszplėsz, dėlto kad jie neturi algos, mokamos isz iždo, o taksavoti jų gerybės nedrėsa.

Kunigai nežinojo, kad policijos rasztuose yra apsirikimai apie tus atlaidus. Policija norints gerai žinojo, bet nepersergėjo kunigų, kad nevažiuotu (o kalta buvo persergėti — pagal įstatas); ji tik laukė sau noro prisikabinti — ir prisikabino.

Kada-gi cielias mėnuo iszėjo nuo apraszymo apsztropytųjų kunigų gerybės, policija vėl per aseserių pareikalavo užmokėti strafą. Kad tie atsisakė mokėti „sakydamos gatavų piningų nėkiek neturi, tadą asesorius dar vėl truputį asabiszkos jų gerybės apraszė parduoti isz takso. Ant rytojaus per szimtininkus atsiuntė apskėlbimą (publikaciją) — ant 31 gruodžio parduoti jų gerybes isz takso. Nėvienas gyventojas, pagaliaus nė žydai neñorėjo priimti tos publicijos prikėjuoti ant jų namų; todėl prisegė jas

*) Telszių pavieto.

į stulpą, ant turgaus. Atėjo 31 diena gruodžio — visur tylu. Nėvieno policijanto, nėvieno pirkėjo nepribuvo. Ir žydai, norints žinojo, busint taksa, bet nėvienas nepribuvo ant takso. Puiki demonstracija! Keletą nedėlių trukus, atvažiavo asesorius ir nujėmė areštą nuo aparzytosios gerybės. Pagaliaus, svietiszka vyresnybė atsiliepė į Konsistoriją, kad isz jieszkotu nuo Barstyczių filijalisto 150 rublių, nuo Gegrėniskio — 100 r. ir nuo Kalvarijos kamendoriaus 100 r. Konsistorija įsakė dekanams, o dekanai atsakė: „kada-gi tie kunigai piningų sakosi neturi, tad dekanams nėra galima nėjokiu budu iszjeszkoti nuo jų sztrafą“.

Bet vyresnybė neliovėsi ir atsiliepė į Konsistoriją, kad ji atimtu tą sztrafą nuo kunigų per užturėjimą jiems algos. Teip Konsistorija ir buvo įsakiusi dekanams. Bet, kad filijalistai ir kamendoriai nėjokios algos isz izdo neima, tad tasai sztrafas teip ir nuvėjo ant szunio uodegos.

Isz szito atsitikimo galima samprotauti, kad svietiszka vyresnybė nebenori kunigų gerybės pardavinėti isz takso. Seniaus ji taksavodavo kunigus dėl visokių religiszkų bylų, bet dabarcziui liovėsi, matyt, dėlto, kad katalikai nedasimislytu, jog jų tikėjimas yra ruskių vyresnybės persekiojamas; o kita, jau užrubežinės gazetos labai pradėjo ant ruskių szaukti: „girykszciai, azijatai“!

2. **Isz Mosėdzio.** Klebonas buvo apsztropytas ant 50 r. už neatgrėžinimą bileto į policiją. Norints sakėsi, prapuldinęs biletą ir niekamę nebeatrandas, tecziaus visgi radosi nukaltintas. Kad sztrafą mokėti atsisakė dėl neturėjimo gatavų piningų, svietiszka vyresnybė atsiliepė į Konsistoriją, kad tą sumą užturētu jam isz algos. Tai įvyks, nės klebonai turi algą isz izdo jemamą.

3. **Isz Kalvarijos.** Patarlė sako: „Artie bažnyczia, tolie Dievas“. Į Kalvarijszkius žmonės reikia pritaikinti antrą — stipresnę patarlę: „Szventa vieta — prakeikti žmonės“! Kam jie leidė per visą žiemą vaikus į tokią iszkalą, kur kunigas nevaikszcioja vaikų mokyti tikėjimo szvento? Kaip tik atidarė ruskiai iszkalą Kalvarijoje, dar nepaspėjo Vyskupas nė kunigo paskirti į tą iszkalą, kaip — szitai! pilna iszkala vaikų katalikų primarmėjo — net

60 mokytinių katalikų! Norėjo ir daugiau pributi, bet nebetilpo į trobą; todėl tuos nuvežė tėvai-judosziai į Kaukolikų iszkalą, kurioje teipo-gi ligsziolei dar nėra kunigo, o dar sako, ta Kaukolikų iszkala ésant po popo prievaizdu. Ant to pažinsite: jei neina iszkalon kunigas, tai cerkvės iszkala.

Vienu žodžiu sakant: Jei neina iszkalon kunigas — ne-leisk ten vaikų. Be kunigo, kas ten anus priveizės — kas apgins nuo suvedžiojimo, kad uczitelius girs pravoslaviją, o niekins katalikų tikyba? Ką darysite, tėvai, kad jusų vaikus iszkaloje popas atvažiavęs szvęs, krapys vandenim, laikys maldas po akimis jusų kudikėlių ir teip jaunas szirdeles pratins į pravoslavijos ceremonijas? **Tėvas Szventasis popiežius smarkiausiai užgynė eiti į tas iszkalas, kur kunigas nėra įleidamas; kiecžiausiai uždraudė katalikams buti ant pravoslaunų maldų ir ceremonijų.** Skaitykite rokunda sumnenės: kožnosę kningosę yra paraszyta iszguldymę apie Dievo prisakymus: „Beneėjai ant svetimų vierų maldybų ir ceremonijų?“ ... „Bene leidei vaikų į tokią iszkalą, kur nėra įleidamas kunigas?“

Bet jūs neskaitotė visos kningos. Mokėdami porą litanijų perskaityti, jau statote savę gudrinčiais ir tamsybėje it bato aulę lindodami, su neiszpasakytą didystę galvojate: „O ką vodys ruska iszkala be kunigo? ... O kam czia reikia rusiszkoje iszkaloje kunigo? ... Kunigs teenie sau bažnyczion! ...“ Teip gudriai galvodami, ir patįs nepajusite, kaip savo vaikus prigudinsite prie pravoslaunų maldų, o kad dar uczitelius porą žodžių primes vaikams sakydamas, jog pravoslauna tikyba yra geresnė, o katalikiszka blogesnė, tad ilgainiui jusų vaikai į vyrus paaugę, nebedrovėsis daryti prigovorų dėl naujų cerkvių statymo, o dėl žemiszko pelno daugis priims pravoslaviją, ir teip prapuls ant amžių ir kitus įves į prapultį. O vis tatai per jusų gudriosias galvas, szaudiniai katalikai! „Szventa vieta — prakeikti žmonės!“

4. **Isz Kauno.** 1. Neseniai czia tapo pataisytas ir papuosztas senas rotužės rumas. Jo augsztamę boksztę senojo miesto gyventojai gali dabar isz trijų pusių matyti dziegorių laiką rodant ir girdėti adynas ir pusadynes

muszant. Pirmutins tai Kaunę darbas, dėl gyventojų naudos padarytas.

Toje rotužėje tapo įrengtas Kauno muziejus. Nors muziejus tapo įrengtas Kaunę neva dėl vieszos naudos. Vienog žinodami, jog muziejaus rėdas pasilieka rusų rankose, mes niekam nerodyjame siūsti tenai kokias nors senovės liekanas, nės kurios tik pasirodys akyvesnės, tuojaus bus pergabentos į Peterburgo muziejų. Davadų sžitiems žodžiams patvirtint nereikia toli jieszkoti. Neperseniai į Kauno muziejų tapo atsiųstas puikus ragus labai reto priesztvaninio briedžio (*Cervus megaceros*), kurio vienutinis skeletas randasi tiktai Londono muziejuje. Ragas tasai, kaip iszkastas mūsų krasztę, po teisybei, turėjo ant visados pasilikti Kauno muziejuje. Tuo tarpu szią vasarą pulkauninkas Golyszkinas Kauno muziejaus globėjas, sudėjo tą ragą į pakį ir iszsiuntė į Peterburgą, kur žinoma, gaus už tai nuo Akademijos gana gausų užmokesnį. Kas atsitiko su minėtuoju ragu priesztvanio briedžio, gal atsitikti ir su kitomis akyvesnėmis senovės liekanomis. Todėl lietuviai tegu nesiskubina siūsti senovės palaikas į Kauno muziejų; tegu vėlyk palaukia, iki bus įrengtas privatiszkas lietuviszkas muziejus, kurio rėdas bus paczių lietuvių rankose. Aplankantiejie ras ten surinkimą nekurių senųjų Lietuvos liekanų. Yra senų titnago kirvukų rastų mūsų krasztę (dovana kunigo Katelės) surinkimas džiovintų Lietuvos žolių, trumpai apraszytų (dovana praloto Rodaviczės) surinkimas įvairių mineralų (akmenukų), padovanotas irgi pral. Rodaviczės, surinkimas įvairių audinių Lietuvos moterų ir mergaiczių (dovana p. Gukovskio, buvusiojo Kauno seminarijos mokytojo). Tasai paskutinis surinkimas yra ypatingai akyvas, nės parodo, jog Lietuvos moteris ir mergaitės moka gražiai austi, jei tik nori. Mums labiausiai patiko naminiai kartai szių audėjų: Jievos Rumkunaitės Survilisztkio parakvijos; Onos Skarupskaitės Kedainių par.; Jievos Gryniutės, Agotos Kisieliutės ir Onos Juknevicziutės Pagirio par.; Agnieszkos Dirsytės Szėtos par.; Elžbietos Nyksztylės Bukonių par.; Agotos Pronkunaitės, Anielios Repszytės ir Veronikos Vaszkelytės Užpalių par.; Anielios Trecziokienės Papilio

par.; Marijos Kriukauskytės Salakių par.; Paulinos Gulbinaitės Ligumų par.; Rozalijos Szmarinskaitės Szaduvos par.; Onos Dilkienės Krakinavos par.; Daratos Szarnaitės Biržių par.; Marijonos Klausytės ir Daratos Kirdeikytės Naumesczio par.; Magdalenos Gumbinaitės Panevežio par.; Madalenos Drunilienės, Magdalenos Zulinevicziutės, Onos Armalytės ir Benediktos Mocziutės Kartenos par.; Onos Baltienės, Anastazijos Petrauskytės, Anastazijos Martinkaitės ir Liudvikos Andrėkaitės Illakių par.; Antoninos Želvytės ir Onos Pukytės Kretingos par.; Urszulės Sublonskaitės, Rozalijos Rymkienės ir Onos Brazdeikienės Gintiliszchio par.; ir Rozalijos Laucaitytės Eržvilko par. **Isz drobių-gi** pasirodė mums geriausias ir gražiausias szių audėju: Onos Szirmulevicziutės ir Barboros Lukaszevicziutės Kedainių par.; Kotrinos Akadžionytės Naumesczio par. Elžbietos Szarkonaitės Biržių par.; ir Barboros Dymulytės Pumpenų parakvijos. Ant galo **milai ir gelumbės** naminės geriausiai iszrodė: Antoninos Bieliauskytės Krakių par.; Elžbietos Szarkonaitės Biržių par.; Kotrinos Žeknytės Radviliszchio par.; ir Onos Mažaisienės Naumiesczio parakvijos.

Žiurint į tuos visus puikius audimus neapsakomai gaila, jog naujoji moterų ir mergaiczių karta meta naminių rubus ir pradeda viską pirkinėti nuo žydų, tartum krominiai kartai butu kur kas geresni. Tuo tarpu kas sulygins naminius audinius su krominiais, persiliudys tuojaus, jog tai visai netiesa.

2. Dideliai skaudu, jog nekurie mūsų ponai didžturcziai vietoj' buti lietuvių vadovais ir užtarėjais, vis dar vadina savę lenkais ir su tuo savo lenkiskumu kiskas ten, kur jiems visai kisztis neiszpultu. Teip perniai vienas isz gyvenanczių ant Nemuno kranto ponelių užmanęs įtaisyti ant Nemuno nauji garlaivi, ilgai saulaužė galvą kaip czia pavadinti. Ant galo praminė jį lenkiszku vardu **Gopliana**. Kas tai yr' toji Gopliana, isz szejp-jau žmonių retas težino. Lietuviai, negalėdami to vardo suprasti, tuojaus saviszškai perkeitė, paversdami jį į **Žioplienę**. — „Kokiu garlaiviu atvykai?“ — „Ogi ant **Žioplienės**!“ Na, gražesnio iszjuokimo lenkomanijos ano ponelio ir didžiausis szejpikas nebut' galėjęs iszmislyti.

Žmogutis.

3. Kas nežino, jog Kaunas, tai didis miestas, jog žmonės czion kasdiena tukstancziais atvažiuoja. Tuotarpu ant Neries ties Kaunu suligsziol nėra gero tilto. Pavašaryje, litims einant, žmonės, Kaunan atvykstantieji, negal kiteip par Nerį parsikelti, kaip tik aldijomis. Isz tos priežasties szįmet atsitiko didi nelaimė. Policijai nedabojant, prisėdo eldijon per daug žmonių, prieg tam irklininkai buvo pasigėrę, todėl negalėjo, kaip reikiant, sulaikyti eldiją, kuri vandens szarpiai neszama atsimuszė smarkiai į stulpus nukelto tiltpalaikio ir apvirto; žmonės eldijoje buvusieji vandenin sukrito, keletas iszsigelbėjo, o keliolika paskendo. Raszė apie tai net patis rusiszki laikraszcziai, bet Kauno policija, bijodama atsakymo už nepriežiurą tamę dalykę, paleido melagingą garsą, buk Neryje visai nieks neprigėres. O tai rusiszki parėdkai ir teisybė! Kai ant paminklo Muravjovui-korikui, tai piningai randas, o kai reikia pastatyti tiltas ant upės, tai valdzia netur isz ko. O kad žmonės žuna tai jai ne galvoj? . . .

4. Kaip visados, teip ir szįmet gavėnės laikę buvo paliepta katalikams-kareiviams rengties prie velykinės iszpažinties (spaviednės). Na, žinoma, tie nabagai nudžiugo, jog gaus nors valandėlę bažnyczioje pabuvoti ir žmoniszškai pasimelsti. Pasijemę kožnos savo maldakningę, laukė užkamanderavimo eiti bažnyczion. Tuo tarpu kareiviszkoji vyresnybė padarė krata pas katalikus-kareivius ir kokias tik rado lietuviszkas maldų kningeles, visas atėmė ir ugnimi sudegino. Daugiausiai buvo tai senos Rosijoje priesz spaudos uždraudimą atspaustos ir par tai visai niekuo nekaltos maldakningės. Ant jų skaitė tėvai anų nuskriaustųjų kareivių, ant jų anie patis jaunystėje mokinosi skaityti; kningos tės buvo dėl jų brangiausiu skarbu, jos ramino tuos vargszus-vaikinus kazerminiamę gyvenimę, primindamso jiems Lietuvą ir Lietuvos bažnyczias, — galite tat' suprasti su koku szirdies skausmu veizėjo jie ant nedorų savo perdėtinių, mėtanczių tas szventas kningas į ugnį! Tikėjosi vargszai — kareiviai, jog jų kapelionas kun. Grapas padarysiąs protestą priesz tokį begėdiszką nekaltų maldakningių naikinimą. Ale kun. Grapas nelitvomanas, jam nerupi gelbėjimas lietuviszkų maldakningių.

Na, tu Europa apszviestoji, prisiveizėk ir pasakyk, ar yra kur ant svieto didesnis parsekiojimas, kaip mūsų Lietuvoje! Lietuviai tarnauja carui neszdami sunkų kareivijos jungą ir galvas savo guldo už carą, kai reikia, o tuo tarpu kareiviszkoji vyresnybė atima nuo jų paskutinį tėvelių paminklą, tarsi norėdama, kad lietuviai kuogreicziausiai užmirsztu ir savo kalbą, ir tėvynę, ir pati Dievą . . .

5. Ant galo, sztai dar paveikslėlis rusų nežmoniskumo. Gyveno Kaunę nekuri pavargelė naszlė, pavardė Glineckienė. Nors buvo katalikė, švienok par savo kvailumą leido jauniausįjį sunų mokyties į cerkvinę mokyklą Kameduluosę. Popai, tur but, supratę, jog netik motyna kvaila, bet ir jos sunelis, ėmė {vaikiszcziai įkalbinėti, kad priimtu pravoslaviją. Dasižinojus apie tai motyna, susiprato negerai padarius. Nuėjo vaiką atsiimti isz mokyklos. Ale kur tau! Ar pas popus rasi teisybę? Motynos popai prie vaiko nebeprileido, o patį vaiką pasiskubino kuogreicziausiai pravoslavijon pritepnoti. Glineckienei apie tai dagirdus netprotas pamiszo isz gailesczio. Nebage, isz galvos iszėjus, nebeiszmanė, ką bedaranti. Pasislėpus prie geležinkelio terp malkų, kad pamatė masziną ateinant, szoko ant kelio ir tapo smertinai maszinos sutriuszkinta.

Vyresniejie Glineckai, nebtekę motynos ir brolio, nuėjo pas Kauno Arkiriejų skūsti popus už jų nedorą apsiėjimą. Bet ar varnas varnui kirs akį? Arkiriejus atsakė Glineckams, jog jų brolis buvęs jau pilnametis ir jog per tai turėjęs valią priimti pravoslaviją; apart to par savo tarną (liokaju) užgrasęs da, jog visą Glineckų giminę pravoslavijon užraszysęs, jei anie nepaliaus jam, arkiriejui, priklyties. Na, ar ne juokai? Arkiriejus baido tamsius žmones savąją pravoslaviją, kaip koku velniu! Negana to, patįs budami kalti, nori dabar numesti visą bėdą ant kunigų. Ėmė tat skelbti, buk Glineckienė galą sau pasidarius per tai, kad kunigai nedavę jai iszriszimo ant spaviednės. O tai maskolių teisybė! Nedyvai, jog lietuviai, budami pagonais, meldavosi prie perkuno, tarydami: „Perkune Dievaiti, nemuszk žemaitį, muszk tiktai gudą, kaip szunį rudą!“

Vienas isz kareivių.

Mūsų rasztai.

„Ukiskasis Kalendorius“, p. Mauderodės išleistas, o melagingai „Sargiečių“ pavadinatas.

Jau pradžioje rugpjucio tuli lietuviai pasveikino mus su iszjuokimu, jog teip veikia ir teip naudingą (?) „Ukiskąjį (?) Kalendorių“ išleidėm. Reikėjo gi matyt mūsų nusistėbėjimą, kada isz tikro iszvydome Kalendorių, kaip laszas į laszą panasų isz virszaus į pernyksztį mūsų Kalendorių, su tais pacziais antraszais: „Sargiečių“ sudėtas, spaudintas pas Herbštą Peterburgę irtt. Verziame įtalpą ir nusistėbėjimas virsta į begalinį piktumą. Ką-gi randama tamę Ukiskamę (?) Kalendoriuje? „Margi Paveikslėliai p. Dėdės Atanazo, pasakėlės — nei szio, nei to; toliaus: „Tamsybės lizdas, arba apipaikinimo urvas,“ dalelė apysakos to paties Dėdės Atanazo: „Obrusiteliai,“ kurius seniai iszleidėm atskiroje kningelėje, ko, matyt, garbingas statytojas Kalendoriaus nēmaž nežino, nēs apaczioje maloningai pranesza Lietuvai, jog — „neužilgam iszeis atskiroje kningelėje;“ dar toliaus: „Tabako auginimas ir rauginimas“ ir „Namų darbo muilas,“ nors beparasų, ale iszimti isz priemazgų prie „Tėvynės Sargo“ ir teip sudraikyti, kad autorius jų labai neskaniai susiraukė, iszvydęs; dar toliaus „Sziupinys“, t. y. poras smulkių patarmių. Likusiuosius apie 10 pusių užjema apgarsinimai. Kalendorius su visomis kalendoriszkomis žiniomis ir su apgarsinimais turi vos tik 5 laksztelius stambios drukos ir tokį dvasiszką peną, 20 000 ekzemplierių paleidžia į Lietuvą! Seniaus, kada nebuvo kam parupint naudingesnės ir apstesnės medegos, geri buvo ir tokie kalendorpalaikiai. Nieko nesakėme ir užperniai, kada vėl be mūsų žinios prisiskinta isz „Sargo“ visokių smulkmenų ir padaryta Kalendorius „lietuviams ant naudos.“ Ale nuo pernykszczių metų apsjememe kas met patiekti apsczią ir kuo — naudingiausią medegą Ukiskiesiems Kalendoriams, ir pirmąjį tokį, nors visgi žymiai sutrumpinęs, iszdavė savo kasztu tas patsai p. Mauderodė. Žinoma, didesni — brangesni, naudingesni, tiesa, ale mažiaus feningių pelno, — ir szimet patiektą medegą atmetė. Ką mums beliko daryti? Nutarėme iszleisti savo kasztu, bet kol

nutarėme, žiurime, anksčiausiai užbėgta už akių ir dar koku guduriu budu!! Ne, tai jau per daug ir geszefmachiariams! Mes ne pelno užvydžiame, ne konkurencija mus pykina, mes tik gailimės pražudytos naudos, kurią apturi lietuviai par gerus ir apsczius Kalendorius. Mums tik neszlovę pakėlė, prikergdami mums ant nugaros svetimą skarmalą. Tokie dalykai ne veikia užsimirszta.

Atsakymai.

P. Palangiszkiui. Antrą sykį to paties klausimo nebekelsime. Jei turitė iszmingą priežastį, praneszkite J. m. Vyskupui: jums lengva tą padaryti. Parasyk apie ką kitą, padėkavosime.

P. Dumbakliniui. Suraszei ne dėl laikraszczijų; kaip matai niekur neradai sau vietos. Geriaus bus, kad gyvais žodžiais pakareziamyje iszsiukeiksi: ten praskambės ir pražus, o ant popieriaus pasilieka.

P. Kl. P. Neraszyk savo tikrosios pavardės ir adreso: mes ir szlovingam žodžiui tikėsime. Praszome trumpų ir teisingų žinių.

„Lietuvai“. Prisiųstų pustreczio masto protestų priesz kun. M. Kriaucziuną netalpinsime: kas mums de rupesnis apie jusų pjovimos, kurie ir paczią „Lietuvą“ gana nužemino, kas tai matė skaitytojams par isztisus metus brukti be paliaubos keiksmus ir keiksmus? Net pradeda smirdėti, paveizdėjus į N. Senesnioji „Lietuva“ buvo malonesnė.

Atsakąs rėdaktorius J. Lapinas, Tilžėje; prie jo siųst rasztus, rankraszczius ir piningus; pas jį teipo-gi laikraszczio krautuvė. Antraszas: Herrn J. Lapinas, Tilsit, (Ostpr.)

Spaudinta pas J. Szenkę, Tilžėje.

N° 9.

1899.

Ukiszkasis
Kalendorius
1900

metams,

„Sargieczių“ sudėtas,

kurian įtilpo sekantieji straipsniai: **Ukiszkieji**. Valsczionių bankas žemei pirkti. — Taupomoji kassa. — Apie hiezių ligas. — Tabako auginimas ir patiekimas. — Apie paszarą. — Sėklų ir pirkinių mėszlų preiskurantas. — **Religiszkieji**: Brangumas s. religijos katalikiszkos. — **Įvairūs**. Patarmės priderancio elgimos. — Naudingos patarmės. — Apysaka „Jonas Degtienis“. — Dainos. — Raszomosios literos. — Įvairios informacijos apie oro atmainas, jomarkus, ir k.

Peterburge.

A. Herbst'o ir Sunų spaustuveje.

Metai 1900.

Nedėlios litara.

Pagal senaji kalendorių
b. A.

Pagal naujaji kalendorių
g.

Keliamosios šventės.

Pagal senaji kalendorių.

Pelenija . . . . . 23 Vasario.
Velykos . . . . . 9 Balandžio.
Šzesztinės . . . . . 18 Gegužio.
Sekminės . . . . . 28 Gegužio.
SS Dievo Kuno szv. 8 Biržio.
Pirm Advento nedėl. 3 Gruodžio.

Pagal naujaji kalendorių.

Pelenija . . . . . 28 Vasario.
Velykos . . . . . 15 Balandžio.
Šzesztinės . . . . . 24 Gegužio.
Sekminės . . . . . 3 Biržio.
SS. Dievo Kuno szv. 14 Biržio.
Pirm. Advento nedėl. 2 Gruodžio.

Kvartaliniai pasninkai.

Pagal senaji Kalendorių.

Pirmieji Kovo 1, 3 ir 4 diena.
Antrieji Gež. 31, Biržio 2 ir 3 diena.
Tretieji Rugsėjo 20, 22 ir 23 diena.
Ketvirtieji Gruodžio 20, 22 ir 23 d.

Pagal naujaji Kalendorių.

Pirmieji Vasario 7, 9 ir 10 diena.
Antrieji Biržio 6, 8 ir 9 diena.
Tretieji Rugsėjo 19, 21 ir 22 diena.
Ketvirtieji Gruodžio 19, 21 ir 22 d.

Pradžia pavasario 8 Kovo
(susilyginimas dienos su naktim).

Pradžia vasaros 8 Birželio
(visuilgoji diena ir visutrumpiau-
sioji naktis).

Pradžia rudens 10 Rugsėjo
(susilyginimas dienos su naktim).

Pradžia žiemos 9 Gruodžio
(visuilgiausioji naktis ir visutrumpiau-
siausioji diena)

Menucio atmainos.

● Jaunutis ○ Priespilnis. ⊙ Pilnatis. ⊚ Delczia.

Metskaitliai (ėpokos.)

1900 metams nuo Užgimimo V.
Jezaus atsako:
7408 m. nuo įkurimo pasaulio;
valig žydų nuo 24 d. rug-
pjucio m — 5661 m.
2653 m. nuo įkurimo Rymo miesto.
1039 m. atskalun. Ryt. (Pravosl.)
nuo Vakariečių (Katalikų).
1038 m. nuo įkurimo Rosijos.
911 m. nuo įvedimo į Rosiją
krikszczionystės.
908 m. įvedimo į Europą arabisz-
kų skaitlinių, arba lczbų.
592 m. nuo pramanymo Europeje
raszomojo popieriaus.
514 m. nuo įvedimo į Lietuvą
krikszczionystės.
470 m. nuo smerczio Vytauto,
Dižiojo Lietuvos kunigaikszczio.
460 m. nuo pramanymo drukos.

408 m. nuo atradimo Amerikos.
383 m. nuo atsitraukimo Liute-
rieczlių ir Bambizų nuo katal.
331 m. nuo galutino susivieni-
jimo Didžiosios Lietuvos
Kunigaiksztytės su Lenkiją.
105 m. nuo prijungimo Lietuvos
prie Rosijos.
90 m. nuo užgimimo szventojo
Tėvo Popiežiaus Leono XIII.
54 m. nuo iszdavimo pirmoje
lietuv. Kalendoriaus (Ivinskio)
39 m. nuo panaikinimo Rosijoje
vergijos, arba baudživos.
22 m. nuo iszrinkimo kardinolo
Jokymo Pecci'o į Popiežius,
po vardu Leono XIII.
17 m. nuo iszleidimo pirmo
lietuv. laikraszczio, „Ausra“.
5 m. nuo iszleidimo „Tėv. Sargo“

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamę pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	S	Nauji metalai	13	Veronikos P.	8 18	3 59		6 28
2	N	Makarijaus Ab.	14	2 po 3 Kar. Ilar. Ab.	8 18	4 0	Vak.	7 11
3	P	Genovefos P.	15	Povilo I pust.	8 17	4 2	4 7	7 43
4	U	Tytanus Vysk.	16	Marcellaus Pop.	8 16	4 4	5 18	8 8
5	S	Apolonijaus Mucz.	17	Antano Ab.	8 15	4 6	6 28	
6	K	Trys karaliai	18	Paszv. baž. S. P. R	8 14	4 8	7 39	Diena
7	P	Kleto Pop.	19	Enriko V. M.	8 13	4 9	8 48	
8	S	Severino Vysk.	20	Fabijano ir Seb. M.	8 12	4 11	9 58	
9	N	1 po 3 Kar. Marc. P.	21	3 po 3 Kar. Agn. P. M.	8 11	4 13	11 7	Diena
10	P	Agatono Pop.	22	Vincento ir Anast. M.	8 10	4 15	Ryta	
11	U	Hygino Pop.	23	Žieduotuvės Szv. M. P.	8 9	4 17	12 19	
12	S	Arkadijaus M.	24	Timotėjaus Vysk. M.	8 7	4 19	1 31	
13	K	Veronikos P.	25	Povilo Ap. Atsivert.	8 5	4 21	2 44	
14	P	Ilarijaus Vysk.	26	Polykarpo Vysk. M.	8 4	4 23	3 55	
15	S	Povilo I pust.	27	Jono Auksab. Vysk.	8 3	4 25	5 5	
16	N	2 po 3 Kar. Marcel. P.	28	4 po 3 Kar. Ciril. V.	8 1	4 26	5 56	Vak.
17	P	Antano Ab.	29	Pranciszkaus S. V.	8 0	4 28	6 39	
18	U	Paszv. baž. S. P. R.	30	Martynos P. M.	7 58	4 30	7 12	
19	S	Enriko V. Mucz.	31	Petro Nolasko I.	7 57	4 31	7 38	5 41
20	K	Fabijono ir Seb. MM.	1	(Vasaris m.) Ignoto V.	7 55	4 33		7 14
21	P	Agnieszkos P. M.	2	Grabny. Ivd S P. M.	7 53	4 35		8 44
22	S	Vincento ir Anast. MM.	3	Blažiejaus Vysk. M.	7 51	4 37	Diena.	10 12
23	N	3 po 3 Kar. S. S. P. M.	4	5 po 3 Kar. And. V. M.	7 49	4 39	Diena.	11 38
24	P	Timotėjaus Vys. M.	5	Agotos P. M.	7 47	4 41		Ryta
25	U	Povilo Ap. Atsivert.	6	Dorosos P. M.	7 45	4 43		1 1
26	S	Polikarpo Vysk. M.	7	Romualdo Ab.	7 43	4 46		2 18
27	K	Jono Auksab. V.	8	Jono isz Matos.	7 41	4 48		3 27
28	P	Cirilijaus Vysk.	9	Apolonijos P. M.	7 39	4 50		4 25
29	S	Pranciszkaus S. V.	10	Scholastikos P.	7 37	4 52		5 11
30	N	4 po 3 Kar. Mar. P. M.	11	Sen. Užgav. Lucij. V.	7 35	4 54		5 46
31	P	Petro Nolasko. Iszp.	12	Gaudento Mucz.	7 33	4 56		6 13

Atmainos mėnesio: ☉ Pilnatis 3 (15) šesztąj valandoj vakare. ☽ Delczia 12 (24) pirmoj valandoj ryte. ● Jaunas 19 (31) antroj valandoj ryte. ☾ Prieszpilnis 25 (6) penktaj valandoj po pietu.

Oras. Sausio 1. prasideš dideli szalcziai; 10. dideli vėjei; 12 panaszu į sniegą; 15. atrėkis; 20, 21 ir 23 malonus saulėtas oras; 29 ir 30 vidutiniszka.

Ukininku priežodis. Kad pradžia ir pabaiga tamę mėnesyje graži, tai galima tikėtisi gerų metų. Jeigu tamę mėnesyje pasirodo uodai, tai reikia taisyties skrandą. Sausis kad miglotas, bus szlapias metas. Jeigu sausyje žolė auga, tai tos pabaigoje bus menkai. Kad sauis szaltas, ne veik pavasaris, nės vasara bus lytinga.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamę pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	U	Ignato Vysk. V.	13	Julijano M.	7 31	4 58	Vak.	6 33
2	S	Grabnyczius	14	Valentino M.	7 29	5 0	5 27	6 51
3	K	Blažiejaus Vysk.	15	Faustino M.	7 28	5 2	6 36	7 6
4	P	Andriejaus Vysk.	16	Julijanos M.	7 25	5 5	7 46	7 20
5	S	Agotos P. M.	17	Silvino V.	7 24	5 7	8 55	
6	N	Sen. Užg. Dorotos.	18	Pirm Užg. Simeono	7 22	5 9	10 5	Dieną.
7	P	Romualdo Op.	19	Konrado Iszp.	7 20	5 11	11 16	
8	U	Jono isz Matos	20	Leono Vysk.	7 18	5 13	Ryta	
9	S	Apolonijos P. M.	21	Eleonoros P.	7 15	5 15	12 28	
10	K	Kolastikos P.	22	Baž. S. Petro Ant.	7 13	5 17	1 38	
11	P	Liucijaus Vysk.	23	Petro Dominijono V.	7 11	5 19	2 43	
12	S	Eulalijos P. M.	24	Motiejaus Ap.	7 9	5 21	3 42	
13	N	Pirm Užg. Julijano	25	Užg. Viktorino M.	7 6	5 23	4 30	Dien.
14	P	Valentino K. M.	26	Aleksandro Vysk.	7 4	5 25	5 6	
15	U	Faustino M.	27	Leandro Vysk.	7 1	5 27	5 36	
16	S	Julijanos P. S.	28	Romano Iszp.	6 59	5 29	5 59	Vak.
17	K	Silvino Vysk.	1	Kovo Albino V.	6 57	5 31	6 19	6 8
18	P	Simeono Vysk. M.	2	Elenos cies.	6 53	5 33	6 38	7 38
19	S	Konrado Iszp.	3	Kunigundos	6 50	5 35		9 8
20	N	Užgav. Leono V.	4	1 Gavėn. Kazimiero.	6 48	5 37		10 36
21	P	Eleonoros P.	5	Teofilias	6 45	5 39		11 59
22	U	Bažn. szv. Petro A.	6	Rožes P.	6 44	5 41		Ryta
23	S	Petro Domiono V.	7	Tamosziaus isz Ak.	6 43	5 43		1 14
24	K	Motiejaus Ap.	8	Vincento Kad.	6 41	5 45		2 17
25	P	Viktorino M.	9	Pranciszkos naszl.	6 38	5 47		3 8
26	S	Aleksandro V.	10	40 Mučelninkų.	6 36	5 49		3 46
27	N	1 Gavėn. Leandro V.	11	2 Gav. Konstantino	6 33	5 50		4 16
28	P	Romano Iszp.	12	Gregoriaus Pop.	6 31	5 51		4 36
29	U	Serapijono.	13	Kristinos P. M.	6 28	5 53		4 58

Atmainos mėnesio: ☉ Pilnatis 2 (14) trecioj valandoj po pietų. ☽ delczia 10 (22) szesztoj valandoj po pietų. ● Jaunas 17 (1) dvyliktoj valandoj vidurnaktyj. ☽ Prieszpilnis 24 (8) septintoj valandoj pirm pietų.

Oras. Vasario 1. nevienokias oras; 3 ir 4 vidutiniszkas; 5 ir 6 szaltis; 8 sziauris vėjas; 10 ukanuotas ir nevienokias; 17 atdrėkis, 26 panaszu į sniegą; ant galo nevienokias.

Ukininku priežodis. Jeigu par Grabnyczius saulė szvieczia, tai tikimėsi szalczio ir sniego. Ant szvento Motiejaus jeigu ledas tirpsta, tai netrukus bus jis kietas. Jeigu nuo sziaurių tamę mėnesyje vėjas szaltas puczia, bus vaisingas metas, o jeigu to vėjo neturime vasario mėnesyje, tai balandžio mėnesyje tikrai bus.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamę pasaulyje vartojamasis.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	S	Albino Vysk.	14	Matildos Karl	6 24	5 57		5 13
2	K	Elenos cies	15	Longino M.	6 21	5 59	Vak.	5 28
3	P	Kunigundos	16	Pafnucijaus	6 19	6 1	6 44	5 42
4	S	Kazimiero Karal.	17	Patricijaus V.	6 16	6 3	7 54	5 57
5	N	2 Gav. Teopilaus.	18	3 Gav. Gabriel.	6 13	6 5	9 5	
6	P	Kožės P.	19	S. Juozapo Suž. S. P.	6 11	6 7	10 16	
7	U	Tamosziaus iš Ak.	20	Joakimo T. P. M.	6 9	6 9	11 26	
8	S	Vincento Kadl.	21	Benedikto Op.	6 6	6 10	Ryta	
9	K	Pranciszkos naszl.	22	Povilo Vysk.	6 4	6 12	12 33	
10	P	40 Muczelinkų	23	Kotrynos P. M.	6 2	6 14	1 33	
11	S	Konstantino Iszp.	24	Timotėjaus	5 59	6 16	2 23	
12	N	3 Gav. Grigor.	25	4 Gav. Blovieszcz.	5 56	6 18	3 2	
13	P	Kristinos P. M.	26	Aleksandro	5 53	6 20	3 34	
14	U	Matildos Karl.	27	Ruperto V.	5 51	6 22	3 59	
15	S	Longino M.	28	Sikstaus Pop.	5 48	6 24	4 21	
16	K	Pafnucijaus M.	29	Mektildos	5 47	6 25	4 41	
17	P	Patricijaus V.	30	Kvirino M.	5 44	6 27	5 9	Vak.
18	S	Gabrieliaus Ark.	31	Balbinos P	5 42	6 29	5 20	8 2
19	N	4 Gav. Juoz S. P.	1	Bal. 5 Gav.	5 40	6 31		9 29
20	P	Joakimo T. P. M.	2	Pranciszkaus isz P.	5 37	6 32		10 51
21	U	Benedikto Op.	3	Marijos isz Egipto	5 34	6 34		Ryta
22	S	Povilo Vysk.	4	Izidoriaus Vysk.	5 31	6 36		12 2
23	K	Kotrynos P. M.	5	Vincento Fer.	5 29	6 38		12 59
24	P	Timotėjaus	6	Vilelmo Iszp.	5 27	6 40		1 43
25	S	Blovieszcz. Ap. P. M	7	Epifanijaus	5 24	6 42		2 17
26	N	5 Gav. Aleksandr.	8	Verbų. Dioniz.	5 21	6 45		2 43
27	P	Ruperto Vysk.	9	Marijos Kleofos	5 19	6 46		3 2
28	U	Sikstaus Pop.	10	Ezekieliaus Pran.	5 17	6 48		3 19
29	S	Mektildos P.	11	Leono Pop.	5 14	6 50		3 35
30	K	Kvirino M.	12	Julijaus Pop.	5 12	6 52		3 50
31	P	Balbinos P.	13	Hermenegildo M.	5 9	6 54		4 3

Atmainos Mėnesio: ☉ Pilnas 3 (16) deszimtoj valandoj pirm pietų. ☽ Delczia 11 (24) septintoj valandoj pirm pietų. ● Jaunas 17 (30) deszimtoj valandoj vakare. ☾ Prieszpilnis 24 (6) deszimtoj valandoj vakare.

Oras Kovo 1. ukanota ir vėjuota, naktis szaltos; panoszu į lytų; 8. szilti vėjai; 10 ukanota; 13 vėjas; 15 szalta; 18 ir 21 sziltas oras.

Ukininku priežodis. Kokia kita pusė to mėnesio, bus ir vėl užstojencio mėnesio iki 15. dienos, tokia bus ir vasara. Jeigu ąryčiai tamę mėnesyje szokinėja, tai ateinanciamę tvartę bliaus. Jeigu noragai žagrės tamę mėnesyje žiba tai ateinanciamę rudys.

Mēnes. d.	Nedēl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mēnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosē, Prusuosē ir visamē pasaulyje vartojamas.	Saulēs		Mēnesio	
					Uzt. v. m.	Nus. v. m.	Uzt. v. m.	Nus. v. m.
1	S	Teodoros P.	14	Tiburcijaus M.	5 6	6 56	Vak.	4 19
2	N	Verbū. D. Pran. i. P.	15	Velykos. Liudv. P.	5 4	6 58	8 5	4 37
3	P	Did. Marij. isz Egipt.	16	Kaliksto	5 2	7 0	9 16	
4	U	Izidoriaus Vysk.	17	Aniceto P. M.	5 0	7 1	10 24	
5	S	Vincento Ferd.	18	Eleuterijaus V.	4 57	7 3	11 26	Diena
6	K	Vilelmo Iszp.	19	Teodoros M.	4 55	7 5	Ryta	
7	P	Epifanijaus	20	Agnieszkos P.	4 52	7 7	12 9	
8	S	Dionizijaus Vysk.	21	Anzelmo V.	4 50	7 9	1 2	
9	N	Velykos. Mar. Kl.	22	Atvelykēs.	4 48	7 11	1 34	
10	P	Ezekieliaus Pran.	23	Jurgio M.	4 45	7 13	2 1	Diena
11	U	Leono Pop.	24	Vaitiekas Arclv.	4 43	7 15	2 23	
12	S	Julijaus Pop.	25	Morkaus Ev.	4 40	7 17	2 43	
13	K	Hermenegildo M.	26	Kleto ir Marc.	4 38	7 19	3 1	
14	P	Tiburcijaus	27	Anastazijaus	4 36	7 21	3 22	
15	S	Liudvins P.	28	Vitalijaus M.	4 33	7 23	3 44	Vak.
16	N	I po Vel. Kaliksto.	29	2 po Vel. Petro M.	4 31	7 24	4 10	8 21
17	P	Aniceto P. M.	30	Kotrynos Sen.	4 29	7 27	4 43	9 39
18	U	Eleuterijaus V.	1	Gegužis. Pilip. ir Jok.	4 27	7 28		10 44
19	S	Teodoros M.	2	Anastazijaus V.	4 24	7 31		11 35
20	K	Agnieszkos P.	3	Atrad Kryž. S.	4 22	7 33		Ryta
21	P	Anzelmo Vysk.	4	Florijono M.	4 20	7 34		12 15
22	S	Sotero ir Kajaus M.	5	Pijaus V. Pop.	4 18	7 36		12 43
23	N	2 po Vel. Jurgio M.	6	3 po Vel. Jono	4 16	7 38		1 6
24	P	Vaitiekas Arciv.	7	Domicelēs P.	4 14	7 40		1 25
25	U	Morkaus Ev.	8	Stanislovo Vysk.	4 12	7 42		1 41
26	S	Kleto ir Marc.	9	Gregorijaus Vysk.	4 10	7 44		1 55
27	K	Anastazijaus M.	10	Izidoriaus Ant.	4 8	7 46		2 10
28	P	Vitalijaus M.	11	Mamerto Vysk	4 6	7 47		2 25
29	S	Petro Mucz.	12	Pankracijaus M.	4 5	7 49		2 42
30	N	3 po Vel. Kotr. Sen.	13	4 po Vel. Aleks. M.	4 3	7 51	Vak.	3 3

Atmainos mēnesio: ☉ Pilnastis 2 (15) antroj valandoj ryte.
 ☽ Delczia 9 (22) ketvirtoj valandoj po pietu. ☼ Jaunas 16 (29)
 szesztaj valandoj ryte. ☾ Prieszpilnis 23 (9) trecioj valandoj po pietu.

Oras. Balandžio 1 nejaukus oras; 2, 3 ir 4 krusza ir lytus; 10 szaltas vējas, mīgla ir ukanota; 17 szilta; 23 vējas, naktimis szaltas ir sausas; 27 ukanota.

Ukininku priežodis. Ukininkai geidžia, kad Balandis butu szlapas ne kaip sausas. Jeigu Balandis sausas, tai Sējos mēnesis teip-gi bus sausas. Jei tamē mēnesyje sziltas lytus lyja, galime tikētiesi gero meto. Jeigu tamē mēnesyje szviesios dienas, tai ateinantis bus szlapas.

Mēnes. d.	Nedēl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mēnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosē, Prusuosē ir visamē pasaulyje vartojamas.	Saulēs		Mēnesio		
					Uzt. v. m.	Nus. v. m.	Uzt. v. m.	Nus. v. m.	
1	P	Pilipo ir Jokubo A.	14	Bonifacijaus M.	4 1	7 52	8 14	3 29	
2	U	Atanazijaus Vysk.	15	Zofijos su dukt.	3 59	7 54	9 19		
3	S	Atradimas Szv. Kr.	16	Jono Nepomuk.	3 57	7 56	10 15		Diena
4	K	Florijono M.	17	Paschal. Iszp.	3 55	7 58	11 1		
5	P	Pijaus Popiež.	18	Enriko Kar.	3 54	7 59	11 37		
6	S	Jono isz lot. var	19	Celestino Pop.	3 52	8 1	Ryta		
7	N	4 po Vel. Domic. P.	20	5 po Vel. Bernard. S.	3 51	8 2	12 6		Diena
8	P	Stanislovo V. M.	21	Elenos	3 50	8 4	12 29		
9	U	Gregoriaus V.	22	Konstantino cies.	3 48	8 5	12 48		
10	S	Izidoriaus Iszp.	23	Deziderijaus Vysk.	3 46	8 7	1 6		
11	K	Mamerto Vysk.	24	Szesztinēs.	3 44	8 9	1 26		
12	P	Nereuszo, P. M.	25	Magdalen. isz Pa.	3 43	8 10	1 46		
13	S	Aleksandro M.	26	Pilypo Ner.	3 42	8 12	2 9		
14	N	5 po Vel. Bonif. M.	27	6 po Vel. Jono Pop.	3 41	8 13	2 39	Vak.	
15	P	Zofijos su dukt. †	28	Germano †	3 39	8 15	3 16	8 26	
16	U	Jono Nepomuceno. M.	29	Teodozijos †	3 37	8 17		9 24	
17	S	Paschalio Iszp.	30	Ferdinando Kar.	3 36	8 18		10 9	
18	K	Dangun žengim.	31	Petronelēs	3 35	8 19		10 43	
19	P	Petro Celestino Pop.	1	Biržis. Nikodemo	3 34	8 21		11 9	
20	S	Bernardino Sen.	2	Erazmo Vysk.	3 33	8 22		11 30	
21	N	6 po Vel. Elenos	3	Sekminēs. Klotildos	3 32	8 23		11 47	
22	P	Konstantino cies.	4	Saturninos P.	3 30	8 24		Ryta	
23	U	Deziderijaus Vysk.	5	Bonfacijaus Vysk. M.	3 29	8 26		12 1	
24	S	Joanos Naszl.	6	Norberto Vysk.	3 28	8 27		12 16	
25	K	Magdalenos de P.	7	Roberto Op.	3 28	8 28		12 31	
26	P	Pilypo Ner.	8	Viktorino †	3 27	8 29		12 46	
27	S	Jona Pop. †	9	Felicijano M	3 27	8 30		1 6	
28	N	Sekminēs Germ. V.	10	SSS. Traicēs Marg.	3 26	8 31		1 30	
29	P	Teodozijos P.	11	Barnabo Ap.	3 26	8 32		2 0	
30	U	Ferdinando Kar.	12	Onufrijaus P.	3 26	8 32	Vak.	2 30	
31	S	Petronelēs m. cz. †	13	Antano isz Padvos	3 25	8 33	8 50		

Atmainos mėnesio: ☉ Pilnastis 1 (14) penktøj valandøj po pietų. ☽ Delczia 8 (21) deszimtojų valandøj vakarę. ☼ Jaunas 15 (28) (ketvirtojų valandøj po pietų ir regims saulēs aptemims.) ☾ Prieszpilnis 23 (5) asztuntojų valandøj rytę. ☉ Pilnatis 31 (13) penktøj valandøj rytę ir neregims mėnesio aptemims.

Oras. Gegužio 1, 2 ir 3 saulėta; 6 lytus; 13 ir 14 saulėta ir szilta; 15 nevienokia; 17 szaltas naktis ir panaszu į lytų; 20 vėjas ir szalta; 24 ukanota; 27 lytus; 28 giedra, galop debesiuta, ant atmainos.

Ukininku priežodis. Majus tur buti vėsus ale ne szaltas. Jei per Szesztines lyja neveik bus pagada. Jei per Sekmines szlape, bus Kalėdos riebos.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamę pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	K	Nikodemo Fort.	14	Bazylijaus V.	3 25	8 34	9 38	Diena.
2	P	Erazmo V.	15	Vito ir Modesto	3 25	8 34	10 9	
3	S	Klotildos K.	16	Benono Vysk.	3 25	8 35	10 35	
4	N	SSS. Traicės.	17	2 po Sek. Adolfo V.	3 25	8 35	10 56	Diena.
5	P	Bonifacijaus Vysk.	18	Morkaus ir Marc. M.	3 24	8 36	11 14	
6	U	Norberto Vysk.	19	Gervazijaus M.	3 24	8 36	11 32	
7	S	Roberto Op.	20	Silverijaus Pop.	3 24	8 37	11 52	
8	K	Viktorino V.	21	Aloyzijaus	3 24	8 37	Ryta	
9	P	Felicijono ir P. M.	22	10 tukst. Muczeln.	3 24	8 37	12 13	
10	S	Margarytos Kar.	23	Agripinos P. M.	3 24	8 38	12 39	
11	N	2 po Sek. Barnab. A.	24	3 po Sek. Jono.	3 25	8 38	1 13	
12	P	Onufricijaus P.	25	Prospero Vysk.	3 25	8 38	1 57	
13	U	Antano isz Pad.	26	Jono ir Povilo M.	3 25	8 38	2 50	
14	S	Bazilijaus Vysk.	27	Vladislovo Kar.	3 26	8 38	8 41	
15	K	Vito ir Modesto.	28	Leono Pop	3 26	8 38	9 11	
16	P	Benono Arciv.	29	Petro ir Povilo	3 27	8 38	9 34	
17	S	Adolfo Vysk.	30	Liucinos M.	3 27	8 38	9 52	
18	N	3 po Sek. Mor. ir Mar.	1	Liepos 4 po Sek. Teo.	3 28	8 37	10 8	
19	P	Gervacijaus M.	2	Aplankymo P. M.	3 28	8 37	10 23	
20	U	Silverijaus Pop.	3	Emilijanos	3 29	8 37	10 38	
21	S	Aloyzijaus	4	Juozapo Kalas.	3 30	8 37	10 52	
22	K	10 tukst. Mucz.	5	Marcinijaus M.	3 31	8 36	11 10	
23	P	Agripinos	6	Liucijos P. M.	3 32	8 35	11 31	
24	S	Užg. S. Jono Kr.	7	Klaudijaus	3 33	8 35	11 58	
25	N	4 po Sek. Prosp. V.	8	5 po Sek. Elžb. Kar.	3 34	8 34	Ryta	
26	P	Jono ir Povilo M.	9	Anatalijos P.	3 35	8 34	12 33	
27	U	Vladislovo Kar.	10	7 brolių mieg.	3 36	8 33	1 20	
28	S	Leono Pop.	11	Peliagijos P.	3 37	8 32	2 19	
29	K	Petro ir Povilo	12	Jono Gvalberto	3 39	8 31	Vak. 3 32	
30	P	Liucinos	13	Margarietos P.	3 40	8 30	8 38	

Atmainos mėnesio: ☉ Delczia 7 (20) antroj valandoj ryte.
 ● Jaunas 14 (27) antroj valandoj ryte. ☽ Prieszvilnis 22 (5) pirmoj valandoj ryte. ☾ Pilnastis 29 (12) antroj valandoj po pietu.

Oras. Birželio 1 malonus oras; 5 panaszu į lytų; perkunija; 8 szalta ir nejauku; 10 gražus oras; 12 atmaina; 13 karszta; 17 dideli lytus; 22 nejauku; 24 ant galo lytus; 27 ukanota; perkunija ir žaibai.

Ukininku priežodis.

Jeigu dienoje 19. Gervazo lyja, tai bus par 40 dienų lytaus.

Jeigu per Jonines lyja, bus rugpjutyje szlape.

Koks szitas mėnesis, tai toks bus ir Gruodis, nės jaigu szitamę szilta, tai anamę bus szalta.

Mēnes. d.	Nedēl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mēnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkū g., Lenkuosē, Prusuosē ir visamē pasaulyje vartojamās.	Saulēs		Mēnesio	
					Uzt. v. m.	Nus. v. m.	Uzt. v. m.	Nus. v. m.
1	S	Teodoriko Kun.	14	Bonoventuro V.	3 41	8 29	9 1	
2	N	5 po Sek. Apl. P. M.	15	6 po Sek. Enriko c.	3 42	8 28	9 21	Diena
3	P	Emilijanos	16	Skaplern. P. Mar.	3 44	8 27	9 39	
4	U	Juozapo Kalas.	17	Aleksijaus S.	3 45	8 26	9 59	
5	S	Marcinijaus M.	18	Simono izš Lipn.	3 46	8 24	10 20	
6	K	Liucijos P. M.	19	Vincento izš Paul.	3 47	8 23	10 45	
7	P	Klaudijaus ir jo dr.	20	Jeronymo.	3 49	8 22	11 16	
8	S	Elzbietos Karal.	21	Praksēdos P.	3 51	8 21	11 54	
9	N	6 po Sek. Anatal P.	22	7 po Sek. Mar. Mag.	3 52	8 19	Ryta	
10	P	7 broliu mieg.	23	Apolinaro Vysk M.	3 54	8 18	12 43	
11	U	Pijaus Pop.	24	Kristinos P. M	3 56	8 16	1 43	
12	S	Jono Gevalberto Iszp.	25	Jokubo Ap.	3 57	8 14	2 49	
13	K	Margarietos P.	26	Onos.	3 58	8 12	4 1	
14	P	Bonaventuro Vysk.	27	Pantaleono	3 59	8 11		
15	S	Enriko cies. †	28	Onos mot. P. Marij.	4 1	8 10	Vak. 8 15	
16	N	7 po Sek. S. P. M. Szk.	29	8 po Sek. Mortos P.	4 3	8 8		8 31
17	P	Aleksijaus Iszp.	30	Abdono Senon.	4 5	8 6		8 46
18	U	Simono izš Lipn.	31	Ignaco Lojol.	4 6	8 4		9 0
19	S	Vincento izš Paul.	1	Rugpjūt. Pet. Kalin.	4 8	8 2		9 16
20	K	Jeronimo E. Iszp.	2	Porciunkula.	4 11	8 1		9 36
21	P	Praksēdos	3	Atradimas S. Step.	4 12	7 59		10 0
22	S	Marijos Magdal.	4	Dominiko	4 14	7 57		10 30
23	N	8 po Sek. Apol. V. M.	5	9 Sek. po S. P. Mar. S.	4 15	7 55		11 19
24	P	Kristinos P.	6	Parsimainymas Kr.	4 17	7 54		Ryta
25	U	Jokubo Ap.	7	Kajetono	4 19	7 52		12 2
26	S	Onos mot. Marij. P.	8	Cyriako ir dr. M.	4 21	7 49		1 8
27	K	Pantaleono M.	9	Romano	4 23	7 47		2 25
28	P	Kunegundos P.	10	Laurino	4 24	7 45		3 49
29	S	Mortos P.	11	Zuzanos	4 26	7 43	Vak.	
30	N	9 po Sek. Abdono M.	12	10 po Sek. Klaros P.	4 28	7 41	7 46	
31	P	Ignato Lojol.	13	Hipol. ir Kassijano	4 29	7 39	8 5	

Atmainos mēnesio: ☉ Delczia 6 (19) septintoj valandos rytē.

☉ Jaunas 13 (26) treczioj valandoj po pietu. ☾ Prieszpilis 21 (3) szesztoj valandoj po pietu. ☽ Pilnatis 28(10) vienuoliktoj valandoj vakarē.

Oras. Liepžiedžio 1 gražus oras; 5 teipat; 12 vėjai, lytus, perkunija; ukanota; 23 gražus oras; ukanota; 20 nejaukus oras, lytus, perkunija; ukanota; 28 gražus oras.

Ukininku priežodis.

Jeigu per Jokubā nelyja, bus szalta ziema.

Koks mēnesis Liepos, toks bus ir Sausis.

Kas tamē mēnesyje sziena nevalo,

Tas su rezginēmis ziemā ubagaus paszaro.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamas.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuose, Prusuose ir visame pasulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	U	Petro kalinyje	14	Euzebijaus Iszp.	4 31	7 36	8 26	Diena
2	S	Stepono Pop.	15	Dang. ėm. S. P. M.	4 33	7 34	8 50	
3	K	Atradimas Szv. Step.	16	Roko Iszp.	4 35	7 32	9 20	
4	P	Domininkono Iszp.	17	Mamerto Vysk.	4 37	7 30	9 57	
5	S	S. P. Marijos S.	18	Jackaus	4 39	7 28	10 43	
6	N	10 po Sek. Atsim. Kr.	19	11 po Sek. Liud. V.	4 41	7 25	11 38	Diena
7	P	Kajetono Iszp.	20	Bernardo Op.	4 43	7 23	Ryta	
8	U	Cirijako ir dr. M.	21	Joanos Panos	4 45	7 21	12 41	
9	S	Zuzanos P.	22	Simforijaus M.	4 47	7 19	1 50	
10	K	Laurino M.	23	Pilypo Iszp.	4 49	7 16	3 1	
11	P	Romano M.	24	Baltramiejaus Ap.	4 51	7 13	4 12	
12	S	Klaros P.	25	Liudviko Karal.	4 52	7 11		
13	N	11 po Sek. Kassij. M.	26	12 po Sek. Zeferin. P.	4 54	7 9		Vak.
14	P	Euzebijaus Iszp.	27	Rufino	4 56	7 7		7 8
15	U	Dang. ėm. S. P. M.	28	Augustino Vysk. D.	4 58	7 4		7 24
16	S	Roko Iszp.	29	Jono galvos nuk.	5 0	7 1		7 43
17	K	Mamerto Vysk.	30	Pelikso ir Adauk.	5 2	6 59		8 4
18	P	Jackaus Iszp.	31	Raimundo Iszp.	5 3	6 57		8 31
19	S	Liudviko Vysk.	1	Rugs. Egidijaus	5 5	6 55		9 7
20	N	12 po Sek. Bern. Op.	2	13 po Sek. Stepon.	5 7	6 53		9 52
21	P	Joanos Panos	3	Eufrozinos P.	5 9	6 50		10 49
22	U	Simforijono M.	4	Rozalijos Kar.	5 11	6 47		11 59
23	S	Pilypo Iszp.	5	Laurino Just.	5 13	6 44		Ryta
24	K	Baltramiejaus Ap.	6	Zakarijosziaus	5 14	6 42		1 18
25	P	Liudviko Kar.	7	Reginos P. Muc.	5 16	6 40		2 43
26	S	Zeferino Pop.	8	Užgimimas S. M. P.	5 18	6 37		4 12
27	N	13 po Sek. Rufino	9	14 po Sek. Georg. M.	5 20	6 34		Vak.
28	P	Augustino V. D.	10	Nikalojaus Iszp.	5 22	6 32		6 29
29	U	Jono galv. nukirt.	11	Proto M.	5 24	6 30		6 54
30	S	Pelikso ir Adauk.	12	Juencijaus V.	5 25	6 27		7 22
31	K	Raimundo Iszp.	13	Mauricijaus V.	5 27	6 25		7 57

Atmainos mėnesio: ☉ Delczia 4 (17) pirmoj valandoj po pietų. ● Jaunas 12 (25) penktoj valandoj rytę. ☾ Prieszpilnis 10 (2) devintoj valandoj pirm pietų. ☽ Pilnatis 27 (9) szesztoj valandoj rytę.

Oras. Rugpjucio 1. lytus su perkunija; 3, 4 ir 5 lytus; 10 perkunija, 12 nejaukus oras, perkunija; 14 ir 15 lytus, 20. vėjas; 22 ir 23 giedra, naktis szaltos 25. nejauku; 28. saulėta.

Ukininku priežodis. Kas szieno negrėbe, rugpjutyje pėdų nerisza, rudenyje anksti nekeliasi, tas pamatys, kaip ziema klosis. Jeigu pradzioje to mėnesio griauja, tai bus griausmai iki galo. Jei tamė mėnesyje tankiai rasoja, bus ilgai pagada ir gražus laikas.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamę pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio		
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.	
1	P	Egidijaus Iszp.	14	Paukszt. Szv. Kryž.	5 33	6 18	8 40		
2	S	Stepono Iszp.	15	Eutropijos naszl.	5 34	6 16	9 34		
3	N	14 po Sek. Euproz.	16	15 po Sek. Ciprijono	5 36	6 13	10 36	Diena	
4	P	Rozalijos Karal.	17	5 ronų S. Pranc.	5 37	6 11	11 43		
5	U	Laurino Just.	18	Juozapo	5 39	6 9	Ryta		
6	S	Zakarijosziaus	19	Januarijaus	5 41	6 6	12 53		
7	K	Reginos P. Mucz.	20	Faustinos	5 43	6 4	2 3		
8	P	Užgimimas P. M.	21	Mateuszo Ap.	5 44	6 2	3 12		
9	S	Georgonijaus M.	22	Mauricijaus M.	5 46	5 59	4 22		
10	N	15 po Sek. Nikal.	23	16 po Sek. Teklos P.	5 48	5 57	5 30		Diena
11	P	Ijacinto Mucz.	24	P. Marios nev.	5 49	5 54	Vak.		
12	U	Juvencijaus V.	25	Kleofazo.	5 51	5 52	5 50		
13	S	Mauricijaus	26	Juozafato M.	5 53	5 50	6 10		
14	K	Paaukt. Szv. Kryž.	27	Kozmo ir Damj.	5 54	5 47	6 36		
15	P	Eutropijos naszl.	28	Venceslovo M.	5 56	5 45	7 8		
16	S	Ciprijono Mucz.	29	Mikolo Ark.	5 58	5 42	7 49		
17	N	16 po Sek 5 ronų S.P.	30	17 po Sek. Jeronimo	5 59	5 40	8 41	Diena	
18	P	Juozap. Kup. Iszp.	1	Spalių m. Remig.	6 1	5 38	9 45		
19	U	Januarijaus V.	2	Aniolų Sargų	6 3	5 35	10 57		
20	S	Faust. P. m.	3	Bonifacijaus	6 4	5 33	Ryta		
21	K	Mateuszo Ap.	4	Pranciszkaus Ser.	6 6	5 31	12 16		
22	P	Mauricijaus M.	5	Placido M.	6 8	5 28	1 40		
23	S	Teklos P.	6	Brunono Iszp.	6 9	5 26	3 7		
24	N	17 po Sek. S. P. M. N.	7	18 po Sek. Just. P.	6 11	5 24	4 36	Diena	
25	P	Kleof. mok. Chr.	8	Brigitos.	6 13	5 21	Vak. 6 6		
26	U	Juozafato M.	9	Dionyzijaus V.	6 14	5 19	5 19		
27	S	Kozmo Dam. M.	10	Pranciszkaus B.	6 16	5 17	5 52		
28	K	Venceslovo M.	11	Placidos ir Zenaidos	6 18	5 16	6 33		
29	P	Mikola Arkan.	12	Maksimilijono V.	6 19	5 12	7 25		
30	S	Hieron. baž. dakt.	13	Edvardo Karal.	6 21	5 10	8 25		

Atmainos mėnesio: ☉ Delčia 2 (15) deszimtoj valandoj vakarę. ☽ Jaunas 10 (23) devintoj valandoj vakarę. ☾ Prieszpilnis 18 (1) deszimtoj valandoj vakarę. ☽ Pilnatis 25 (8) antroj valandoj po pietų.

Oras. Rugsėjo 1 szalta ir miglota, panaszu į lytų; po to giedra; 17, 19, 20 ir 22 nevienokias oras ir szaltos naktįs; 24 szalta ir vėjuota.

Ukininku priežodis.

Koksai oras par szį mėnesį bus, toksai pats ir atnancziamę bus.
Koks oras par Szilines, toks bus par ketures nedėles.
Jei Mikolą nelyja, tai galima tikėtiesi sauso pavasario.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuose, Prusiuose ir visame pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio	
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.
1	N	18 po Sek. Remigij.	14	19 po Sek. Kalikst. P.	6 25	5 7	9 33	Diena
2	P	Aniolų Sargų	15	Teresos P.	6 27	5 5	10 43	
3	U	Kandido M.	16	Jadvygos Karal.	6 29	5 3	11 53	
4	S	Pranciszkans Ser.	17	Viktoriaus V.	6 31	5 0	Ryta	
5	K	Placido M.	18	Lukoziaus Ev.	6 33	4 59	1 4	
6	P	Rožancziavos	19	Petro isz Alk.	6 34	4 55	2 12	
7	S	Justinos P.	20	Maksimo	6 37	4 53	3 20	
8	N	19 po Sek. Brigyd. n	21	20 po Sek. Ursz.	6 39	4 51	4 28	Diena
9	P	Dionyzijaus N.	22	Melianijaus Vysk.	6 40	4 49	5 37	
10	U	Pranciszkaus B.	23	Jono Kap. Iszpz.	6 42	4 46	6 45	
11	S	Placidos P.	24	Rapolo Ark.	6 45	4 43	4 41	
12	K	Maksimilijono V.	25	Krispino M.	6 47	4 41	5 11	
13	P	Edvardo Karal.	26	Evaristo Pop.	6 49	4 39	5 50	
14	S	Kaliksto Pop.	27	Perkėl. S. Kazim.	6 51	4 37	6 37	
15	N	20 po Sek. Teresos P.	28	21 po Sek. Sim ir J.	6 53	4 35	7 36	Diena
16	P	Jadvygos Karal.	29	Narciso Vysk.	6 55	4 32	8 45	
17	U	Viktoriaus V.	30	Marceliaus	6 57	4 30	9 59	
18	S	Lukoziaus Ev.	31	Volfgango ir Lu.	6 59	4 28	11 19	
19	K	Petro isz Alkant.	1	Lapkr. Visų Szv.	7 1	4 26	Ryta	
20	P	Maksimo ir dr.	2	Diena užduz. n.	7 3	4 24	12 41	
21	S	Urszulės su draug.	3	Teopilio V.	7 5	4 21	2 5	
22	N	21 po Sek. Meliacij.	4	22 po Sek. Karol. B.	7 6	4 19	3 32	Diena
23	P	Jono Kap. Iszpz.	5	Zacharijaus	7 9	4 17	5 0	
24	U	Rapolo Ark.	6	Leonardo Iszpz.	7 11	4 15	Vak. 6 28	
25	S	Krispino M.	7	Florijencijaus V.	7 14	4 13	4 23	
26	K	Evaristo Pop.	8	Gottfrido V.	7 16	4 11	5 9	
27	P	Parkėl. S. Kazim.	9	Teodoro M.	7 18	4 9	6 8	
28	S	Simono ir Judo Ap.	10	Andriejaus Avelino	7 20	4 8	7 15	
29	N	22 po Sek. Narcizo V.	11	23 po Sek. Martino V.	7 22	4 6	8 26	Diena
30	P	Marceliaus	12	Martino Pop.	7 24	4 5	9 39	
31	U	Volfgango ir L.	13	Stanislovo Kost.	7 26	4 3	10 50	

Atmainos mėnesio: ☾ Deležia 2 (15) vienuoliktoj valandoj pirm pietų. ● Jaunas 10 (23) antroj valandoj po pietų. ☽ Prieszpilnis 18 (31) devintoj valandoj pirm pietų. ☾ Pilnatis 24 (6) dvyliktoj valandoj vidurnaktj.

Oras. Spalinio 1. szalnos; 7 szlapja; 11 szilta, sausa ir vėjuota 18 ir 19 lytos szaltos naktis; 20 szalnos; 25 szilta; 27 ir 28 panaszu į lytų; 30 ir 31 lytus, vėjas, nevienokias oras.

Ukininku priežodis. Jeigu Spalių m. szaltas, tai kitą metą nebus kirmelių, gadinanczių kopustus. Jei bus daug sniego ir szala, tada bus Sausis gražus.

Mēnes. d.	Nedēl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mēnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuosė, Prusuosė ir visamē pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mēnesio	
					Uzt. v. m.	Nus. v. m.	Uzt. v. m.	Nus. v. m.
1	S	Visų Szventų	14	Klementino M.	7 28	4 1	12 0	
2	K	Užduszinė.	15	Gertrudos P.	7 30	3 59	Ryta	Diena
3	P	Teopilio, Vitalio.	16	Edmundo V.	7 31	3 57	1 8	
4	S	Karolo Bor. V.	17	Gregoriaus Stebukl.	7 33	3 56	2 17	
5	N	23 po Sek. Zakarij.	18	24 po Sek. P. B. S. P.	7 35	3 55	3 25	
6	P	Leonardo Iszp.	19	Elžbietos.	7 37	3 54	4 32	Diena
7	U	Florencijaus V.	20	Benigno.	7 39	3 52	5 42	
8	S	Gottfrido Vysk.	21	Apieravoj. P. M.	7 41	3 50	6 50	Vak.
9	K	Teodoro M.	22	Cecilijos P.	7 43	3 48		3 48
10	P	Andriejaus Avelino	23	Klemenso Pop.	7 45	3 47	Diena	4 33
11	S	Martino Vysk.	24	Jono nuo Kryž.	7 46	3 46	Diena	5 30
12	N	24 po Sek. Mart. Pop.	25	25 po Sek. Kat. P.	7 48	3 45	Diena	6 36
13	P	Stanislova K.	26	Konrado Vysk.	7 50	3 44		7 49
14	U	Klementino M.	27	Bazilijaus M.	7 51	3 43		9 6
15	S	Gertrudos P.	28	Rupino, Pel. M.	7 53	3 42		10 26
16	K	Edmundo V.	29	Saturnino M.	7 55	3 40		11 47
17	P	Gregoriaus Sal.	30	Andriejaus Ap.	7 57	3 39		Ryta
18	S	Paszv. Baž. R.	1	Grudžio. Eligijaus	7 59	3 38		1 10
19	N	25 po Sek. Elzb. n.	2	1 Advento Hipolit.	8 0	3 38		Diena
20	P	Benigno.	3	Pranciszkaus K.	8 1	3 37	Diena	3 59
21	U	Apieravoj. P. M.	4	Barbaros P. M.	8 3	3 36	Diena	5 24
22	S	Cecilijos P.	5	Krispinos P.	8 5	3 35	Vak.	6 45
23	K	Klemenso Pop.	6	Mikalojaus V.	8 7	3 34	3 48	7 56
24	P	Jono nuo Kryž.	7	Ambroziejaus V.	8 8	3 34	4 51	
25	S	Katrinos P.	8	Nekalt. Pras. P. M.	8 10	3 33	6 2	
26	N	26 po Sek. Konr. V.	9	2 Advento Leokad.	8 11	3 33	7 16	Diena
27	P	Bazilijaus M.	10	P. Marios Loret.	8 12	3 32	8 31	
28	U	Feliksa	11	Damazo Pop.	8 13	3 32	9 43	
29	S	Saturnino M.	12	Dionizijaus	8 14	3 32	10 53	
30	K	Andriejaus Apast.	13	Luceijos P. M.	8 15	3 32	Ryta	

Atmainos mėnesio: ☉ Delčia 1 (14) ketvirtoj valandoj ryte.
 ● Jaunas 9 (22) asztuntoj valandoj pirm pietų ir neregims saulės aptemims. ☽ Prieszpilis I6 (29) septintoj valandoj vakarę. ☾ Pilnatis 23 (6) dvyliktoj valandoj vidurnaktj. ☾ Delčia 20 (13) dvyliktoj valandoj vidurnaktj.

Oras. Lapkriczio 1. ukana, vėjas, lytus; 6 nejauku; 10 ir 11 sniegas; 12 lytus, paskui giedra; 19 lytus, sniegas; 20 szalta, darganota; 27 ir 28 ir tolaus miglota ir szalta.

Ukininku priezodis. Jeigu par duszeles (Padusznas) szlape, tai ateinantis metas bus vaisingas. Jei par Visus Szventus szala, tai žiema bus lengva.

Mėnes. d.	Nedėl. d.	Sen. Kalendorius visoje Rossijoje vartojamasis.	Mėnes. d.	Nauj. Kalendorius Suvalkų g., Lenkuose, Prusuose ir visame pasaulyje vartojamas.	Saulės		Mėnesio		
					Užt. v. m.	Nus. v. m.	Užt. v. m.	Nus. v. m.	
1	P	Eligijaus Vysk.	14	Nikacijaus Vysk.	8 16	3 32	12 2		
2	S	Paulinos P.	15	Kristinos P.	8 17	3 31	1 10		
3	N	1 Advento Pranc. K.	16	3 Advento Euzep. V.	8 19	3 31	2 18	Diena	
4	P	Barboros P. M.	17	Lozoriusaus Vysk.	8 20	3 31	3 27		
5	U	Krispinos P.	18	Lauk. pag. P. M.	8 20	3 31	4 35		
6	S	Mikalojaus Vysk.	19	Nemezijaus V.	8 21	3 31	5 42		
7	K	Ambrozijaus Vysk.	20	Teopiliaus M.	8 22	3 32	6 44		
8	P	Nekalto Pras. P. M.	21	Tamosziaus Ap.	8 23	3 32	7 41		Vak.
9	S	Leokadijos P.	22	Anastazijos	8 24	3 33	4 24		
10	N	2 Advento Szv. P. M.	23	4 Advento Vikt. P. M.	8 24	3 34	5 36		Diena
11	P	Damaso Pop.	24	Adomo ir Jievos.	8 25	3 34	6 53		
12	U	Spiridiono Pop.	25	Užg. Jez. Kr. Kal.	8 25	3 35	8 14		
13	S	Lucijos P.	26	Stepono pirmo M.	8 25	3 35	9 36		
14	K	Nikazijaus Vysk.	27	Jono Ev.	8 26	3 36	10 57		
15	P	Kristinos P.	28	Nekaltų kudikių	8 26	3 37	Ryta		
16	S	Euzebijaus Vysk.	29	Tamosziaus V.	8 26	3 38	12 19		
17	N	3 Advento Lozoriusaus	30	po Kalėdų Dov. K.	8 26	3 39	1 42	Diena	
18	P	Lauk. pag. P. M.	31	Silvestrd Pop.	8 26	3 40	3 4		
19	U	Nemezijaus Vysk.	1	Saus. Nauji m. 1901	8 25	3 42	4 25		
20	S	Teopiliaus M.	2	Makarijaus Op.	8 25	3 43	5 37		
21	K	Tamosziaus Ap.	3	Gordijaus Iszp.	8 25	3 44	6 41		
22	P	Anastazijos	4	Titau Vysk.	8 25	3 45	Vak. 7 32		
23	S	Viktorijos P. M.	5	Apolonijaus M.	8 24	3 46	4 52		8 11
24	N	4 Advento Ad. ir Jiev	6	Trys Karaliai	8 24	3 48	6 8	Diena	
25	P	Užg. Jezaus Kr. Kal.	7	Klėto Pop.	8 24	3 49	7 21		
26	U	Stepono p. Mucz.	8	Severino Op.	8 23	3 50	8 33		
27	S	Jono Ev.	9	Marcijonės M.	8 22	3 53	9 44		
28	K	Nekaltų kudikių	10	Agatono Pop.	8 21	3 54	10 53		
29	P	Tamosziaus Vysk.	11	Higino Pop.	8 21	3 56	Ryta		
30	S	Eugenijaus V.	12	Arkadijaus M.	8 20	3 57	12 1		
31	N	1 po Kalėdų Silv. P.	13	1 po 3 Karal. Ver. P.	8 20	3 59	1 10		

Atmainos mėnesio. ● Jaunas 9 (22) pirmoj valandoj ryte.
 ○ Prieszpinis 16 (29) trecioj valandoj ryte. ⊙ Pilnatis 23 (5) pirmoj valandoj ryte. © Delczia 30 (12) deszimtoj valandoj vakare.

Oras miglotas ir szaltas.

Ukininku priezodis. Koks bus Gruodis, tokia bus ir ziema. Jei par Kalėdas szala, tai par Velykas bus balta. Kad ant Kalėdų daugel sniega ir szala, tai geras metas dėl javų. Jei tas mėnesis bus sausas, tai ir pavasaris bus sausas.

Visotinoji praktika ant 1900 metų.

Pavasaris lyg Balandžio mėnėsiui lytuots, o paskui vėjuotas.

Vasara karszta, su perkunais ir žaibais ir lytumi. Didelė kaitra sukels antkrintamosias ligas.

Rudenį geri javai, vaisiai ir vynuogės, bet sziųjū nedaug.

Žiema ilga ir szalta.

Praktika dalinė.

Pakajus terp karalyszių; bet meto galop — didelė karė terp nekurių valdimierų.

Prekymecziai (jormarkai) Žemaicziuose ir Auksztoj Lietuvoj, Kauno gubernioj.

Pagal senąjį Kalendorių.

Alsėdyje: 27 rugpjucio.

Balsiuosė: ant Pilypo Jokubo, ant s. Traicės, ant Simono Judo.

Bėbroje: ant szesztinių, ant Dievo Kuno, ant žolinės, ant užgimimo Marijos.

Biržiuosė: 6 sausio, 24 birželio, 29 liepos, 59 rugsėjo.

Barszczėnuosė: 15 vasariaus, 10 kovo, 25 balandžio, 16 birželio, 29 rugsėjo, 30 lapkricio.

Czekszkėje: 12 liepos, 1 lapkricio.

Darbėnuosė: 29 birželio, 28 spalnio, 11 lapkricio.

Degutėje: nedėlios dieną po atvelykiu.

Eirogaloje: ant s. Lauryno, ant s. Mykolo, ant szesztinių, ant rožanciavoskas utarninką nuo s. Jurgio iki sekminių arklių prekymetis.

Elernoje: (Kurszė): ant s. Jurgio.

Gargžduosė: 1 sausio, 4 kovo, ant szesztinių, 8 rugsėjo.

Grinkiszčkėje: ant s. Jurgio, ant sekminių; kas utarninką arklių prekymėčiai nuo s. Jurgio iki sekminių.

Gruždžiuosė: ant Nekalto Prasadėjimo P. Marijos, ant ss Juozapo ir Roko.

Iluksztoje (Kurszė): ant Trijų Karalių; nuo rytojaus po grabnyzių per tris dienas, ant Marijos vardo par 4 dienas.

Janavė: ant Sekminių ir 12 rugsėjo.

Jokubsztate (Kurszė): ant Trijų Karalių, ant grabnyzių, nuo pėtnyczios priesz užgavėnes per 8 dienas, 8 rugsėjo, nuo 1 dienos gruodžio per 8 dienas.

macziau, ar tai ką man kiti pasakė prie daug liudytojų apie visą tą. Gal kitą kartą pranesziu daugiau, o sziam kartui užteks tiek pasakius. — *Žagarės parapijonas.*

Įvairios žinios.

1. **Isz Barstyczių.)*** Galop spalį mėnesio perniai policija pareikalavo nuo Szaczių klebono, Barslyczių ir Gegrėnų filijalistų ir Kalvarijos kamendoriaus užmokėti sztrafą už atlaikymą atlaidų Barstyczių bažnyčioje. Kunigai rots užlaikė visus įstatymus, isakytus svietiszkos vyresnybės — nėvieno neperžengė. Tai už ką-gi juos apsztropyjo? Už tatai, kad tie atlaidai rikliai buvo įraszyti į policijos rasztus apie atlaidus, beje: policijos rasztuose tie atlaidai buvo užraszyti laikyti nedėlios dieną po 21 dienos spalį mėnesio, o isztiesų laikomi visuomet buvo nedėlios dieną po 21 rugsėjo, ir tai nemažiaus kaip nuo 100 metų. Kas czia kaltas, kad policijos rasztuose randasi apsirikimai? ir už ką-gi tie kunigai nukentėjo? Szatizskis klebonas užmokėjo 150 r., o kiti dar tebėra nemokėję, ir vargiai nuo jų policija beiszplėsz, dėlto kad jie neturi algos, mokamos isz izdo, o taksavoti jų gerybės nedrėsa.

Kunigai nežinojo, kad policijos rasztuose yra apsirikimai apie tus atlaidus. Policija norints gerai žinojo, bet nepersergėjo kunigų, kad nevažiuotu (o kalta buvo persergėti — pagal įstatas); ji tik laukė sau noro prisikabinti — ir prisikabino.

Kada-gi cielas mėnuo iszėjo nuo apraszymo apsztropytųjų kunigų gerybės, policija vėl per aseserių pareikalavo užmokėti strafą. Kad tie atsisakė mokėti „sakydamos gatavų piningų nėkiek neturi, tadą asesorius dar vėl truputį asabiszkos jų gerybės apraszė parduoti isz takso. Ant rytojaus per szimtininkus atsiuntė apskėlbimą (publikaciją) — ant 31 gruodžio parduoti jų gerybes isz takso. Nėvienas gyventojas, pagaliaus nė žydai nenorėjo priimti tos publicijos prikėjuoti ant jų namų; todėl prisegė jas

*) Telszių pavieta.

į stulpą, ant turgaus. Atėjo 31 diena gruodžio — visur tylu. Nėvieno policijanto, nėvieno pirkėjo nepribuvo. Ir žydai, norints žinojo, busint taksa, bet nėvienas nepribuvo ant takso. Puiki demonstracija! Keletą nedėlių trukus, atvažiavo asesorius ir nujemė areštą nuo aparasytosios gerybės. Pagaliaus, svietiszka vyresnybė atsiliepė į Konsistoriją, kad isz jieszkotu nuo Barstyczių filijalisto 150 rublių, nuo Gegrėniskio — 100 r. ir nuo Kalvarijos kamendoriaus 100 r. Konsistorija įsakė dekanams, o dekanai atsakė: „kada-gi tie kunigai piningų sakosi neturi, tad dekanams nėra galima nėjokiu budu iszjieszkoti nuo jų sztrafą“.

Bet vyresnybė neliovėsi ir atsiliepė į Konsistoriją, kad ji atimtu tą sztrafą nuo kunigų per užturėjimą jiems algos. Teip Konsistorija ir buvo įsakiusi dekanams. Bet, kad filijalistai ir kamendoriai nėjokios algos isz išdo neima, tad tasai sztrafas teip ir nuvėjo ant szunio uodegos.

Isz szito atsitikimo galima samprotauti, kad svietiszka vyresnybė nebenori kunigų gerybės pardavinėti isz takso. Seniaus ji taksavodavo kunigus dėl visokių religiszkių bylų, bet dabareziui liovėsi, matyt, dėlto, kad katalikai nedasimislytu, jog jų tikėjimas yra ruskių vyresnybės persekiojamas; o kita, jau užrubežinės gazetos labai pradėjo ant ruskių szaukti: „girykszcziai, azijatai“!

2. **Isz Mosėdzio.** Klebonas buvo apsztropytas ant 50 r. už neatgrėžinimą bileto į policiją. Norints sakėsi, prapuldinęs biletą ir niekamę nebeatrandęs, tecziaus vis-gi radosi nukaltintas. Kad sztrafą mokėti atsisakė dėl neturėjimo gatavų piningų, svietiszka vyresnybė atsiliepė į Konsistoriją, kad tą sumą užturētu jam isz algos. Tai įvyks, nės klebonai turi algą isz išdo jemamą.

3. **Isz Kalvarijos.** Patarlė sako: „Artie bažnyczia, tolie Dievas“. Į Kalvarijiszkius žmonės reikia pritaikinti antrą — stipresnę patarlę: „Szventa vieta — prakeikti žmonės“! Kam jie leidė per visą žiemą vaikus į tokią iszkalą, kur kunigas nevaikszzcioja vaikų mokyti tikėjimo szvento? Kaip tik atidarė ruskiai iszkalą Kalvarijoje, dar nepaspėjo Vyskupas nė kunigo paskirti į tą iszkalą, kaip — szitai! pilna iszkala vaikų katalikų primarmėjo — net

Vilniaus gubernijoj.

- Alkeninkuose: 4 kovo, 25 gegužės, 24 birželio, 24 rugpjucio, 29 rugsėjo ir 8 gruodžio.
- Alsėnuose: 23 balandžio, 24 birželio.
- Anusiziskiuose: po 15 rugpjucio pirmame nedėdienyje.
- Asmėnėje: 23 balandžio, 29 rugsėjo.
- Vrėnuose: 3 gegužės, 29 birželio ir 15 rugsėjo.
- Auksztadvaryje: 28 gegužės ir 1 spalį
- Barniuose: per sekmines, ir 1 spalnio.
- Batrimanciuose: per naujus metus, per szesztines.
- Dolginavę: per devintines.
- Drujoje: nuo 6 iki 10 sausio, 1 nedėlia gavėnios per 3 dienas.
- Danylavycziuose: per Tris Karalius, 1 spalį m.
- Eiksziszkiuose: per szesztines visą nedėlia, per devintines.
- Godutiszkiuose: per naujus metus, 20 gegužio, 1 spalnio.
- Gulsėnuose: per s. Jurgi, per s. Joną.
- Krėvoje: 9 gegužio, 1 spalį.
- Liužkiuose: 25 sausio, 8 rugsėjo.
- Merkinėj (Merecz): 1 spalį.
- Medzialoje karaliszkoje: per nedėlia priesz velykas.
- Medzialoje ukiszkoje: 4 birželio, 12 birželio, 10 rugpjucio, 20 spalį.
- Musininkuose: ant s. Traicės.
- Olitoje: 4 kovo ir 1 lapkricio.
- Radoszkavycziuose: nuo 6 iki 9 gegužio.
- Smargonėje: nuo 15 iki 18 sausio, per pusiaugavi, nuo 11 iki 13 gegužio nuo 29 iki 31 rugpjucio, 8 rugsėjo, 29 rugsėjo.
- Stakliszkiuose: balandžio 3 dienoj.
- Szeziuczinę: nuo 15 liepos per mėnesį.
- Szvenczionose: nuo 1 iki 6 sausio, nuo 2 iki 7 rugsėjo.
- Vilniuje: nuo 5 gegužės iki 1 birželio ir nuo s. Jurgio iki s. Zopijai.
- Vyszniavę: per naujus metus, 9 gegužės m., 15 rugpjucio, 15 rugsėjo, 8 spalnio.
- Zadžė: 6 rugpjucio.
- Zoludkę: ant Sekminių.
- Zupranuose: 29 birželio, 25 liepos ir 1 lapkricio.
- Zasliuose: 2 balandžio, 16 liepos ir 1 lapkricio.
- Žižmariuose: 24 birželio ir 29 rugsėjo.

Suvalkų gubernijoj.

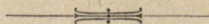
(Pagal naujaji Kalendorių.)

- Augustavę: 6 prekymeczei utarninkais po Trijų Karalių, po verbos, po s. Antanui, po s. Vincentui, po s. Baltramiejui, po s. Martynui.
- Alvitę: 1 utarniką po s. Kazimierui.
- Balbieriszkyje: 2 prekymecziai utarninkais po verbai, po grabnyczių.
- Kalvarijoj: 6 prekymecziai utarninkais: po grabnyczių, po verbai, po devintinių; po Žolinei, po s. Mykolui, po Visų Szventų.

- Lasdijuosė: 6 prekymecziai utarninkais: antrą nedėlią gavėnios, po atvelykiui, po szesztinių, po Joninių, po s. Urszulei, po s. Martynui.
- Liudvinavė: 2 prekymecziai ketvergais: po užgimimui ss. Marijos, po aplankymui ss. Marijos.
- Marijampolėje (Senapilėje) seredomis: po trijų Karalių po s. Vaitiekaus, po s. Petro ir Povilo, po Žolinei, po s. Mykolo ir po Visų Szventų.
- Naumiestyje (Vladislavovė): 3 prekymecziai utarninkais: po Trijų Karalių, po grabnyčių, po s. Stanislovui; 3 prekymecziai panedėlais: po s. Petru, po s. Kryžiui, priesz Sim. Judą.
- Prienuosė panedėlais: po trijų Karalių, po s. Motiejaus ir utarninkais: po s. Antano, po s. Onos, po Szilinei, t. y. po užgimimo Panelės szvencziausios ir po s. Martino.
- Pilviszkiuosė: 6 prekymecziai seredomis: po s. Stanislovui, po s. Vaitiekui, po s. Traicei, po s. Baltramiejui, po s. Motiejui, po s. Martynui.
- Seinuosė: 6 prekymecziai utarninkais: po grabnyčių, po s. Kazimierui po s. Stanislovui, po užgimimui s. P. Marijos, po rožanczavai, prisz s. Mykolą.
- Sėrijuosė: 6 prekymecziai utarninkais: po atsigrežimo s. Povilo, po s. Vaitiekaus, po s. Petru, po Žolinei, po s. Mykolui, po Visų Szventų.
- Simnė: utarninkais: po prisivert, s. Povilo, (25 sausio) po s. Jurgio, po s. Petro ir Povilo. po dangun ėmimo Panos Marijos (žolinė).
- Suvalkuosė: 6 prekymecziai seredomis: po s. Romualdui, po s. Benediktui, po s. Stanislovui, po s. Rokui, po s. Justynui: po s. Andriejui.
- Sudarguosė: 4 prekymecziai seredomis: po 3 Karalių, po s. Jurgiui, priesz s. Joną, po s. Pranciszkui.
- Szakiuosė: 6 prekymecziai utarninkais: po s. Motiejui, priesz s. Pilypą ir Jokubą, priesz s. Antaną, priesz s. Lauryną, priesz s. Motiejų, priesz kalėdas.
- Vilkaviszkyje: 6 prekymecziai utarninkais: po s. P. Marijos (?), po s. Juozapui, priesz szesztines, priesz aplankymą s. Marijos, po rožanczavai, po s. Martynui.
- Virbaliuje: 6 prekymecziai utarninkais: po vinczevonės s. P. Marijos po grabnyčių, po verbal, po devintinių, po Žolinei, po s. Pranciszkui, po Visų Szventų.
- Visztytyje: 4 prekymecziai seredomis: po s. Kazimierui, po s. Jurgiui, po s. Traicei, po Simono Judą.
- Vyžainyje: 4 prekymecziai utarninkais: po sekminių, po s. Margaretos, po s. Mykolui ir priesz kalėdas.
- Zapyszkyje: 2 prekymecziai utarninkais: priesz s. Joną, po rožanczavai.

Prekymecziai Prusų Lietuvoje pagal Kalendorių naujos gadynės.

- Darkiemyje: 14 ir 15 kovo, 18 ir 19 liepos, 5., 12. 13. rugs., ir 13. gruodžio.
- Gastuose (Heinrichswalde:) 22 vasario 29 birželio.
- Goldapėje: 12 ir 13 kovo, 16. ir 17. liepos, 1 ir 2 spalį, 16. lapkričio, 10 ir 11 gruodžio.
- Gumbinėje: 22 ir 23 vasario, 27 kovo, 17., 18. ir 22. gegužės, 26 ir 27. liepos, 28 rugpjucio, 4 rugsėjo, 11., 12. 16 spalį, 6 ir 7 gruodžio.
- Ysrutyje: 19., 20 ir 21 vasario, 28 kovo, 14, 15 ir 16 gegužės, 23 ir 24 liepos, 29 rugpjucio, 6 rugsėjo, 8, 9, ir 10 spalį, 3 ir 4 gruodžio.
- Kaukėnuosė: 5 sausio, 23 kovo, 14 ir 15 berželio 28 rugsėjo, 23 lapkr.
- Katycziuosė: 13 ir 15 vasario, 4 ir 6 rugsėjo.
- Klaipėdoje: 25 baland., 11 berž, 3 spalį.
- Kretingoje: 5 sausio 20 balandžio, 26 spalį
- Labgavoje: 23 kovo, 15 ir 16 birželio, 31 rugpjucio, 9 ir 26 spalio.
- Lasdėnuosė: 3 balandžio, 29 gegužės, 2 spalį, 18 gruodžio.
- Pilkalnyje: 28 vasario, 1 kovo, 30 ir 31 gegužės, 5 ir 6 rugsėjo, 17 ir 18 spalį, 5 gruodžio.
- Plaszkiuosė: 30 gegužės, 15 rugpjucio.
- Priekulėje: 23 vasario, 27 ir 30 balandžio, 22 birželio, 28 rugs., 1 spalį.
- Ragainėje: 8 ir 9 kov. 14 ir 15 berž., 25 ir 26 spalį 13 ir 15 gruodžio.
- Rusnėje: 19 sausio, 18 gegužės, 26 spalį.
- Skaisgiriuosė: 20 kovo, 13 liepos, 22 spalį.
- Smalininkuosė: 12 vasario, 25 birželio 5 lapkričio.
- Stalupėnuosė: 6 ir 7 vasario, 29 balandžio, 19 ir 20 birželio, 21 ir 22 rugpjucio, 23 ir 24 spalį, 4 gruodžio.
- Szilokarcziamoje: 5 ir 11 sausio, 4 ir 10 gegužės 27 liepos, 12 ir 18 spalį.
- Szirvintoje: 22 ir 23 vas., 17 ir 18 geguž., 12 ir 13 liep., 25 ir 26 spalį.
- Teplavoje: 3 ir 4 balandžio 30 gegužės, 16 ir 17 spalio, 19 gruodžio.
- Tilžėje: 9 sausio, 20 kovo, 22 gegužės, 3 ir 10 liepos, 11, 18 ir 26 rugsėjo 6 lapkričio. 12 mažų arklių turgų pirmą subatą kožno mėnesio.
- Vėlavoje: 5 ir 6 bal, 3, 6, ir 10 liepos, 19 ir 23 spalio.
- Žiliuosė: 23 kovo, 15 birželio, 28 rugsėjo, 7 gruodžio.
- Žitkiemyje: 14 vasario, 2 gegužės, 8 rugpjucio 31 spalį.

Rusiszki mastai, saikai, mieras.

- Colis = 10 linijoms arba = 100 punktams.
Linija = 10 punktams.
Punktas = $\frac{1}{10}$ linijos.
Pėda = 12 coliams.
Verszok = $1\frac{3}{4}$ colio.
Arszyn = 16 verszkoms arba = 28 coliams.
Mylia = 7 viorstams.
Viorstas = 500 sieksnių.
Sieksnis = 7 pėdoms arba = 3 arszinams.
Kv. sieksnis = 49 kv. pėdoms arba = 9. kv. arszinams.
Kvadratinė pėda = 144 coliams.
Kv. arszins = 784 kv. coliams arba = 256 kv. verszk.
Diesiatyna = 2400 sieksniams kvad.
Sieksnis kub. = 1728 kub. coliams.
Pėda kub. = 1728 kub. coliams.
Colis kub. = 1000 kub. linijoms.
Arszyn = 21952 kub. coliam = 4096 kv. verszk.
Czetvert = 8 czetverik. = 64 gorcziams.
Osmina = 4 czetverikams.
Czetverik = 8 gorcziams.
Berkoviec = 10 pudų.
Pudas = 40 funtų (arba svarų).
Funtas = 32 lotas arba = 96 zolotnikus.
Lotas = 3 zolotninkus.
Zolotninkas = 96 dalias.
Baczka = viedrų.
Viedras = 10 stofu arba = 20 butelkų.
Sztofas = 10 czarku.
Czarka = $\frac{1}{100}$ viedro.
Butelka = $\frac{1}{20}$ viedro.
-

Metriszkasis mastų systemas,

kurs visame pasaulyje yra vartojamas ir Rusijoje neužilgo bus įvestas.

Metras turi 10 decimetrų, arba
100 centimetrų, arba
1000 millimetrų.

Palyginant į rusišką arsziną, metras turi arti pusantro arszino (= 1,4061 arsz.)

Kilometras turi 1000 metrų, arti rusiško viersto (= 0,937 viersto).

Hektar turi 100 arų; vartojama, žemę mastuojant, yra tai be maž ko diesiatina (= 0,915 diesiat,)

Litras vartojamas yra skystimams ir javams seikėti; yra tai saikas, turįs viduje 1 decimetrą ilgio, 1 decimetrą pločio ir 1 decimetrą augszczio; palyginant į rusiškus saikus, litras bus $\frac{4}{5}$ sztofios, arba truputį daugiau kaip $1\frac{1}{2}$ butelkos (kvartos), (= 0,0813 viedro).

Hektolitrą turi 10 dekalitru, arba 100 litru.

Kilogramas yra tai svara turinti arti pustreczio rusiško svaro (= 2, 4419 rus. svaro). Jis turi 1000 gramų.

Gramas turi 10 decigramų. Pats gramas yra svara labai smulki, mažesnė už deszimtąją dalį loto (= 0,078 loto).

Centnar = 100 kilogramų.

Senoviszkoji aptiekinė svara.

Svaras (rusiškai iszreiszkiamas per 28 lotus), turi 12 uncijų.

Uncija — 8 drachmoms.

Drachma = 3 skrupulams.

Skrupulas = 20 granų.

Granas (gr.) = 62,22 miligram.

Naujoji aptiekinė svara.

Gram 1,00 (= gr. xvj). Decigram = 0,1. Centigram = 0,1. Miligram = 0,001. Kilogramm = 1000,0.

Sėklų ir pirktinių mėszlų prekės. (buvo 1899 m.)

Sėjamosios žolės.

Prekės tankiai mainos. Priesz pirkimą gal atsiklausti.	Už puđą	
	rub.	kap.
Dobilai baltieji (trifolium repens)	6	50
Dobilai raudonieji rinktiniai (trifolium pratense)	6	50
Dobilai raudonieji nerinktiniai	5	50
Dobilai inkarnatai (trifolium incarnatum)	5	—
Lucerna žydroji (Medicago sativa)	—	—
„ „ francuziszkoji	9	—
„ „ vietinė	8	50
„ „ provansiszkoji	12	—
Lucerna smiltinė (Medicago media)	16	—
Lucerna apvynainė (Medicago lupulina)	5	—
Seradella (Ornithopus sativus)	2	—
Esparceta (Onobrychis sativa)	2	—
Timotai rinktiniai (Phleum pratense excels.)	4	—
Timotai nerinktiniai (t. y. paprastinieji)	3	25
Žolių miszinyz dėl sausųjų pievų	7	—
„ „ „ szlapiųjų pievų	7	50
Kukurai amerikonzszki (arkliadanzcziai)	1	60
Lupinai baltieji (lupinus albus)	—	80
Lupinai juodieji	1	20
Lupinai geltonieji (lupinus lutens)	—	80
Lupinai mėlynieji (lupinus angustifolius)	—	60

Nekurios daržovės.

	Už svara	
Burokai cukriniai Imperial, paszariniai Mammuth, geltonieji Leutevitzer	—	15
„ Oberndorfer	—	20
„ Ekendor	—	25
Sėtiniai (griežcziai, kruczcai) paszariniai	—	45
Cikorijos magdeburgiszczkės	—	35
Morkai (burkonai) markvos) paszariniai	—	30
Tabakas Macorka Amersfort už lotą	—	10
Tabakas Abajo, Chras, Gundi, Saloniki kiek- vieno sorto už lotą	—	20

	rubl.	kap.
Tabakas Cigarinis Havanna už lotą	—	20
Multaniszkis tabakas už lotą	—	10
Uzundžova už lotą	—	30
Kapeikų už svara lotą		
Sėtiniai (griežčiai, kručikai) valgomiejie	40	2
Burokai valgomiejie	40	2
Kalafiorai angliszki	—	30
„ Berlyniszkiei ir Erfurtiszkiei	—	80
„ Frankfurtiszkiei	—	30
Kalarepa	—	10
Kopustai	—	8
Krapai daržiniai paprastiniejie	40	2
Gurkai	50	2
Petruszkos	25	2
Pomidorai	—	5
Porai	90	4
Ridikai	45	2
Ridisai	50	2
Salotai	1,70	7
Salerai	200	8
Szparagai	1,40	6
Szpinakai	25	2

Sekanczias sėklų krautuves galime pavesti skaitytojams kaip sąžiniszka užkakinanczias pirkėjus. *Karl Wagner, Riga.* Daržinė įranga. (Sadovoje zavedenje.)

Adresas: *Sadovoje Zavedenije Karla Wagnera. Riga.*

W. Jurkowski et Co. Varszava Sėklų krautuvė.

(Adresas: Miodova, Nr. 15).

Pirktiniai mėszlai.

	Už pudą.	
	rubl.	kop.
Prekės mainos kasmetai. Atsiklaustina perlakszta.		
Superphosphat's turis savyje 18 ⁰ / ₀ phosphoro	—	70
Tomo miltai, turį savyje 17 ⁰ / ₀ phosphoro	—	50
Kaulų miltai, turį savyje 20 ⁰ / ₀ — 24 ⁰ / ₀ phosphoro	—	55
Superphosphat's, turis savyje 16 ⁰ / ₀ phosphoro	—	60
Gipsas, grynas gamtinis (sumaltas)	—	15

	rubl.	kop.
Kalkiai azoliszkai-organiszki	—	19
Gipsas su 6 ^o / _o phosphoro	—	35
Saletra Cziliszkė, tur. 15—16 ^o / _o azotinės rugszties	2	10
Kainit's turis 23 ^o / _o sérinio kalijo	—	42

Geriausias iszeina rokundas, susitarus buriui ukininkų ir parsitraukus isz Rygos cziela vagoną.

Adresas: **Fabrika superfosfatow. Riga.**

Reikia pirmiaus į tą fabriką nuraszyti gromatą, kad iszsiystu Preis-Kurantą. Apturėjus Preis-Kurant'ą, galima su fabriką suderėti (sulygti) tavorą teipo-gi per gromatą. Kam arti, gali imti isz Kedainių ar Raseinių ukiszkosios bendrovės.

Gr. Antono Tiszkeycziaus Vilniuje žemdarbiszkų maszynų ir padargų krantuvė ant Trakų gaso, savuose namuose, pveda ukininkams padargus isz vietinių ir užrubežinių fabrikų, teip-gi ir paszarines sėklas. Preis-Kurant'us iszsiunczia ant pareikalavimo veltui.

Petro Gruževskio kolonijaliszkoji vaisba Vilniuje pveda įvairias sėklas ir angliszkus superfosphorus.

Paczto taisyklės,

kurių reikia prisiturėti Lietuvoje.

Korespondencija, arba susineszimas par rasztus, yra dvejopa: 1. paprasta ir su apsaugojimu nuo pražuvimo (strachovaja“).

Paprasta korespondencija. Vadinas: 1) užklejuoti ir atviri rasztai arba grometos, 2. banderolini siuntiniai, 3. siuntiniai be parodytos prekės (cienos); „strachovaja“ — 1. pakietai su piningais, 2. pakietai su parodytą prekę, 3. siuntiniai su parodytą prekę 4. mazgai sau skambanziais piningais.

I. 1. Paprastos grometos yra suncziamos su pacztaviniais ženkleliais, arba markomis: į visas vietas Rosijos Imperijos už 7 kap. nuo kiekvieno luto, czia pat miestę po 5 kap., į užsienį po 10 kap. nuo kv. luto.

2. Grometas teipogi gal apsaugoti nuo pražuvimo. Dėl to reikia pridėti dar vieną marką už 7 k., 5 k. ar 10 kap., kaip kur siuncziama, ir atraszyti — „zakaznoje“. Ant paczto tokį rasztą įtraukia į kningą ir iszduoda kvitanciją. Grometai pražuvus pacztas užmoka turincziam kvitanciją 10 rub. atlyginimo.

3. Norint gauti žinią, jog grometa pateko į rankas adresato t. y. tos asabos, kuriai buvo adresavota, teipogi reikia pridėti dar vieną marką už 7, 5, 10 k; kaip kur siuncziama, ir antraszyti — „sobratnoj rospiskoj“ pagal pridėti adreso.

4. Į paprastą grometą negal dėti piningų; pacztas, jei pajunta, piningus atema į izdą ir dar sztrapa liepia užmokėti. Teipogi negal dėti gerbinių markų, kuponų irtt., bet gal dėti pacztines markas, jei kas nebijo, kad pacztoriai patyrę nepavogtu.

5. Norint, kad grometa patektu į paties adresato rankas, reikia antraszyti — „po poviestkie“.

6. Norint, kad grometa, nesuvokusi adresato, sugrižtų atgal, reikia antraszyti savo adresą; sugriž veltui.

7. Ant „zakaznyų“ adresas turi buti aiskus ir be jokių pataisymų ar perbrėžimų. Ant paprastų gal koki žodį perbrėžti ir kitą antraszyti.

8. Jei grometa atėjo adresatui, kurs bus į kitą vietą persikėlęs, gal padėti naująjį jo adresą, senąjį iszbrėžus: grometa eis už tą paczią marką.

9. Grometos nueina pagal adresą ir be markų arba su neužtektinu apmokėjimu, kaip antai: su vieną marką ant grometos, sveranczios daugiau, neg vieną luta (dalis luto skaitos už visą luta). Tik tadą adresatas turi užmokėti dvigubai tiek, kiek truksta, bet turi tiesą, neatplėszdamas grometos, atsisakyti nuo priėmimo jos.

10. Atviros grometos, arba vientisi lakszteliai su adresu vienoje pusėje ir su rasztu antrojeje eina už 3 k. marką Rusijoje ir už 4. į užsienį. Už „zakaz“ — antrą tiek. Raszyti gal ir alavėliu. Už raszto turinį pacztas neatsako; bet visgi nesiunczia, jei pasergsti kokias blazgas, prieszingas įstatymams ir vieszam padorumui.

II. Banderolini siuntiniai. 11. Visokius drukuotus, litografuotus, graviruotus, rasztus, abrozodus, fotografijas, pavyzdžius pirkinių ir kitus daiktus be apribotos vertybės gal siūti „po banderoliu“, t. y. taip, kad pacztas galētu lengviai išveždėti juos. Dėlto ant paczto perkas popierinės juostelės; gal ir pacziam padirbti, gal idėti į neužklejuotą arba į popierinį maiselį par abu galu kiaurą, bet tadą reikia perrishti su szniureliu iszilgos. Už tokį siuntinį mokas — 2 kap. nuo 4 lutų. Gal „zakaznu“.

III. Siuntiniai. 12. Visokius paczto priėmamus daiktus gal siūsti skrynelėse užkaltus arba į uodą, drobę, įsiutus arba, jei nesunkesni už 5 svarus į stiprą popierių įvyniotus.

13. Siuntinį reikia kryžiszkai perrishti su stipru szniureliu.

14. Ant siuntinių gal nedėti jų vertybės, gal ir padėti; tadą reikia antraszyti — „ciennaja na 00 rub.“

15. Į siuntinius negal dėti užklejuotų rasztų, nei piningų. Už idėjimą mokas sztrapo po 1 rub. nuo luto ir piningai yra atėmami į išdą.

16. Kningas naudingiaus siūsti po banderolium. Lietuviszkas, žinoma, storai apsiutas — siutiniuose.

17. Už siuntinius į tą paczią guberniją reikia mokėti po 5. kap. nuo kiekvieno svaro, bet visu mažiausiosias mokestis už siuntinį — 20 kap. Į kitas gubernijas siuncziant, mokas: lyg 500 vierstų po 5 kap. nuo svaro; 500—1000 vierstų = 10 kap.; nuo 1000—2000 = 20 kap. irtt. po 10 kap. nuo kv. tukstanczio vierstų.

18. Už kvitanciją mokas 5 kap.

IV. Pakietai piningais. 19. Popieriuose. Konvertuose gal siūsti vaikszcziuojanczius po Imperiją piningus. Kredituose bilietuose ir skambanczius (tik tų nedaug:) vario lyg $9\frac{3}{4}$ kap., sidabro lyg 1 rs., aukso lyg 21 rub.), procevojantinius popierius, akcijas, kuponus, gerbinius ir vekselinius popierius. Reikia antraszyti — „deneznoje so włożenijem 00 rub. ot NN.“

20. Už pasiuntimą pakietų su piningais jemas: po 7 kap. nuo luto, po $\frac{1}{2}$ kap. nuo rublio („strachowų“ ir 5 k. už kvitanciją.*) veizėk žemiaus: „pervedimas“.

V. 21. Pacztavinės markos yra: 1, 2, 3, 5, 7, 10, 14, 35, 70 kap.; po 3 r. 50 k. ir po 7 rub. Konvertai su sztempeliais (su markomis:) po $5\frac{1}{2}$, $7\frac{1}{2}$, $14\frac{1}{2}$ kap.

VI. 22. Už siuntinėjimą laikraszczių ėmas valig apskelbtos prekės už laikrasztį su prisiuntimu: užkasdienius — 18% , už nedelinius 14% , už mėnesinius 10% .

VII. Telegrafas. 23. Už depeszą viduje Rosijos einas po 15 k. ir apart to po 5 k. nuo žodžio (į Sibirą, Turkestaną, Užkaspijos — po 10 kap.)

24. Už depeszą į užsienį jemas tik nuo žodžio: į Vokietiją po 13 k.; į Angliją po 26 k., į Italiją, po 21 k., į szveicariją po 18 kap.

25. Paduodant telegramą gal užmokėti ir už atsaką. Tada priesz adresą reikia įraszyti — „Otwiet upłaczen“. Jei ne bus parodyta, už kiek žodžių, tai ėmas už 10 ir dar 15 kap. už depeszą.

26. Jei depesza eina į vietą, kamę nér telegrafo, bet yra pacztas, tai reikia primokėti 7 k. Jei eina ten, kamę nėra nei paczto, tai reikia įraszyti „s narocznym“ ir užmokėti už žygį po 10 k. nuo viorsto.

27. Priimdami depeszą iszduoda veltui kvitanciją, idant galėtu atsiimti įmokėtus piningus, jei telegrama nebuvo savo laikę pristatyta, arba žodžiai perkreipti.

*) **Pervedimas Piningų.** Apart siuntinėjimo gyvų piningų konvertuose yra dar vienas budas persiuntimo ten, kamę yra karnaczeistvos, arba bankavi kantarai. Isz karto gal persiusti tiktai lyg 100 rub., bet gal atskirai siųsti kiek norint szimtinių. Už persiuntimą ėmas vienodai — 15 rs. Norint teip siųsti, reikia nusipirkti tam tikrą blanką, ant-raszyti paskirtosę vietosę — „po pocztie“, paskui literomis ir liczbomis sumą, adresą, paskui savo adresą, o ant antros pusės pridėto kupono — paraszyti adresatui ką nori. Adresatai pacztas duoda žinią poviestką, su kurią atėjęs gauna piningus ir raszytą kuponą. — Priimdami „pervoda“ iszduoda veltui kvitanciją, pagal kurios sugražena pražudytus piningus.

II.

Kalendorius 1900 m.

Tegul bus pagarbint's! Ar sveiki, ar druti,
Brolucziai malonūs ir sesės meilingos?
Sztai vėl asz neszu jums žinelių biskuti,
Kurios jums visiems yr' labai reikalingos.
Ko veizit', pabugę? Jug draugas asz jusų, —
Kasmet aplankau Lietuvos gaspadorius...
Argi nepažįstat ateivio nuo Prusų?
Jug asz — **Kalendorius!**...

Rimtai, kaip priguli, szventes iszrokuoju,
Parodau, kada reik' į turgų važiuoti,
Niekad negirdėtas dainas padainuoju
Ir patarmes puikias siekiuosi paduoti:
Kaip gyvuolius szerti kaip želdint' taboką,
Ir apie bites, apie medų ir korius...
Czia viską atrasit, nės viską asz moku...
Jug asz — **Kalendorius.**

Kas jieszko sau mokslo naudingo ir gryno,
Kas nori pažinti Bažnyczios gražybę,
Ar žmoniszka elgties iszmokti ketina,
Ar trokszta iszvyst' girtuoklystės bjaurybę, —
Visi prie manęs lai su paskubin renkas:
Pamokymus ras czia tikrus ir padorius;
Tegul sau iszrodau palaikis ir menkas, —
Jug asz — **Kalendorius!**

Su prieszais — skriaudėjais, kurie iszsižioję
Norėtu jau visą tą szalį praryti,
Aszai nekariaujų szitoj' valandoje,
Žinodam's, jog to jie nebgal padaryti.
Tepliek' juos kas yra galvoczius ar ponas!
Teskatin' į karę įnirtęs dainorius —
Ne „Dėdė Genių“ asz, nei „Krumplių asz Jonas!“
Asz tik — **Kalendorius.** A. J.

Kiekvienam lietuviui pridera mokėti lietuviszkai skaityti ir raszyti lietuviszkomis literomis. Szitai, tokios yra lietuviszkos —

Raszomosios literos.

Didžiosios.

A A B C C D E E E
 A A B C Č D E É E

F G H I I Y J K L
 F G H I Į Y J K L

M N O P Q R S Š T
 M N O P Q R S Š T

U U Ū V W X Z Ž Ž
 U Ū Ū V W X Z Ž Ž

Mazosios.

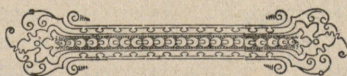
a a b c c d e e e f g h i i y j k
 a a b c č d e é e f g h i į y j k

l m n o p q r s š t u ū ũ v w
 l m n o p q r s š t u ū ũ v w

x z ž

x z ž

Apie biezių ligas.

Bitės, kaip ir kiti gyvuliai, turi visokias ligas; tarp jų dvi yra didesnės: vidurių liga ir puvinys.

Vidurių liga.

Bitės turi vidurius teip sutaisytus, jogiai gali visą pervirintą maistą užturėti grobuosę per ilgą laiką. Jei bitės žiemavoja gerai, užlaiko jos tą pervirintą maistą lig pirmo iszlėkimo pavasarij; bet jeigu isz kokių nors priežascių mėszlų tų prisirinks perdaug, bitės, negalėdamos jų užturėti, iszmeta aulyje ir bjaurioja korius ir sienas. Liga ta vadinasi **vidurių liga**. Priežastis jos yra: 1. Blogas maistas; 2. perdaug jo; 3. perdaug vandens; 4. permažai vandens.

1. **Blogas maistas.** Ne kiekvienas medus yra bitėms sveikas. Renka jos medų isz žiedų ir nęo medžių lapų. Ant lapų visokių medžių pasirodo kartais, lyg kokia saldi rasa, kurią „medaus rasą“ vadina; rasa ta yra ženklų medžių ligos; yra ji saldi, dėlto bitės su noru laižo ją ir nesza į aulį. Tai-gi, tiktai žiedų medus yra sveikas, o medus isz anos rasos yra bitėms nesveikas ir tankiai yra priezascią tos ligos. Teipo-gi ir bitininkas, duodamas bitėms visokius siropus, gali joms pavodyti. Neturint medaus, galima penėti jas, iszvirus cukrų su vandenim, kurs nękad os joms nepavodys.

2. **Perdaug maisto.** Nors bitės turētu sveikiausį maistą, valgydamos jo perdaug, turės daugiau mėszlų. Atsitinka tas, kad bitės žiemavoja perdaug sziltai arba szaltai, o teipo-gi, kada jos yra neraminamos žiemos laikę. Persziltai žiemavos jos tada, kada smagiam spiecziui paliksime mažai romiukų, arba jei lakis yra prie pat dugno ir grynas oras neturi per kur įeiti į vidų. Bitės tada, jieszkodamos vandens dėl atsigavimo, valgo daug medaus. Tą patį jos daro, žiemavodamos perszaltai, idant tokiu budu apsiszildytu. Atsitinka tas tada, jei paliksime spiecziui perdaug romiukų, kurių jis negali apsėsti, t. y. visuotinai, jei bitės turi perdaug didelį lizdą ant žiemos; teipo-gi, jei aulys yra plonas ir senas, arba jei spieczius yra teip mažas, jog negali užlaikyti reikalingos bitėms szilmos.

3. **Netenka vandens** bitėms, jei medus sukietėjęs. Yra daug tokių žiedų, kurių medus labai greit gali sukietėti. Toks medus neįtraukia į savę vandens ir bitės neturi isz kur jo gauti.

4. **Perdaug vandens** turi bitės tada, kada žiemavoja ant medaus nedengto. Medus nedengtas prisitraukia dregmės, pasidaro skystas ir bėga laukan isz akelių; bitės, nenorėdamos, kad jis eitu ant niekų, valgo perdaug. Tas pats atsitinka, jei aulys yra senas ir lietus pereina per stogą. Bitės žiemos laikę reikalauja romybės; kad jas kas neramina, iszsigąsta, valgo daugiau ir iszmeta mėszlus į aulį.

Kaip galint, reikia steigties, idant tos ligos nedaleisti: t. y. spiecziui turi buti smagus, auliai szilti ir gerai apveizdėti, maistas geras ir romybė. Liga ta pati isz savės nėra labai pavojinga, bet isz jos tankiausiai pasidaro baisiausioji liga — puvinys. Pamaczius vidurių ligą aulyje, reikia sulaukus sziltos dienos, maž-daug 7—8° R., ginti bitės apsilakioti, barszkinant į aulį. Bitėms apsilakiojus, liga ta tankiausiai pereina. Bet žiemos laikę negalima to padaryti, o teipo-gi sunku ir užtėmyti serganezias bitės, dėlto priseina laukti lig pavasario. Isz aulio, kuriame ta liga labai iszsiplatino, reikia pavasarį perkelti bitės į naują

aulį; korius subjaurotus mėszlais iszimti, apkloti sziltai lizdą ir penėti bites sveiku penu. Jei aulys nelabai bjaurus, perkelti nereikia, užteks atėmus subjaurotus korius. Prastuosę auliuosę bjaurius korius iszpjauti ir teip pat apdengti aulį sziltai. Bjaurius korius galime iszvalyti, įmerkdami juos į sziltą vandenį ant 24 adynų; paskui iszplauti gerai su minksztu szepetėliu ir iszdžiovinti; teip padarę, galime vėl tuos korius bitėms duoti. Tą ligą galima greit užtėmyti: tokiamę aulyje lakis, sienos ir koriai iszkloti mažomis geltonomis pietmikėmis.

Puvinys.

Bausiauji biczių liga yra puvinys. Priežastis jos yra maži gyvuolėliai (bacillus), kurie gyvendami ir daugindamosi kunę perų, suėda juos. Bacillus tas yra teip mažas, jog padidintas 700 kartų iszrodo lyg plonas siulelis. Gyvena jis netik ant kuno perų, bet ir biczių, vienok tiktai perai nuo jo puva ir mirszta, o bitėms jis nevodyja nieko. Kirmelės tos platinasi labai greit, persiskirdamos į 3, 4 ir tt. perai mirszta ir puva teip greit, jog ne per ilgą laiką isznyksta visas spieczius. Liga ta yra labai kimbanti: ne tik iszmirsztta nuo vieho aulio visa bitinyczia, bet ir kitos aplinkinės pigiai gali užsikrėsti ir susirgti. O platina ligą paczios bitės, kurios nors nemirsztta nuo puvinio, bet ant savo kuno turi tas paczias kirmėles. Ir bitininkas, veizdėdamas sergantį aulį, o paskui eidamas prie kitų, gali lengvai perneszti ligą ant rankų, drabužių ir visokių indų. Žinant tą, reikia labai daboti, idant puvinys nejsisuktu į bitinyczią, o tokiai nelaimėi atsitikus, greitai ją atitolinti.

Puvinys pasirodo tankiausiai gegužės mėnesyje, o už vis baisesnis liepos m. ir paskiaus, kadą aulyje yra visudaugiausiai perų. Jei isz pavasario koks aulys nesistiprina, reikia jį apveizdėti, ar ne susirgo. Tokiamę sergancziamę aulyje perai iszmėtlioti, nevienodai ir nelygiai, daug perų supuvusių, geltonų ir juodų; dangcziukuosę uždengtų perų matyti mažos skylėlės, kurias iszgraužia bitės, norėdamos iszneszti supuvusį perą ir iszvalyti akele. Jei puvinys da kuotik prasidėjo, aulyje smirda ruksztumu, t. v. skruz-

delių rugsztimi; bet paskui, ligai išsiplatinus, smirda koriai teip, lyg kad butu aulyje supuvusi mėsa.

Puvinys yra teip baisus, teip tankiai pražūsta visos bitinyczios ir teip sunku jį išgydyti, jog reikia, kaip galint, nedaleisti jam įsisukti. Tam siekiui reikia veizdėti, idant bitės iš pavasario turētu gana medaus ir dulkių, nės netenkant maisto perams, pradeda jie mirti, puti ir iš to lengvai gali prasidėti puvinys. Toliaus, reikia nedaleisti bitėms mėszluoties aulyje ir gydyti jas, tam atsitikus, kaip pasakytą angszcziaus, nės kaip jau sakiau, nuo vidurių ligos tankiai prasideda puvinys. Aulius iš pavasario reikia laikyti sziltai apdengtus, nės užszaldymas perų yra pirmoji, visudidžiausioji priežastis tos baisios ligos. Dėlto-gi dienosę szaltosę, vėjuotosę negerai yra darinėti aulius ir iszindinėti romiukus su perais. Perai, įpatingai neuždengti, yra labai jautrus: mažas užputimas vėjelio gali juos numarinti, ir buti priežascią puvinio.

Reikia teipogi aulius laikyti viežlybai: tankiai juos iszszluoti; romiukus senus, negrynus, ir indus, kuriuose duodame bitėms maistą, plauti karsztu vandenim sumaiszytu su keliais laszais karbolio. Reikia saugoties, idant ta liga neprikibtu nuo kitų bitinyczių: perkant nežinomą aulį ar medą, reikia aulį gerai iszplikyti,*) paskui iszplauti „sublimatu, jemant 1:002;**) o medą visugeriausiai duoti bitėms tokį, apie kurį žinome tikrai, jog yra sveikas; neturint tokio, geriaus duoti cukrų iszvirintą su vandenim. Pritaisome jį teip: ant skleincyzės vandens jemame svara cukraus ir viriname, nuimdami putas.

Teipo-gi reikia buti atsargiam su vaszku, isz kurio lipdome korių pradžias į romiukus.

Labai sunku gydyti susirgusį puviniu aulį. Žinodami, jog priežastis tos ligos yra mažos kirmėlėlės, suprantami, jog idant iszgydyti bites, reikia isznaikinti tas kirmėlėles. Bet padaryti tą sunku, nės naikindami jas kokiais nuodais, ar kitais stipriais daiktai, numarinsime kartu ir bites. Dėlto-gi pamaczius vieną prastą aulį teip sergant, reikia

*) iszvilkyti tai yra verdancziu vandenim iszplauti.

**) tai yra: ant 1000 dalių vandens imti vieną dalį sublimato.

kuogreicziausiai isznaikinti jamę bitės. Užkiszame tada aulyje visas skyles, o palikę tik vieną prie lakio, pakiszame po jos indą su anglėmis, ant kurių barstome sėrą. Dumai tie užmusz bites. Nuneszę aulį tolie nuo bitinczios, iszemame ir užkasame negyvas bitės, o korius ir medų iszpjauname. Puvinyz žmonėms nevodyja nieko, dėlto tą medų galime valgyti: tik reikia jį sudėti atskirai ir laikyti toliaus nuo kito sveiko medaus; vaszką, isztirpinus, reikia teipogi atskirti kad nepaimsi jo kibant korius. Stuobrį visugeriausiai sudeginus. Visuotinai sakant, gydymas biczių stuobriniuose ar kituose nerominiuose auliuose yra labai sunkus ir mažne negalimas. Tokį susirgusį aulį reikia kuoveikiausiai isznaikinti, idant kitiems liga neprikibtu.

Rominuose auliuose pasiseka kartais iszgydyti bites. Tam siekiui visupirmu reikia padirbti nedidelę skrynikę isz plonų lentelių, nusprendant, kad į ją 3, 4 romiukai įtilptu; isz priesakio reikia iszpjauti lakį, o virszų padirbti pakeliamą, ir iszdurti jamę mažas skyleles, per kurias reikės bitėms medų pilti; reikia teipogi ir sienose auliuko padirbti skyleles, idant bitės turētu gana oro. Teip pritaisę skrynikę, einame prie serganczio aulio, gaudome motyną ir uždarome ją į tam tikrą klėtkikę; paskui nuo kiekvieno romiuko nuszluojame bitės į skrynikę; pabaigę tą, įdedama 3 romiukus su pradziomis korių, terp jų įtaisome klėtkikę su motyną, o ant dugno statome negilų medinį indą, isz kurio bites sau peną jema; uždarome paskui skrynikę ir statome vietoje seno aulio. Vakare kadą jau visos bitės sulėks į skrynikę, užkiszame lakį ir neszame skrynikę su bitėmis į tamsią, tylią ir nesziltą vietą. Ten turi jos stovėti per 3 dienas. Kelius kartus ant dienos įpilame isz virszaus per skyles medaus sriubą, kurią teip pritaisome: Ant skleinczės medaus reikia skleinczią virinto karszto vandens, iszmaiszyti gerai, kad medus isztirptu ir susimaiszytu su vandenių; į tą sriubą įdėti salicilo rugszties, jemant 1 gramą tų miltelių ant 1½ kvartos medaus. Salicilo rugsztis (lotiniszkaai acidum salicilicum) yra kiekvienoje aptėkoje. Teip pritaisytu maistu reikia penėti uždarytas bites per 3 dienas, įpilant jį kelius kartus ant dienos (5—6 kartus)

mažomis porcijomis. Teipogi ir pritaisynėti tos sriubos daug už sykį negalima, nės greitai rugsta.

Po tryjų dienų, pietų laikę, iszneszame skrynikę ir statome ant senosios vietos, atidarę lakį idant apsivalytu ir neapsibjaurotu aulio, į kurį jas paskui įleisime. Ant rytojaus atneszame naują rominį aulį, statome į vietą skrynikės ir perkeliame klėtkikę su motyna ir visas bites į jį ant kokių 3—4 romiukų, su korių pradžomis. Geriaus yra isz pradžios mažiaus romiukų idėjus, o paskui, pamaczius, jog bitės baigia tuos siuti, duoti daugiaus. Aulį apkloti tam tikromis poduszkomis sziltai ir palikti. Reikia isz pradžios duoti bitėms truputį gryo medaus, be vandens, kol jos paczios sau isz lauko sunesz. Po kelių dienų iszleidžiame motyną isz klėtkikės. Skrynikę su romiukais ir indą, kuriame bitėms maistą davėme, kuoveikiausiai sudeginti.

Galima ir į tą patį aulį atgal leisti bites, kuriame buvo jos priesz gydymą. Tam siekiui jį gerai isz vidaus ir isz virszaus iszplykyti verdancziu vandenimi su szarmu, o paskui isztrinti szkarmalu*), pamirkytu „sublimatę“**). Teip-pat iszplykyti ir isztrinti sublimatu visas aulio dalis, k. sz. stiklinę uždarą, ir kitas. Paduszkas ir romiukus sudeginti ir paimti naujus. Teip iszvalytą aulį galima leisti bites; vienok tikriaus bus, suleidus jas į visiszkaį sveiką. Po tokios aperacijos puvinys tankiausiai nebegryžta, bet užtikrinti to butinai nėra galima. Dėlto bites tas reikia atydžiai daboti. Jei jamę gerai bus sveiki, balti — žinosime, jog bitės iszgyjo; jeigu užtėmysime, jog jie po truputį vėl pradeda puti, bus tai ženklas, jog liga pagrižo; ir tadą jau nebeliaukiant nieko daugiaus, reikia kuogreiciausiai ir aulį ir bites isznaikinti.

Turint du sergancziu speczių, visugeriausiai yra suleidus juos į vieną. Gydant puvinį reikia didžiausios atydos, idant neužkrestum sveikųjų aulių, neimti tų paczų indų, rankas tankiai plauti vandenim su karboliu ir tt.

*) Skepeta, szkurlis.

**) Sublimatas yra tai stipri nuodai, su jais reikia atsargiai apseiti. Perkamas aptēkoje atmieszti lig procijos 1:1000.

Pati gydžiau du spiecziu sergancziu puviniu. Daug darbo padėjau, bitės labai nusilpnėjo, bet iszgyjo. — *Bicxiulė.*

Valsczionių bankas žemei pirkti.

Terp naudingiausių vyresnybės įrėdymų reikia paskai-tyti bankus, padedanczius valsczionims žemę pirkti. Musų krasztę toksai bankas yra Vilniuje ir jo atskaida Kaunė. Valsczionis, perkantieji žemę, gali paskolinti isz to banko daugiau kaip pusę piningų, mokamųjų už perkamą žemę, ir tai ant ilgo iszsimokėjimo.

Szitali, ką apgarsina Kauniszké atskaida Vilniaus valsczioniszkojo banko.

Valsczioniszkasis bankas paskolina valsczionims piningus ant pirkimo žemės, o teipo-gi ir ant apmokėjimo skolų, gulinczių ant pirmiaus pirtos žemės, kaip antai: jei pirka žemę, ant kurios guli skola privatiszkam žemės bankui, arba skola kokiai asabai, pavesta pirkėjui prie pirkimo žemės, arba jeigu piningų užmokėjimas atidėtas yra ant tolesnio laiko.

Valsczioniszkasis bankas paskolina: 1) cieloms stora-stystėms, 2) atskiroms sodoms (arba kaimoms), 3) bendro-vėms (arba kompanijoms) susidėjus ne mažiaus kaip trims ukininkams, ir 4) vienam pacziam valsczioniui.

Ant lygių su valsczionimis įdermių paskolinimais gali naudoties ir miesczionis, gyvenantieji sodosę ir užsijeman-tieji žemdarbiu.

Su pagalbą banko galima pirkti tik tiek žemės, kiek gali apdirbti pirkėjas su savąją szejymą.

Apiprėkiavimas (arba apcenyjimas) žemės dirbama dvejopas: arba normaliszkasis, arba specijaliszkasis. Nor-maliszkasis apiprėkiavimas yra tas, kurs yra pa-dirbtas vyresnybės dėl kiekvienos apygardos įpatingai (нормальная оценка). Pagal normaliszkąjį apiprėkiavimą isz duoda bankas paskolinimą ne daugiau kaip 60% jo, tai yra: 60 kop. nuo kiekvieno rublio apiprėkiavimo (kaip antai: jei žemė apiprėkiuota po 50 rub. už deszimtą, tai paskolinimas ant deszimtino žemės negali buti didesnis per 30 rub.) Specijaliszkąjį apiprėkiavimą dirba patsai

bankas, išsįsųdamas tam tikrą agentą ant vietos patogiame meto laikę; pagal specializskąjį apiprėkiavimą bankas išduoda paskolinimą ne daugiau kaip 90°%, arba 90 kop. nuo rublio apiprėkiavimo (tai yra: jeigu žemė bus apiprėkiuota po 50 rub. už deszimtiną, tai paskolinimo galima bus gauti ne daugiau kaip 45 rub. ant deszimtino; o jei po 80 rub. — tai 72 rub., ir į tą panasziai.)

Paskolinimas duodamas yra ant visokių terminų, ir mokesniai pagal tą nėra vienoki. Nuo kiekvieno 100 rub. mokasi ant meto: jei paskolinimas paimta ant

13 metų . . .	10 rub. 75 kop.
18 metų . . .	8 rub. 75 kop.
28 metų . . .	6 rub. 75 kop.
41 metų . . .	5 rub. 75 kop.
55 ¹ / ₂ metų . . .	5 rub. 25 kop.

Tokie mokesniai yra su panaikinimu sumos, tai yra: apmokant kasmet kaip czia parodyta, per tiek metų skola pasinaikina, ir žemė potam randasi visiszkai savo, be jokių mokesnių į banką. Galima apsimėkėti ir pirmiaus to termino, ant kurio yra paskolinta, arba visą skolą, arba jos dalį. Bankas prijema skolos dalis apvaliomis deszimtimis rublių; po kiekvienam įneszimui skolos dalelės numażina metinius apmokesnius.

Mokesniai įneszami yra į kaznaczejstwo arba į banko atskaidą dviem terminais: 1 balandžio ir 2 spalnio lygiomis dalimis. Už praleidimą termino mokasi baudos po skatiką nuo rublio. Ta bauda gali buti nuimta ant praszymo skolininko, jei praleidimas atsitiko ne per jo kaltybę, bet per įpatingas nelaimes: gaisro, kruszos, neužderėjimo javų ir k. p. Dėl tokių pat nelaimių bankas gali atidėti lig trejų metų vieną ar du (ne daugiau) pusmetinius apmokesnius. Ir vėl atsitikus tokioms svarbioms nelaimėms, galima vėl išspraszyti nuo banko tolesnius palengvinimus, bet tiktai tie palengvinimai kad ne butu ant didesnės sumos, kaip ant keturių pusmetinių mokesnių. Nuo tos sumos, ant kurios duodasi palengvinimas, bankas ima procento 6 kop. už rublį, ant meto, o baudos nebeima. Bet jei palengvinimas ne buvo duotas, o mokesniai nebuvo

įneszami per tris pusmetinius terminus, tai bankas skolininko žemę leidžia ant takso.

Perkant žemę bendrovei (keliems ukininkams susidėjus), dokumentų reikia szitokių:

1. Projektas sandermės su pardavėju apie pirkimą žemės; ant to projekto reikia pasiraszyti pardavėjui arba jo patikėtiniui,*) ir visiems pirkėjams arba jų patikėtiniams;

2. jeigu ant projekto yra pasiraszę bendrovės patikėtiniai, tai — patikėjimo**) rasztas, aktikuotas valseziaus rėdybos arba notarijaus;

3. Žinia apie turtiszkaį padėjimą visų pirkėjų, teipogi aktikuota;

4. apsjėmimas visų pirkėjų galvoties kitas už kitą, jog akurativiai mokės visus mokesnius į banką; ant to apsjėmimo reikia pasiraszyti visiems pirkėjams, užliudyti jį valseziaus rėdyboje ir įtraukti į kningas kuopų arba į kningas sandermių;

5. Kopijos isz szejmyniszku sąraszų visų pirkėjų su parodymu, kiek duszių abiejų lyczių turi kiekvieno pirkėjo szejmyna ir koks amžius kiekvienos duszios, užliudytos valseziaus rėdybos.

6. Planas parduodamosios žemės, ant kurios reikia buti pasirasziusiam geometrai***) ir pardavėjui;

7. Jei žemė yra arenduojama, tai kontraktas arba jo kopija, o jei žemė liuosa, tai — liudyjimas pardavėjo apie liuosybę žemės nuo arendos, ir

8. 7 rub. 50 kop. ant publikacijos iszkaszczių.

Patįs pirkėjai gauna rupinties apie akuratną įneszimą mokesnių nuo visų bendrovės sąnarių ir kits kitą paraginti ant mokėjimo. Atsitikus neakuratnam mokėjimui, bankas neklausinėdamas, kas czia kaltas, gali visą žemę leisti ant takso. Teip-pat ir iszdalyjimu mokesnių bankas nesirupina — bet patįs pirkėjai gauna terp savęs nuspręsti, kiek kuriam reikia mokėti ir viens antrą prižiurėti, kad akuratniai atliktu mokesnius.

*) povierennyj.

**) dovierennost.

***) kamarninkas.

Perkant žemę vienam valsčioniui, reikalingi szitie dokumentai:

1. Projektas sandermės su pardavėju apie pardavimą žemės, ant kurio reikia pasiraszyti pardavėjui arba patikėtiniui ir pirkėjui, užliudytas valsčiaus rėdybos arba notarijaus;

2. Kopija isz szejmyniszkojo sąraszo pirkėjo, su parodymu, kiek turi duszių abiejų lyczių ir koks jų amžius, užliudyta valsčiaus rėdybos;

3. Žinia apie pirkėjo turtiszką padėjimą, užliudyta v. rėd.

4. Planas parduodamosios žemės su paraszu geometros (kamarninko) ir pardavėjo.

5. Jei žemė arenuojama, — kontraktas arba jo kopija, o jei ne — tai liudyjimas pardavėjo apie liuosybę žemės nuo arendos, ir 6) 7 rub. 50 kap. ant publikacijos iszkaszczių.

Ar tai bendrovei perkant, ar pavieniui pirkėjui, visuomet reikia gauti nuo gubernatoriaus daleidimą ant pirkimo žemės, ir to daleidimo rasztą pristatyti į banką arba bent nuraszyti į banką, ar jau gautas yra daleidimas, o jei dar ne — tai ar jau paduotas yra praszymas dėl to daleidimo.

Bankas neskololina ant pirkimo žemės apsunkintos servitutais ir tokios, kuri yra seniaus buvusi valszczioniszka (надѣляня,) norints ji butu iszpirkta.

Drukavotus blankus dėl padirbimo: pasiskelbinimo (заявленія) į banką, projekto sandermės su pardavėju, praduodamojo raszto apie įdavimą pardavėjui prado залоточная росписка liudyjimo apie nebuvimą žemės po arendos kontraktu, sąraszo apie szejmyniszką padėjimą pirkėjo, raszto apie turtiszką jo padėjimą, plenipotencijos (довѣренность) apsijemimo (обязательство) bendrovės sąnarių apie galvojimos kits už kitą ir praszymo ant vardo gubernatoriaus dėl daleidimo žemei pirkti — bankas iszsiunczia be užmokesnio (veltui arba dykai).

6 gruodžio 1896 metų iszėjo įsakymas pamažinti mokesniams, įvedant ilgesnį iszsimokėjimo terminą, pagal kurį mokėsis po 4 rub. 75 kop. nuo szimto.

Taupomoji kassa.*)

Kas uždirbęs keletą auksinų, neiszleidžia jų ant sziokių tokių niekniekių, bet padeda juos ateinancziam laikui, ateinantims reikalams, tas užlaiko, arba taupo piningus. Galima taupyti**) piningus padedant juos į kokią paslaptinę vietą; bet tai nėra naudinga, dėlto kad gali jie kartais prapulti ar tai per kokį nelaimingą atsitikimą, arba per žmonių nedorybę, be to — toksai taupymas nepadaugina turto, neatnesza procentų. Kiti taupydami piningus paskolina reikalaujantiems ir jema procentus; bet czia jiems neretai atsitinka nei sumos nebeatsiimti — piningai prapuola. Nekurie vargdieniai, sudėlioję keletą rublių, o bijodami laikyti prie savęs kad ne prapultu, padeda prie kokio gero žmogaus, kuriam paskiaus nuplikus ir czia vargdienio kruvinas uždarbis sutirpsta rankosę sucziaus, tinginio arba minksztainio.

Svietiszka vyresnybė įsteigė tam tikras kassas vargdienų skatikui taupyti, kad jų kruvinas uždarbis neprapultu. Tos kassos vadinasi taupomomsiomis kassomis (sberegatelnyje kassy). Jos yra prie kiekvieno vieszpatystės banko (gosudarstvienyj bank), izdynamių (kaznaczeistvo), muitnamių (tamožnia), paczto-telegrapho stancijų ir kitų vyresnybės įrednių. Isz ten piningai nėkuomet neprapuls. Ta yra didžiausi patogybė, kad piningus gali atsiimti kožnamę laikę — kuomet tiktai nori ir kiek nori, tai yra: jei nori, gali atsiimti visą sumą arba dalį. Įdėti galima norint ir po daug: pradėjus nuo 25 kopeikų, priima ten visokias sumas lig 1000 rublių.

Procentai taupomosios kassos szioje gadynėje yra 3,6⁰/₀, — 36 kop., už 1 r. — 3,6 kop. Procentai skaitosi už cielus mėnesius ir visuomet rokuojasi nuo 1 dienos mėnesio, kaip antai: jei įdėjei 1 dienoje rugpjuczio, tai procentai pradės eiti nuo 1 dienos rugsėjo. Jei atsijėmei piningus 29 dienoje balandžio, tai už balandį nebegausi procento. Nės procentai rokuojasi pomėnesiai už cielus mėnesius, skaitant nuo 1 dienos mėnesio. Po meto galo, procentai

*) sberegatelnaja kassa.

**) oszczędrać, sberegat'.

įrašomi yra į kningelę ir paskui ir ant procentų auga procentai.

Ant kieno vardo yra įdėti kasson piningai, ant to vardo išduoda kningelę. Atėjus piningų atsiimtų, arba naujų įdėtų, reikia paduoti kassieriui kningelę. Įdėti piningus gali kožnas, bet išimti iš kassos gali tas tiktai, ant kieno vardo yra kningelė. Jei kningelės valdytojas nėra personiškai pažįstamas kassai, tuokart reikia pristatyti rasztą nuo savosios vyresnybės, liudyjanti jog tikrai esi ta persona, ant kurios vardo išduota kningelė.

Jeigu pats kningelės valdytojas negali eiti kasson piningų išimtų, tuokart reikia paraszyti patikėjimą ant atskiro popieriaus ir užtvirtindinti savo rankos paraszą.

Piningų valdytojui mirus, piningai niekam kitam ne bus išduoti, kaip tiktai giminei. Bet czia reikia pristatyti tikrą giminystės išsparodymą, pagal zakonus.

Jei suma, taupomojon kasson įdėta, pereina per 1000 rublių, tadą nėkokie procentai nebeauga. Tuokart reikia praszyti kassos, kad nupirktu bankavus biletus. Kassa gali tuos biletus laikyti prie savęs, jei praszysi, ir sergėti tiražą, arba pagesinimą. Tuokart kassa pati kasmetai atkerpa kuponus, iszmaino į piningus ir užraszo į kningelę — tadą ir ant tų procentų auga procentai. Daugiaus kningelių vienam žmogui negalima turėti, kaip tiktai vieną. —

Užrubežėje szitokios kassos yra labai iszsiplatinusios ir atnesza didelę naudą. Musų szalyje jos reto lietuvio tėra lankomos. Lietuvis dar neiszsmoko gudriai taupyti.

Sodietis.

Paaukavimas dainų.

I.

Sveikos, mylimos mergaitės,
 Jus, žiedelei Lietuvos!
 Sveikos, tikrosios dukraitės
 Mano tėviszkės brangios!
 Sveikos, karsztos darbininkės
 Ir patieka dėl tėvų!
 Sveikos, garsios giesmininkės
 Ir mylétojos dainų!

Kad jūs, sukdamos ratelij,
Ar ravėdamos darželij,
Arba vasaros dienosę
Sziena grėbdamos lankosę,
Ar į burį kur sustoję,
Apdainavote senovę,
Gediminą paminėjot,
Ar Birutą apgailėjot,
Ar iszgyrėte Keistutą,
Ar užtraukėt apie rutą,
Ar iszskaitėt szių laikų
Daugel kryžių ir vargų,
Ar tėvynės prispaudimą,
Arba brolių nuliudimą
Apraudojote gailei, —
Tankiai duszią man raminot,
Tankiai szirdį atgaivinot,
Ar pravirkdėte baisiai.
Už tai acziu pasakyti
Nuø szirdies asz jums turiu.
Nors dainų gerai raszyti,
Tiesą sakant, negaliu.
Ben kelias vienok sudėjau
Ir dėl jusų pažadėjau.
Nepaniekinkite jų
Savon skrynion jas idėkit
Ir retkarcziais paminėkit
Susėjimę tarp jaunų! . . .

II.

Eikim', sesės, į darželi,
Uždainuokim' ten dainelę,
Žalių rutų pasiskinkim',
Savo szirdį nuraminkim'!

Eik, eik czia, sesutė!
Stok, stok czia, žybutė!
Trauk su mumis dainutę,
Trauk, trauk, trauk!

Ant galvos vainikas rutu
Niekados kad nenudžiutu,
Tegaruoj' jauna krutinė,
Kol vainiko nepamynė!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Kaip gražus ir kaip malonus
Dėl visu mergystės stonas!
Už žemčiugą jis brangesnis,
Už visus turtus meilesnis!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Kaip darželio panavijos
Ir kaip baltosios lelijos,
Mes, sesutės, tat žydėkim'
Ir czystatoj' vis kvepėkim'!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Laimins mus Pana Szvencziausi,
Jei, mylėdamos Augszcziausi,
Jaunas dienas Jam paszvēsim
Ir czystatoje gyvensim!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Nežiurėkim' į draugystę,
Kur gali sutept panystę,
Kur berninkai mus' nedori.
Vis ant grieko vesti nori!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Neklausykime apuoko,
Kurs panystę vercz' ant juoko,
Dainą kurs pabliaut' neczystą
Tarp jaunų mergaiczių drįsta!

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

Diev's panas jog panylėjo,
Joms vainikų prižadėjo;
Kas panystę tat neszioja,
Tas daug mylistų dastoja.

Eik, eik czia, sesutė ir t. t.

III.

Mano moczia vis kalbėjo,
Ir daugums datyrė,
Kad laiminga ta mergaitė,
Kur panystėj mirė.

Neklausiau bet asz jos žodžių
Ir laikiau už nieką
Atiduoti vyrui savo
Kailį į apieką.

Kad tikt bernas atsirado,
Tuoį pasižadėjau,
Ir su didelę linksmybę
Už jo isztekėjau.

Bet paskui į griaudų verksmą
Mano džiaugsmas virto,
Kad bemaž kasdieną vyras
Su viržiu man kirto;

Ar parėjęs naktį' girtas
Apie grįčzia vaikė,
Ar par dieną kur uždaręs
Alkaną perlaikė;

Ar bereikalo mažiausio
Manę ruszcziai barė,
Arba serganczia prie girnų
Arba kulti varė . . . .

Isztekėjusiai — ak! teko
Vargo daug matyti,
Ką žinau bet tai dėl kožno
Negaliu sakyti!

Tikt perspėju asz mergaites,
Vėjus kur tebvaiko,
Kad iszrinkdamos sau vyrą
Negailėtu laiko!

Kad ne tikt ant jo gražumo
Ir turtų atmintu,
Bet kad szirdį visupirmu
Jo gerai pažintu!

Moterystės ne ant metų
Jug prisijem stonas:
Iki grabo gautas vyras
Tėvas bus ir ponas.

Jeį kailiadirbiui kietszirdžiui
Savę atiduosi,
Už skaudimą ir už smugius
Ranką dar bučiuosi.

Nors labai už tai supykși,
Nors ir susirauksi,
Bet tylėsi — vyro savo
Sudan nepaszauksi.

Aszaros riedės per veidą,
Ant dalies rugosi;
Bet jaunųjų savo dienų
Nebe atraudosi.

Ir visiems per visą amžių
Savo vyrą skūsi . . .
O kokius vaikus auginsi,
Motyna kad busi?

Kiek papiktinimo gaus tie
Kudykiai nekalti!
Augs — tėvynei nenaudingi
Ir dėl Dievo szalti!

Sunųs tavo keiks vis tėvą,
Keiks ir tavę kartu,
Nės supras, kad judu vedat'
Juos prie peklos vartų! . . .

Tesupranta tai mergaitės,
Vėjus kur tebvaiko,
Kad iszrinkdamos sau vyrą
Negailėtu laiko!!... .

J. Paleidsparnis.

Apie paszarą.*)

Pagal pelną, kuri atnesza gyvuoliams, paszarai nėra vienokio vertumo: kiti užlaiko tik gyvastį, kiti-gi priduoja stiprumą, o ant galo kiti padaugina taukus. Paszaras, turintis savyje daug baltymo dalių, yra visustipriausias, nės jis duoda netiktai galę, bet ir padidina kuną. Užtat ir gyvuolius norėdamas gerus turėti ir gauti isz jų pelną, reikia atsakancziai szerti, nės paszaras užmaino tas dalias kunę gyvuolio, kurias jis praranda prie darbo, prakaitaudamas, perdirba į pieną, ir ant galo dalis neduodanczias pelno iszmetė, kaipo mėszlą.

Kiekvienas paszaras yra sudėtas isz daugybės dalių, kaip antai: baltymo, kalkių, cukraus, druskos, visokių rugszczių, taukų ir tt. Kalkių gan apszcziai atsiranda, szienę, virszcziosę, bet varpuotuosiuosę sziauduosę jų mažai yra. Užtat augindamas gyvuolius isz mažo ir norėdamas juos turėti gerus, reikia duoti atsakantį paszarą, kaip tai: suvisu mažiems duoti paszarą turintį savyje daugiaus kalkių, teip-pat ir jaunoms kiaulėms, lygiai ir pieningoms karvėms. Trukstant tų dalių paszarę, gyvuoliai pradeda sirgti. Svarbiu daiktu yra valgomoji druska, kuri yra gyvuolio krauję ir szlapimę.

Nors druską galime atrasti paszarę, bet labai naudingu yra daiktu pridėti prie paszaro, nės per tat geriaus paszaras tirpsta gyvuolio pilvę, pataiso gardumą paszaro, padidina troszkimą ir apetitą (norėjima ęsti). Daugiausiai reikalauja druskos avįs; o arkliai nenoromis ją laižo, jiems retai reikia duoti; raguocziai kasdien reikalauja po truputį. Bet reikia atminti, jog duodamas daug druskos, netik neapturėsi naudos, bet ir iszkadą.

Vanduo yra labai reikalingas dėl gyvuolių; jis yra atrandamas paszarę. Jaunas, žalias paszaras, toliaus daržovės ir jų lapai turi visudaugiausiai vandens, sausasis paszaras — mažiaus, o užvis mažiaus grudai. Kaip svarbum daiktu yra vanduo, regime isz to, jog gyvuolyje jo yra $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ jauni gyvuoliai daugiaus turi vandens, liesieji

*) Versta p. Ruskio isz lenkiszko (Podręczn. popular. Chemii volniczej. Muk.)

daugiau už riebiuosius. Prie žaliėjo paszaro gyvuoliai suvis negeria, nės socziai atranda vandenio paszarę, bet pardaug szlapias (turintis daug vandenio) paszaras pasilpnina gyvuolius ir vodyja jų sveikatai. Daugiausiai vandenio reikalauja kiaulės ir raguocziai.

Dėl melžiamų karvių vanduo yra naudingas, nės padaugina pieną.

Paszaras, idant duotu peną kunui gyvulio, turi isztirpti jo viduriose; kas ir atliekamas yra su pagalbą rugszčių sulczijų, esanczių pilvę. Bet ne visos dalis paszaro isztirpsta, visados nekurios jo dalis palieka netirpusios virsta į mėszlą. Užtat vertybę paszaro priguli nuo to, kiek tirpstanczių dalių savyje jis turi, kurias prijema gyvuolių kunas. Senas paszaras sunkesnis yra suvirszkinti, nekaip jaunas ir sultingas. Dėlto sziaudai (žieminiai) sunkiausiai tirpsta ir tik $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ jų dalis. Jaunos žolės suvis mažai turi valakno,*) o daug baltymo. Ir juo senyn eina žolės, juo labiaus baltymas mažinas, o valaknos dauginas. Szienas truputį menkesnis yra paszaras už žalią žolę, o jo tirpimas dar labiaus pasimažina, jei laikę szienavimo lietus jį iszplaudžia; teipogi senas paszaras yra negeras, dėlto pernicksztis szienas arba sziaudai turi daug mažiaus savyje naudingų dalių, nekaip sziumetinis.

Visoki gatunkai paszarų. Jauni auginiai, toki tebebudami szvieži, turi savyje daug vandenio (70—90%), ir tuo daugiaus, kuo jaunesni nusipiauna. Kuo jaunesni auginiai, tuo daugiaus turi baltymo ir tuo mažiaus valakno, bet sendami praranda baltimą, o padaugina valakną. Auginiai mainos labiausiai laikę žydėjimo. Dėlto ir paszaras kuo labiaus ant szaknių pasensta, tuo esti menkesnis. Užtat visas žoles geriaus pjauti pradžioje žydėjimo. Gerumas paszaro netiktai priguli nuo gerumo žemės, bet ir nuo saulės szildymo ir nuo lietaus. Nekurie auginiai, turėdami savyje daug naudingų dalių neatnesz naudos, jei juos vienus szersi gyvuoliams: tadą reikia juos maiszyti su sziaudais, ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ dalis), bet ir tadą reikia pridėti szieno. Maiszytas paszaras geras yra sveikatai gyvuolių.

*) arba skaros.

Žalasis paszaras. Gyvuoliai szeriami jaunais auginiais, turenčiais savyje daug vandens, duoda daugiau pieno, o ganymas ant tų vietų jaunų gyvulių yra begal geras ir naudingas. Bet gyvuliams sunkiai darbuojentims ir kuriuos nori greit nutukinti, žalias paszaras nesuvis užtenka. Žalias paszaras paleidžia gyvuliams vidurius, ką gali pasergėti prie mainymo paszaro (nuo sauso ant žalio), dėlto reikia pamažu pratinti gyvuolius. Teipo-gi sergėties gyvuolius varyti į lauką su tuszcziu pilvu ir ant szaltos rasos. Didei sergėties reikia ganant gyvuolius ant jaunų dobilų, kuriuos su noru éda gyvuoliai, o paskum tie dobilai tirpdami pilvę greit rugsta ir iszpuczia gyvuolius, nuo ko kartais krinta. Dėlto reikia paliuobti namie maiszytu paszaru ir negirdyti tuojaus. Burokų lapų vienų nesiduoda, nés labai paleidžia vidurius. Ant galo nereikia ilgai laikyti žalio paszaro kruvoje, nés sukaitęs nebéra sveikas.

Sausasis paszaras, prie kurio priguli szienas, sziaudai, pelai ir virkszczios, turi savyje tikt 15⁰/₁₀₀ vandens, o daug valakno. Gerumas szieno priguli nuo žolių, isz kurių yra sudėtas ir nuo džiovinimo; szienas tuo geresnis, kuo daugiau savyje turi žolių rugszczijų ir anksztėjų. Antroji žolė (atolas) gerai susziena, sotingesnė yra ir lengviau pilvę tirpsta, dėlto geriau ją duoti jauniems gyvuliams.

Szienas isz dobilų, lucernos, auginių pleszteklapių yra labai sotingas, jei jų lapai szienaujant nenubira, bet tas szienas neteip sveikas kaip pievų, dėlto nedera jauniems ir nesziems gyvuliams; bet pieną labai padaugina. Kiekvienas szviežias szienas lig nugaravęs turi savyje vodingas dalis, dėlto nereikia jo duoti gyvuliams per 4—8 nedėlias, arba reikia maiszyti su senesniu szieniu.

Žiemių javų sziaudai menkesni yra už vasarinius. Dar sotingesnės yra už sziaudus virkszczios, bet dėl savo kietumo, arkliams nedera, gyvuoliai-gi jų nemėgia, o éda jas avįs. Arkliams geriau duoti sziaudus ruginius ir avižinius, o karvėms — kvietinius ir miežinius.

Pelūs, iszemant miežinius, kurie labai aszakoti, sotingesnei yra už sziaudus. Pelūs auginių angsztėjų

geri yra dėl avių, kiti dėl gyvuolių; o kvietiniai ir avižiniai (nesudulkėję) dėl kumeliukų. Lygiai ir dėl kiaulių tuszyti pelus geri yra.

Rugintas paszaras. Paszaras, turintis savyje daug vandens, kuris szviežias nesusiszeria, o sudžiovinti nesiduoda, užsilaiko per rauginimą. Tokiu budu užlaiko burokų lupus, kukuružų, snazalusius (bet nesupuvusius) daržovių lapus. Dėl ruginimo reikia iszkasti duobes 3 arszinus gilumo, $4\frac{1}{2}$ arsz. platumo ir pagal reikalo ilgumo. Į tą duobę sudeda paszarą ir gerai sumindo (labiausiai prie krasztų). Stambųjį paszarą reikia supjaustyti; o bulbas suszutinti. Krauti į duobę gali ir laikę lietaus. Pradėjus kaisti gerai, duobę reikia pripildyti ir apdengti, toliaus visas skyles, kurios paskum pasirodys, tuojaus užpilti žemėmis; priegtam visą duobę pridengti eilia žemių per 1 arsziną storai. Po 5—8 nedelių paszaras yra jau pataisytas. Tas paszaras geriausias yra karvėms.

Szakniyaisiai. Po tuom vardu suprantam visokias szaknis apkasamųjų auginių, kaip antai: bulbas, burokus morkvas, sietinius (gruszczus) ir kitus. Jie turi savyje 75—88% vandens.

Bulbos didei naudingos yra tukinti galvijams ir avims, lygiai geras paszaras ir dėl kiaulių. Karvėms nereikia daugiaus duoti kaip 30 sv. ant sztukos 2500 sv. sverianczios. Arkliams neatsakantis yra paszaras, negu esant be darbo po 15 sv.

Dėl gatunkavų arklių ir jaunu neiszpuola duoti. Tukinamiems gyvuoliams bulbos geriaus szutinti (virinti), kiaulėms tiktai tokias ir duoti reikia. Lygiai ir arkliams geriaus szutinti, nės žalios daro sopulius viduriose. Bulbos su diegais visiems gyvuoliams yra vodingos. Burokai paszariniai naudingi pienui padauginti, juo gali duoti ir versziams (teliukams) po trijų mėnesių. Vartojami jie yra tukinat gyvuolius ir avis, gali dukart daugiaus duoti nekaip bulbų. Arkliams ir kiaulėms neteip naudingi.

Morkvos labai yra naudingos sveikatai gyvuolių, dėlto geras esti paszaras jauniems gyvuoliams versziukams, kumeliukams. Lygiai ir arkliams, pridendant morkvų į paszarą, nors per kelias nedėlias rudenį arba pavasarį, naudinga

yra dėl jų sveikatai. Iš visų vienok šaknivausių sietiniai (gruszciai) dėl padauginimo pieno yra geriausi. Šaknivausiai prie sauso paszaro laikę žiemos, o labiausiai norint nutukinti gyvuolius, arba apturėti daugiau pieno, yra labai naudingi; bet jauniems ir darbiniam gyvuoliam nedera.

Javų grūdai labai daug dalių savyje turi naudingų ir greit pilvą tirpsta; grūdai žirniniai daug savyje turi baltymo. —

Kukuruzai ir avižos daugiau turi taukų (riebumą) ir dėlto geru yra paszaru arkliams ir darbiniam gyvuoliam. Avižos vienok daug vertesnes, kurių nėjoks paszaras negal užmaintyti, nės jos turi tokias dalias, kurias paerzina pilvą ir greičiaus virszkina, bet išz priežastės brangumo mažai jas vartoja. Kukuruzus vartoja prie tukinimo ir tadą jie yra naudingi, lygiai kaip ir miežiai (labiausiai baigiant tukinti.) Kiaulėms miežiai yra vertesni už visus grūdus, melžiamoms karvėms lygiai yra geri, mažiausiai naudės atnesza arkliams. Lygiai mažą naudą atnesza arkliams rugiai; patįs vieni duodasi tiktai mirkyti ir prie sunkaus darbo, kiteip reikia maiszyti su kitais grūdais, nės vieni nesveiki arkliams, — daro kietas kojas. Išz grūdų angsztainių vartojami vietoje paszaro yra vikiai, pupelės, žirniai ir lupinai. Geras yra paszaras tukinti, pienui padauginti, o arkliams prie sunkaus darbo ir tai par pusę su kitais grūdais. Melžiamoms karvėms vikių vienok nereikia duoti, nės mažina pieną, nuo žirnių palika pienas nesveikas. Jaunims gyvuoliam vikių ir lupinų grūdai neatsakancziu yra paszaru, žirniai geresni už pupeles.

Išz aliejinių grūdų labiausiai vartojami yra sėmenis, kurie naudingi sveikatai gyvuolių, nės daug turi taukų; duodasi versziukams (teliukams), nutraukiant nuo karvės ($\frac{1}{4}$ sv. ant sztukos), o melžiamoms ir tukinamoms daugiausiai $1\frac{1}{2}$ sv. Visi grūdai, jei jų duodasi perdaug, ap-sunkina pilvą; daugiausiai grūdų gali suėsti prie sunkaus darbo arkliai 10—20 sv., pieningos karvės 2—4 sv., tuki-namiejie gyvuoliai 6—8 sv., avelės $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{2}$ sv.

Labai geru paszaru yra sėlinos ir salyklas, nės daug turi savyje baltymo ir taukų ir daug pigesni už grūdus.

Sėlinos geru yra paszaru melžiamoms karvėms ir tukinamiems gyvuoliams po truputį duodasi jauniems ir prie darbo gyvuoliams, kiaulėms nenaudingos. Labiausiai vartojamas yra kvietinės ir ruginės sėlinos, isz kurių pirmosios pagreitina virszkinimą; dėlto melžiamoms karvėms ir tukinamiams kvietinės stambios sėlinos yra neaprekiuojamos, ruginės sotingesnės arkliams ir jauniems gyvuoliams. Sėlinos naudingesnės yra už grudus, o daug pigesnės.

Saliklas nuo alaus yra labai sotingas, bet daug turi vandens, dėlto greit pagenda. Jei nesusipeni szviežias reikia arba suruginti arba sudžiovinti. Begal geras yra paszarus pieningoms karvėms, lygiai ir tukinamiams gyvuoliams. Sudžiovintas gali duoti ir arkliams, kaipo abraką. Džiovinti diegai saliklo labai padaugina pieną ir yra geras paszarus jauniems gyvuoliams, o labiausiai versziukams, nujunkiant nuo karvės.

Karvėms gali duoti 5 sv. ant sztukos, versziukams (paaugusėms) 3 sv.; priesz davimą reikia iszmirkyti vandenyje, nės tadą esti skanesni (gardesni).

Szėrimas gyvulių.

Pritaisymas paszaro. Paminėtus aukszcziaus paszarus reikia pataisyti, idant jie butu skanesni (gardesni), arba sveikesni, arba geriaus pilvę tirptu, o lygiai su kitu paszaru sumaiszyti idant atnesztu didesnę naudą.

Pjaustoma į sieczką sausas ir žalias paszarus dėlto, idant geriaus galėtum jį maiszyti su kitais paszaraus. Žalią paszarą ir szieną nereikia pjaustyti, nės ir teip jį gyvuoliai skaniai (gardžiai) ėda; o tik tadą žalią reikia pjaustyti, jei nori duoti su sziaudais. Bet sziaudus reikia duoti gyvuoliams supjaustytus į sieczką su sukapotais szaknivaisiais. Sieczka vienok turi buti ne perdaug smulki, nės tada gyvuoliai ne gromuloja jos o rija, pertat negerai jis tirpsta viduriošę; galvijams gera bus sieczka 2 coliu ilgumo, arkliams $\frac{3}{4}$ colio, o avelėms užsideda cieli aziaudai.

Lygiai ir szaknivaisiai nekapojasi smulkiai. Szaknivaisius dar virina arba szutina dėl geresnio tirpimo pilvę, skanumo (gardumo) ir sveikumo.

Szutinimas dėl kiaulių suvis reikalingas, dėl tukinamųjų ir arklių pagirtinas yra daiktas. Kaip kapoti teip ir szutinti szaknivaisiai reikia tuojaus suszerti, nės stovėdami ilgiaus genda. Teipo-gi ir grudai dėl geresnio tirpimo kapojasi, nės jų lupina suvis pilvę netirpsta, pertat tankiai cieli grudai atsiranda mėszlę. Isz tos priežastės ir reikia grudus perleisti par gernas; arkliams reikia sukrazsti, karvėms, o labiausiai kiaulėms (senesnėms) gan smulkiai sumalti, iszemant aveles ir parszelius, kuriems gali duoti cielus grudus. Vienas avižas duodasi cielas arkliams, o gyvuoliams ir sukruzstas. Vietoje rupaus*) malimo gali vartoti mirkymą vandenyje (rugių ir angsztainių), tadą vandenio antpilti reikia tik tiek, kiek grudai sugeria, nės daugumas vandenio iszplaudžia sotingas dalis isz jų. Visoki grudai, ar tai smulkiai malti, ar mirkyti, maiszosi su sieczką, (kurios jeması dukart daugiaus), nės tadą gyvuoliai geriaus sutrina terp dantų, o neryja cielas grudais. Rupei**) malti grudai szeriami yra mirkyti, nės geriaus pilvę tirpsta nekaip sausi.

Sukaitimą paszaro apturi tadą, jei jį (sieczką) sausą sumaiszysi su kitas suvilgysi vandeniū ir suminsi. Kruva tuojaus pradeda rugti ir kaisti, sziaudai palieka skanesni ir pradeda kvėpėti, o po 8—10 adynų gali jį szerti. Par dvi tris dienas tokie paszaro nereikia laikyti, nės labai surugsta ir pradeda pelėti. Reikia atminti, jog visi paszarai, ar tai szutinti (virinti) ar tai mirkyti par ilgą szėrimą pasilpnina pilvo virszkinimą o tai labiausiai arklių ir karvių, bet kiaulems suminksztintas paszaras labai patinka ir sveikas.

Nedaug yra paszarų, kurie turi visas dalis, reikalingas gyvuoliams, nuo kurių norime apturėti naudą. Kuotik gimusiems gyvuoliams geriausias paszaras yra motynos pienas, o dėl senesnių pievos szienas. Kiti

*) stambaus.

**) stambiai.

paszarai turi savyje ar tai per daug ar tai per maža dalių derancijų szėrimui, dėlto ir reikia rupinties kokius paszarus ir kiek jų duoti gyvuoliams, norint apturėti pelną. Žiemos laikę gali numanyti po kiek kiekvieno gatunko paszarų galėsi duoti, priegtam reikia atminti, jog sausas paszaras par užlaikymą praranda 5%, o szaknivausiai 10%.

Svarbus daiktas prie szėrimo gyvuolių yra szilma: prie sziltesnio oro gyvuoliai daugiau reikalauja paszarą, nekaip visados, o perszilts oras silpnina gyvuolius ir mažina pelną, kurį norime nuo gyvuolių apturėti. Geriausi szilma yra 10—14° R., priegtam mažesnis skaitlius gradų dėl tukinamųjų, o didesnis dėl jaunų gyvuolių; melžiamos karvės reikalauja 14—16° R. Vanduo dėl girdymo neturi buti szaltesnis kaip 8—10° R. Toliaus reikia atminti, jog prie kiekvieno atmaino paszaro, gyvuoliai susitramdo. Žinomas daiktas, pereinant nuo žieminio ant vasarinio (žalio) paszaro karvės pieno mažiau duoda, arba viersziukai (teliukai) pajunta nutraukimą nuo karvės. Užtat nereikia umai paszarą mainyti, bet pratinti isz lengvo. Teipo-gi szerti reikia vienamę laikę kasdien. Darbinius arklus, galvijus ir aveles geriausiai 3 kartus ant dienos, kiaulės 4 kartus, geresnius arklus, kumeliukus ir visus jaunus gyvuolius 4—5 kartų. Prie žalio paszaro gyvuoliai szerti reikia iki 4 kartų.

Paskirtą paszarą vienu kartu nereikia visą duoti, bet per kelius ir tai laukti pakol pirmą dalį iszės suvis. Girdyti gyvuolius reikia už valandos priesz szėrimą, ir tai prie sauso paszaro dukartu, prie žalio kartą ant dienos.

Naudingos patarmės.

Nusitvilkius ar nudegus

Kokį sąnarį tuojaus apvyniok su vata ir laikyk, kol paliaus skaudėję; isztirta, kad tadą kuogreicziausia paliauna.

Sudymas agurkų.

Sudymui reikia rinkti ne jaunus, bet įsirpusius agurkus, nės jauni nékuomet neužlaiko reikalaujamo skonio ir

varsos. Agurkus reikia perpjauti iszilgos ant ketures ligias dalis ir įdėti į macnų surymą. Sutkai praėjus, iszimti ant keleto minuczių, kad apdžiutų ir vėl įmerkti į surymą, kur reikia pridėti truputį imbiro, anksztinių pipirų ir gvazdikų, kas priduoda agurkams malonaus skonio. Paskui apipilti juos macniausiu uksusu ir geriausiai užkiszti. Gatavi bus už 3 sąvaiczių.

Isznaikinimui sliekų

isz vazonų su žolynais, isz inspektų arba szejp jau dirvų gerai yra žemę palaistyti kalkiniu pienu.

Isznaikinimui atramentinių įtapų

paimk po lygią dalį miltelių rugsztyminės ir vyninės akmeninės rugsztės. Kad prisireiks isztirpyk žiupsnėlį to miszinio ir atsargingai tepk įtapą, nės tas miszinyz nuodingas.

Szveitimui pajuodavusių auksintų spelczių

reikia paimti 11 dalių kiauszinio baltymo ir 4 dalis chlor. Cali. Tuo miszinių trinti su minksztu szepeteliu spelczius, kurie įgys pirmyksztį skaistumą.

Apsaugojimas daiktų nuo pelėjimo.

Macniai kvėpianczios žolės neleidžia daiktams pelėti. Kuogeriausiai-gi užlaiko eteriszki skystimai. Į indą su žuvių klejum arba su koku prietaisu įlaszik porą laszų terpentino arba kitoniszkos eteriszkos alyvos, ilgai sulaikysi szviežium. Atramentas kad nepelētu, įlaszik vieną laszą gvazdikų alyvos. Kromosę, stainėsę kur laikomi yra drabužiai, avalai, kinkymai laikyk terpentina atviramę indę. Keletas laszų terpentino užlaiko kningyną sausu.

Gydymas nuszalusių sąnarių.

Kad puslės po nuszalimo truks, sultis isz jų iszbėgs ir nusilups apmirusi uoda, reikia pridėti bulbinio krachmalo, su gleitą lygiai sumaiszyto. (NB. gleita yra tai alavinė rugsztis, isz aptiekos émama).

Apsigynimas nuo skruzdžių.

Gaspadinės lengviai gali apginti saldumynus nuo skruzdžių sziteip. Reikia paimti alinių ir paprastų duoninių mielių vieną dalį (valig saiko) ir keturias dalis medaus arba cukrinio siropo; tą maiszymą isztepti ant lentelių ir padėti ten, kur skruzdės lankos. Tuojaus tą saldumyną apniks, bet ir galą czia gaus, nės skruzdėms mielės yra nuodai.

Isznaikinimui pelėsių nuo sienų

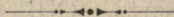
paimk 1 dalį salicilinės rugsztės ir 200 dalių (valig svaro) spirito. Praskiesk truputį vandeniū ir tepk pelancias vietas. Pelėsiai isznyks, ir nauji nebeaugs.

Pažeidimus jungu ar balneliu

reikia triskart ant dienos vilgyti sviestu su arielką. Szviežios jaučių ir arklių žaizdos tuojaus užgys. Bet jei pažeista vieta jau seniai subrinko ir atsiradę puliai, tai subrinkusią vietą isz szalies pradurk, pulius iszmygk ir į kiaurinę idėk czystą korpiją, suvilgytą terpentinu ar gryną smalą (degutu), permaining kasdien. Gyvuolis bus veikia vėl derąs kinkymui.

Vanduo nuo szlakų.

Kad pavasaryje veidas, kaklas ir rankos pasidaro per daug szlakuotos, arba nemaloniai raibos, tai pirmyksztį czystumą gal sziteip sugražinti. 1) Keletą vakarių, neužilgo priesz einant gultų mazgok szlakuotas vietas su stiprum surymu ir nesiszluostyk. Druską, vandeniū iszdziuvus, gal su sausu abrusu nutrinti. Surymo padarymui imk vandens isz upelio, užvirink ir dėk paprastos valgomosios druskos tiek, kiek tik gali isztirpti. 2) Iszmygk sulčių isz nesirpusių serbentų ir pridėk sierinio pieno tiek, kad pasidarytu kisielius. Su tuo tepk szlakuotas vietas per 8 vakarus, o rytą nuplauk su sziltu pienu.

IV.

Asz nuėjau į darželį,
Savo rutų apžiurėt'
Kožną mylimą žolyną,
Kuo dailiausia apravėt'.
Koks czia kvapas man malonus!
Kaip patinka czia buvot'!
Usimirszt vargai ir bėdos,
Nebsinori aszarot'.
Užia pilkosios bitelės
Medaus jieszko tarp žiedų,
Ir tai meta man į szirdį
Nemažai szventų jausmų.
Isz bitelės ir žolynų
Daug pamokslų galiu rast',
Nės jaunųjų dienų verczia
Aiszkliai czia galiu suprast'.
Kaip žiedai dėl biczių saldūs,
Jaunų dienų tie ženklai
Teip malonus dėl Augszcziausio,
Kad užlaiko juos gerai.
Kaip žiedus baltos lelijos
Sutep dulkė, nors maža;
Teip pažeisti gal panystę
Bjaurus žodis ar daina.
Kaip žolyną kožną trąszų
Gali vėjas greit nulaužt',
Teip ir mislįs nepergražios
Gal czystato greit nugniaužt'.
Tad žali, it žalios rutos,
Turi but mergaitė vis;
Ugnimi czystatos meilės
Turi degti jos szirdis . . .
Kaip meilu darželyj buti
Tarp žaliųjų žolynų!
Kaip lengvu sau medų czitulpti
Isz jo kvėpianczių žiedų! . . .

V.

(Iszleidžiant jaunikaitį į kariumenę).

Kodėl broliuži, neaszaroji?
 Jug tu į vaiską szendien iszjoji! . . .
 Ar-gi nealpsta jauna krutinė,
 Kad reikia savo apleist tėvyne?!
     Sztai giminaicziai visi nuliudė
     Sudiev tau sako labai suskurdė.
     Ar-gi turi tu teip kieta širdį,
     Kad jų verkimo neikiek negirdi?
 Reiks tau iszvysti jug tokį krasztą,
 Kur nėra mūsų kalbos nei raszto.
 Ar nuliudimo ten nekentėsi,
 Tėvų szalelės ar negailėsi?
     Nerasi brolių ten, nei seselių;
     Ten negirdėsi meilių žodelių;
     Ten tikt skriaudikas ir piktadėjas
     Bus tavo ponas ir geradėjas.
 Kad saulė teka ir diena szvinta,
 Rasa nuo medžių, žolių nukrinta:
 Ten laimės saulės neteks iszvysti
 Rasa akių ten neveiks nukristi.
     Szendieną matom visi, sztai, žmogų
     Visiems malonų, labai patogų;
     O kol isz vaisko atgal pagrįszi
     Gal savo budą tu permainysi?
 Gal ir tėvyne mesi mylėti?
 Gal bus tau gėda savaip sznekėti?
 Gal savo kalbą visaip darkysi
 Ir slavių žodžius visur maiszysi?
     Skurdu žinoti, skurdu atminti,
     Kad moka kalba tėvų paminti
     Tie jaunikaicziai, kur vaiskę buvo,
     Kuriuos augino szventa Lietuva.
 Pravirkk, broliuži, pravirkk szendieną
 Ir aszarelę iszliek nors viena!
 Parodyk liepsną ugnies krutinės,
 Parodyk meilę brangios tėvynės!

J. Paleisp.

Tabakas.

Ekomoniszka ženklyba. Auginimas ir patiekimas.

I.

Kolumbus, atadengėjas Amerikos žemės, antszitiko ant Kubos salos tabako žolę, kurią vietiniai gyventojai rukę. Pagal nekurius rasztus, visupirmu isz Amerikos parveže tabaką Portugalai metuosę 1590 į Lisaboną; nuo tenai neiszsakytu veikumu ta žolė po visą Europą paskydo.

Nuo pradžios ta žolė buvo turima už visudidžiausį vaistą nuo visų ligų ir vadinos „sveikatos žolę“; bet neilgai trukus, kad svietas pradėjo perdaug rukyti ir uostyti, nuo to igavo daug ligų: vieniems pajuodavę dantis isztrupėjo, kiti džiovos ligą iszmirė, kiti apkvailėjo. Dėlto vyresnybės pradėjo ilgainiui grėsti svieta nuo tabako, kaipo nuo žolės labai piktos. Visupirmu Urbanus popiezius m. 1614 iszkeikė žmonės, tą žolę naudojanczius, kaipo naikinanczią žmogaus sveikata. Karaliai, sekdami popiezių atpėdemis, teipat pradėjo grėsti svieta nuo tabako. Anglų karalienė Elžbietė savo užginamamę rasztę vadina jau tabaką „velnio žolę“. Žuvėdų žemėje teipat buvo užgintas, ir kas jį rukė, tas savo galvą turėjo duoti, kaip galžudis. Amuratas IV Turkijos Imperatorius liepė vedžioti po gasus naudojanczius tabaką, o nukirtus juos, galvas su pipkomis iszstatyti dėl parodymė svietai. Abbas Persų karalius liepė kurianczius tabaką gyvus deginti. Prancijos, Austrijos, Vengrijos, Venecijos vyresnybės buvo padėjusios didelę baudą (arba sztrafą) už naudojima tabako.

Visos tos teip didžiai smarkios baudos niekaip neigalėjo nugrėsti svieta nuo tabako, kurį tecziaus visoje pasaulėje naudojo. Tai regėdamas popiezius Benediktas XIV metuosę 1742 iszliuosavo visus naudojanczius tabaką nuo iszkeikimo; lygią dalim ir karaliai, regėdami tebaką mažai tevodyjant sveikatai, turėjo naikinti korones ir sztropes.

Mūsų gadynėje ta žolė nevien visuosę krasztuosę yra naudojama, bet ir auginama. Kaipogi didžturtis tabaką rukydamas ar uostydamas tariasi padidinąs savo lapumą,

o vargdinis žudamas kasdiena varguosę ir rupesniuosę, tariasi tabaku lengvinas savo vargus ir tildas rupesnius, ir teip abudum tabakas rodos reikalingu daiktu. Todėl turtingas perka jį brangesniai, auksu sverdamas. Varguolis, neturėdamas liekio skatiko, pats nori jį po savo pastogę auginti, dėl savęs. Kitas vėl norėdamas versties ir pelnyties augina tabaką.*)

Netvirtiname buk reikojimas tabako butu geru daiktu — kiekvienas numano, daug geriaus esant be jo apseiti. Bet kas nenorėdamas išsizižadėti jo, pats jį paaugina, kad nereiktu jį nuo sveczių szalių pirkti, tas gudriai daro. Lietuva neturi fabriku, neturi tabako plantacijų. Dėlto Lietuva perka nuo sveczių szalių gelumbes, kartonus, perkelius, kortus ir kitus fabriku išdirbinius; perka ir tabaką nuo sveczių szalių. O tos sveczios szalis turėdamas fabrikas ir tabako plantancijas, be-maž-ko viską namie turi, neperka nuo kitur nei drabužių, nei tabako, o jei truputį ir priperka, tai negut duonos ir tai retkarciais. Iš Lietuvos piningai iszeina kitur, o iš kitur neateina piningai į Lietuvą, dėlto kad Lietuva niekur neturi parduoti, negut truputį duonos ir linų. Dirbo lietuvis per apvalų metą, vargo, prakaitavo; pagaliaus pardavė keletą deszimtų purų javų, keletą birkavų linų; apsimokėjo donį, o likusiuosius piningus išpirko į tavorus, iš sveczių szalių atvežtus. Regit, kad lietuvio piningai išėjo į sveczias szalis. Pertatai lietuvos turtai nesididina, o sveczių szalių turtai vien auga. Iš Lietuvos visi piningai iszeina į sveczias szalis, o į Lietuvą iš nekur neateina. Pertatai Lietuvai ilgainiui reiks iszeiti į bankrutus. Dėl aiskumo, duodame paveikslą.

Gyveno du ukininkai — susiedai. Vienas pavardę buvo Mitruolis, antras — Snaudulius. Mitruolis steigėsi viską namie pasidirbti, o Snaudulius nei akėzių nenorėjo pasidirbti — viską pirko nuo Mitruolio. Mitruolis pats sugebėjo pataisyti ratus, suolus, suolelius, stalą, akeczias, grėblius, žambius (žagres) ir kitus ukiszkuosius padargus; mokėjo padirbti ir szmyrą ratams tepti; Mitruolio moterisz-

*) S. Daukantas. Pamokymas apie auginimą tabakų. 7—10.

kosios sugebėjo dailius audeklus ir milus austi, teip jog jam maž-ne visiszkai neberekėjo pirkti drapanų isz kromo. Trumpai sakant, Mitruolis steigėsi kuomažiausiai pirkti, o viska namie pasidirbti. Snaudalius tiktai duonos ir malkų nepirko — savo turėjo, bet kitką visa pirko nuo Mitruolio: audeklus, milus szejmynai apdaryti; akėczias, ratus, žambius, grėblius, Snaudaliui dirbo ir taisė Mitruolis. Mitruolis turėjo malunėlį paties darbo; o Snaudalius ten savo malinį vežė. Tokiu budu, piningai isz Snaudaliaus kischenės plaukė į Mitruolis kischenę. Mitruolis tik krovė piningus astankai, arba teip vadinamajai „juodajai dienai“, ale iszleisti piningų jis visiszkai mažai teiszleisdavo, viską steigdamos namie pats pasitiekti. O Snaudalius ilgainiui nupliko.

Tai teip Lietuvis-Snaudalius, galėdamas dėvėti namų darbo drobiniais, marginiais ir milais, perka isz svecziųjų szalių atvežtus fabrikinius audeklus; galėdamas kurinti savo paaugintą tabaką, perka jį isz kitur atvežtą. Per tatau Lietuvos piningai iszeina svetur,*)—Lietuvai ilgainiui reikia nuplikti.

Krasztas, isz kurio daugiaus iszeina piningų, neg kaip įeina, ilgainiui turi butinai subankrutuoti.

Kas isz to, kad pirkdamas svetimųjų krasztų iszdirbinius, duodi uždirbti gudui ar vokiecziiui: tie ir be to užtektinai turi uždarbės — prie jų yra fabrikos ir dideli kapitalai. Geriaus vėlyt duok uždirbti saviemsiems vargdieniams. Lai, tu budamas turtingas galėtum ir fabrikinį apdarą nusipirkti. Bet apsimislyjęs, įsisteigėi namų — darbį lininį ar vilnonį, — ir labai gerai padarei. Patpirma dėlto, kad piningų neiszleidei į svetimą szalį; o antra dėlto, kad isz tavęs gavo uždarbę vargdieniai: verpėjai, audėjai, milveliai. Jei tu butum fabrikinį audeklą nusipirkęs, isz tavęs butu pasipelnijęs gudas ar vokiectis kurie ir be to užtektinai turi uždarbės; bet tu įsisteigėi naminį audeklą — piningai paliko mūsų krasztę ir pasiskleidė terp vargdinių, reikalaujanczių darbo su duonos kąsniu. Teip lygiai ir auginimas tabako užturi piningus

*) ir nebeatgrįžta atgal.

savosę rankosę ir padidina tėvynės turta. Gudrieji ukininkai Lietuvos žemaičių szalyje nuo senų senovės augina namie dėl savęs tabaką. Kiek galėjome įsitėmyti, jog tabako augintojai yra pasiturį. Nėra ko isz to stebėties, dėlto kad kurie penkrublinę už nieką turi, tie perka tabaką isz kromo; o kurie piningus už nieką laiko, tie jų ir nesukrauna. Augintojas tabako su pasididžiovimu sako: „per metą penkrublinė atlieka kisenėje“:

Tai-gi gudriai daro, kurie augina tabaką. Patpirma, užturi piningus savo krasztę, padidina tėvynės turta. Antra — mokosi tauplumo, priprasdami visus tuos daiktus namie pasiliekti, kurie tiktai galimi yra namie padirbti. Treczia — duoda gerą paveikslą veltkleidžiams, kurie menkiausį daiktą gatavi isz kromo pirkti, tingėdami namie pasitiekti.

Žemiaus atras skaitytojai pamokymą apie auginimą ir sutaisymą tabako.

II.

Sėkla. Reikia gauti geros veislės sėklą. Auginamasis Lietuvoje geltonžiedis tabakas yra labai prastas, smirdas, nei makorkos nevertas. Nei uostyti jisai nedera, dėlto kad bjauriai smirda, o nėra stipras.

— Kaip galima gauti tinkamą tabako sėklą?

— Reikia partraukti isz sėklų magazino. Reikia iszraszyti laksztą (grometą) į sėklų magaziną paduoti savo adresą ir praszyti, kad atsiųstu tą sėklą. Pacziam nemokant raszyti, galima įpraszyti kokį gerą žmogų, kad partrauktu reikalingas sėklas.

— Kokios tabako veislės dera musajam krasztui?

— Kurinamasis tabakas „Uzundžova“ labai dera mūsų krasztui, dėlto kad veikia pibrišta: nuo pasodinimo į dirvą skaitant per szeszesdeszimtis dienų jis jau yra gatas, galima nuimti nuo dirvos ir džiovinti. Žiedus turi baltus, truputį į raudonumą paneszanczius. Kvapą turi malonų. Lygią dalimi ir „Havanna“ turi malonu kvapą, norints, žinoma, ne tokį kaip ant Kubos paaugintasis; bet neimaž nesmirda, norints ir nepribrindęs butu. Žiedai raudoni.

Uostyti dera „Gundi“ ir „Havanna“. Abudu raudonais žiedais; kvapą turi malonų, bet stiprą,

Nėra blogi ir „Sumatra“, greitai pribrištas, ir „Ohio“ kurs nelabai bijo szalnų.

Sėklų magazinai yra:

Rygoje — Goegginger.

Maskvoje — E. Immer ir Sunus (Miasnickaja ul., d. Obidinoj;

Szitamę dalykę gali pagelbėti prasciokėlių kiekvienas maž-daug mokytas vyras, partraukdamas ant savo vardo reikalingas sėklas. Latas tabako sėklos kasztuoja aplink dvi grivini (ar 15 kop., ar 20, ar 25 kop.; brangesnių per 30 kop. nebera). Vieno lato užtektu daugiau kaip dvidešimčiai pypkorių.

Daigai. Tabakas auginamas yra isz daigų, it kopustai. Pasėjus stacziai į dirvą, tabakas paaugs visiszkaai menkas ir niekam nederas, be jokio kvapo. Taigi visupirmu reikia paauginti daigus (arba rasodą), ir tuos daigus, atėjus laikui persodinti į tabokyną. Teip, nelyginant, kaip kopustų pirmiaus pasėja sėklą į daigyną (arba rasodninką), o kad paauga daigai, tadą perdiegia juos į ežias.

Tiktai tabakams sudaiginti reikia truputį didesnės szilmos, neg kaip kopustams. Kopustų sėkla dygsta lengvai ant lauko neužilgo po Blovieszių, o daigai nedaug tebijosi szalnų. Bet tabako sėklą tokią szilmą gali sudygti negut penktoje nedėlioje, o gali ir visai nesudygti, szaltam ir drėgnam orui stovint, gali sėkla suputi ir neimaž nebedygti. Tiesą pasakius, nepripratusiems daigintojams tankiai atsitinka palikti be tabako daigų. Bet to dar, tabako daigai bijosi szalnos; dėlto reikia jos dangstyti ant nakties, o saulei įspindus nudengti. Czia paduodame **tris budus** tabako daigams paauginti visiszkaai pigiai, lengvai ir — galima sakyti — **be jokio kaszto**, teip jog kiekvienas vargdienis, beturtis galėtu tai iszpildyti.

Pirmasis budas, visulengviausis, visupigiausis.

Paimk skrynelę nuo vynių, arba kitą kokią pailguotiną skrynelę, kad tilptu ant lango, pripilk minksztos riebios žemės nuo daržo; pasėk tabaką, palaistyk, ir padėk sziltai

artie pecziaus. Per nedėlią, ar per dvi, kad sudygs, padėk ant lango kurinamoje troboje, teaugie. Langa reikia pasiskirti nuo saulėtosios pusės, kad saulė užteit. Neužmirszk palaistyti kuomet reikint, ir nuravėti.

Pasėk apie Blevieszczius (23—27 d. kovo pagal senąjį kalendorių). —

Lig nedygus, kasdien gausingai laistyk minksztu vandenimi. —

Sziokiū būdu aplink szv. Petronelės dieną turėti gatavus daigus, kuriuos ir pardiėgsi į ežią.

Jei skrynelė bus pusė arszino ilgumo ir czvertį arszino platumė, ten sutilps aplink tris szimtus daigų — vienam pipkoriui užteks.

Vieton skrynelės, gali vartoti puodelius ar vazonus, bent keturis ar penkis sustatydamas ant vieno lango.

Antrasis budas, laukę auginamasis.

Po pastogę kurinamosios trobos arba po pastogę kuczių*), nuo pietų pusės kur užaina saulė ten ant akmenų arba ant blukelių padėk pakį nuo tavorų isz kromo gavęs už porą grivinių, į vieną arsziną gilų; atneszk szviežių arklinių mėszlų, pridėk tą pakį, primindyk kojomis, bet nepilną — septynis colius nuo virszaus palikk dėl žemių. Tada pripilk žemių riebių nuo daržo per szesziš colius, o per vieną colį nuo virszaus palikk tuszczią. Pagaliaus, pasėk tabaką, apdengk pakį nedažytos drobės szmotu, prisegk tą drobę sztiftais, arba vynelėmis be galvų; ant virszaus užklok sziaudinę langinczią dėl szilmos.

Kai sudygs, tada reikia įleisti szviesą; dėlto kas rytas nuimk sziaudinę, o per vidudienį, jei neszala, nuimk ir drobę nuo pakio. Vakare vėl apdengk drobę ir sziaudinę. Snigant ar kruszai krintant dieną, reikia uždengti drobę. Žiemai pasibaigus, sziaudinės nebereikia; o nuo szalnų ant nakties užtenka užtiesiant ant pakio drobę. Sziaudinė iszgelbės nuo didelio szalczio, o nuo szalnų — drobė.

Lyg nesudygus reikia laistyti kas dieną, o potam — pagal reikalą

*) Kutes kitur vadina gurbais arba skunėmis.

Sėti reikia truputį prieš Blovieszczius, tai yra: ar per nedėlią, ar per pusę nedėlios pirm Blovieszių (17—21 kovo pagal senovės kalendorių).

Dėl didesnio kaitimo nuo saulės, pakį reikia pastatyti truputį paszlijusiai į pietų pusę, tai yra: nuo siaurės tas pakio galas kad stovėtu augszcziaus, o nuo pusiaudienio, arba pietų — žemiaus.

Atsitikus szaltam orui, tabako sėkla gali nedygti per penkes, szeszes nedėlias ir pagesti. Todėl visugudriausiai daro, kurie sėja sudaigintą sėklą.

Sėkla teip yra daiginama. Paimk drobės ar milo skiautę įpilk smilczių, įmaiszyk tabako sėklą, užriszk siulu, įmerk į vandenį, palaikęs minutą, isztrauk isz vandens, ir užkiszsk už pecziaus; ten laikyk sziltai lig sudygs, pamirkydamas kasdien po du kartu vasariszkai sziltamę vandenyje. Per nedėlią pasirodys ant grudų balti kruopeliai — tadą sėk ir palaistyk. Tokiu budu ant tikro turėsi daigus. Yra tai tikriausis daiginimo budas. Teip pataisyti galima daigų dėl 100 pipkorių, tuom pacziu truklium.

Trecziasis budas, ukiszkasis.

Vietoje, uždengtoje nuo siaurės vėjų, kur užaina per dieną saulė, iszkask duobę į pusanthro arszino gilią. Szalip tos duobės sukrauk neprispausdamas kruvą szviežių arklinių mėszlų, o kad po keleto dienų pradės kaisti, sumesk nemindydamas mėszlus į duobę. Teip prisidėjęs sziltų mėszlų pilną duobę, apdeng lentomis ir palik ant cielos nedėlios, lig vėl sukaistant. Kaip tik vėl sukais, tadą įlipęs į duobę, sumindyk kojomis. Tuszczios vietos nuo virszaus duobės palik septynis colius — dėl žemių. Tadą pripilk žemių pilną.

Netolie nuo visų keturių kerczių duobės įkalk keturis mietelius — drobei pririszti.

Pasėjęs tabaką, gausiai palaistęs, užtiesk drobės szmotą, pririszk szniureliais isz visų keturių kerczių, isztempdamas. Ant virszaus užklok sziaudinę langingczią dėl szilmos. Drobę riszk prie pat žemės, kad szaltis nejeitu.

Kad sziaudinė neprispaustu daiglę, prismaigstyk bent keles eilias žemių (į tris colius) szakalėliu.

Klostyti drobę ir sziaudinę teip-pat, kaip pirmiaus buvo pasakyta prie antrojo budo iszguldymo.

Dėl tikrum, ir czia geriaus sėti sudaigintą sėklą, kaip prie antrojo budo pasakyta.

Laistyti tabaką reikia minksztu vandenim, tai yra: isz prudo, upės, pelkės (balelės) pasemtu.

Szitali duobei reikia buti truputį į pietus, arba pusiaudienį, paszlijusiai, tai yra: sziauriniui pakraszcziui reikia buti augsztesniam, o pietiniui — žemesniam, kad saulė daugiau kaitintu. Duobės krasztus padirbk truputį augsztesnius už žemę aplinkui esanczią, kad vanduo į duobę netekētu, sniegui tirpstant ar lyjant.

Kokia žemė dera tabakui?

Visugeroji žemė tabakui auginti yra smiltynas, ant kurio javai gali augti: jeigu gali augti rugiai, bulvės, tai augs ir tabakas. Ant tokio smiltyno tabakas turės vidutinį derlių, bet bus labai kvapingas ir gardus (skanus) kurinti.

O ant stipros, riebios, juodos žemės tabakas norints paaugs labai derlus, didelis, bet bus labai stipras ir derės tiktai uostyti, o kurinti bus perdaug skaudus.

Kokią vietą mėgsta tabakas?

Reikia žinoti, jog tabakas yra karsztųjų szalių žalisa; todėl musų krasztę auginamas mėgsta vietą, uždengtą nuo szaltųjų vėjų trobesiais ar medžiais, ir paszlijusią į pietų szalį, kad saulė juoba kaitintu. Tabakui netinka žema, drėgna vieta; drėgnoje žemėje tabakas paaugs prastas.

Kokio įkrėtimo reikalauja tabokynas.

Geriausias mėszlas yra avių mėszlas. Jei avių mėszlo neturi, vartok arklių ir karvių mėszlą, bet perdegusį kruvoje. Mėszlo tiek tereikia, kiek dėl rugių auginimo.

Žinoma, jeigu augini tabaką uostomąjį, tai gali sodinti jį ir į riebią žemę — gausi daug ir stiprą.

Kokiamę laikę reikia diegti tabako daigus į dirvą?

Tada, kai jau nebėra szalnų. Musų krasztę tabako diegiamasis laikas pripuola paskutinėse gegužio dieneš, aplink szv. Petronelės diena. Tabako daigai turi tuomet keturis, penkis ar szesziš lapus — tokie yra visugeriausiai. Pasodinus, reikia tuojaus gausiai palaistyti, o potam laistyti kas rytas ankstie, lig prigyjant. O prigyjusių nebereikia laistyti, negut tiktai tuokart, kad atsitikus belietinei vasarai, pamatytum, jog žemė nebeturi nėjokios drėginės. Bet ir tada po nedaug telaistyk, tiktai dėlto, kad suvisu nenu-džiutu. Atmink, kad tabakas nereikalauja dregmės.

Kaip reikia auginti tabaką ant dirvos?

Praėjus keturioms nedėlioms nuo pasodinimo, reikia **apkaupiti** tabaką. Pajėmęs tabaką į kairiąją ranką, o kabi* į desziniąją, apkask tabaką truputį žemėmis. Tai yra **pirmasis kaupimas**.

Potam pirmajam kaupimui, iszėjus vėl dviem ar trims nedėlioms, reikia antrą kartą apkaupiti tabaką, kabiu prikasant žemių prie tabakų, lig pirmųjų lapų, teip kad tabakai isz-veizdėtu besėdį ant pus-ežių, it apartos bulvės (viena eilia sodintosios).

Idėmė. Czia reikia pasakyti apie tankumą kerų tabako vienas nuo antro. Vidutinėje žemėje stambiamsiems tabakams, kaip szitai: Havannai, Gundei, Ohiai ir k. p., reikia augti vienam kerui nuo antro per 18 colių, o eilių tarpams per 28 colius; o smulkiamsiems — per 12 colių vienam kerui nuo antro ir eilių tarpams per 21 colį. Geriausiai yra dirbant ežias po vieną eilią diegiamas. Riebioje žemėje reikia diegti tabaką tankiaus, o liesioje — recziaus. Juo recziaus diegsi tabakus, juo jie bus derlesni, stipresni ir kvapingesni, ir derės juoba uostyti, neg kurinti.

Sukrovus žiedus ir žiedams iszlindus isz pumpurų, nelauk lig visai pražydės, bet tuos žiedus su visą **virszunę nuskabyk** szalin.

*Kabis yra tai užriesta lopetėlė gelžinė ant medinio koto.

Kaip žiedų, taip ir paszakių negalima laikyti, bet toms paszakėms išzaugus į pusantrą colio, tuojaus reikia jas praszalinti — nulaužti szalin.

Dregmės tabakai nemėgia; dėlto laistyti nereikia, negut jau labai sausoje vasaroje, kad visai nenudžiutu.

Nujėmimas tabako nuo dirvos.

Kuomet reikia nuimti tabako lapus? — Tuomet labai randasi tamsiai žali su geltonomis pietmėmis didumo kaip vikio grudas. Visupirmu pradeda geltonuoti apatinieji lapai; tuos visu — pirmiausiai reikia nuskabyti ir padžiauti. Paskiaus, prinokus likusiems lapams, reikia nuskabyti, suvarstyti ant siulų ir pakabinti ant gyvenamosios trobos ar ant klėzių viszkų — tedžiunie.

Visiszkas pribrendimas ir prinokimas tabako lapų gali musų szalyje atsitikti galop rugpjuczio arba ties viduriu rugsėjo mėnesio. O nekurios tabako veislės gali ir lig szv. Mykolui stovėti ant dirvos, ir tai neprinoks su visu.

Atsitikus rudens szalnai, reikia tuojaus lig saulei dar neįspindus skubinai nuimti nuo dirvos su visais stiebais ir pastatyti po pastogę, kad ten išzlengvo atitirptu ir apdžiutu. Tada nuskabyk ir tuojaus padžiauk ant viszkomis.

III.

Tabako lapus reikia lig tiek išzdžiovinti, kad vidurinioji gįsla laužiama tuojaus trakszt! ir nulusztu. Bet lig tiek išzdžiuti tabakai ant viszkomis galėtu per liepos mėnesį; o musieji tabakai nujemami yra nuo dirvos ankstų-ankscziausiai galop rugpjuczio mėnesio; dėlto visiszkai išzdžiuti nebegali be ugnies. Rugpjuczio ir rugsėjo mėnesių naktįs ilgos, szaltos; pertatai be ugnies džiovinami tabakai netiek per dieną išzleidžia iš savęs dregmės, kiek per naktį prisigeria; taigi jie gali tiktai vysti, geltonauti, bet išzdžiuti visiszkai negali. Vienok czia maža bėda: galima pabaigti džiovinti jaujoje (arba dauboje). Jei visiszkai žalia tabaką kisztum į jaują, tai tuoju pajuodautu ir

suszustu nuo karsztybės; bet per keletą nedėlių padžio-
vintam ir apvytusiam ant viszkomis, jaujaus karsztis jau
nebevodyja. Per naktį ir pabaigs džiuti.

Tiek iszdžiuvusį tabaką, kad lapo vidurinioji gisla
lužta, iszneszęs isz jaujaus padėk klėtyje tegu vėl ati-
drėgsta. Kad atidrėgs, sudėk į puodą, apslėgk akmeniu
ir padėk ant pecziaus. Per tris ar keturias nedėlias taba-
kas gatavas — gali kurinti ar malti.

Tabako žolė yra brangi perkant — visuprastojo sorto
svaras kasztuoja daugiau kaip dvi berlinki; **todėl verta**
yra namie auginti dėl savęs. *Sodietis.*

VI.

Kodėl asz vis nusimineš?

Ko vis skausmas ant krutinės,

Aszaros per veidą rieda,

Lupas skurdžią giesmę gieda?

Man szirdyj' vis verda kraujas;

Kožną dieną bėdos naujos;

Vis turiu baisiai kentėti,

Negaliu nei atilsėti.

Mes giedoriai nelaimingi

Vis nuliudę, sopulingi,

Nors į padanges kur skrendam',

Sau paguodos bet nerandam'.

Vis vaitojami, nenutylam',

Nors ir prie žvaigždžių pakylam',

Bet vis žemiszkos kartybės

Mums užnuodyja saldybes.

Kryžiai slėgti nepaliauna

Ir peczius mums vis užgauna;

Szirdį erszkėcziai vis žeidžia,

Duszia atilsio vis geidžia.

Bet czia vieta isztrėmimo

Vieta vargo, prispaudimo.

Laimės nors kaž-kaip jieszkosim'

Niekados czia nedastosim'.

VII.

(Jaunajai, ant szliubo iszvažuojant.)

Ką dirbi, ką dirbi, sesute jaunoji!
Ar tau atsibodo panystėje but?
Ar tau nebemiela jau ruta žalioji,
Ar jai ant galvos jau daleisi nudžiut'?

Sesute! sztai verkia ir rauda jaunimas.
Visiems mums į tavę žiurėti gailu,
Ir apsiause, it debesys, nuliudimas
Sztai skruostus skaistuosius jaunųjų veidų.

Sesute! nuliudo sztai tavo tėveliai
Jiems rupi ateinanti tavo dalis.
Pravirko, va, tavo sesuo ir broleliai,
Ir tavę iszleidžiant jiems plyszta szirdis.

Sesute! suskrusk, klaupk prie motynos koju
Tegul ji palaimą iszmels dėl tavęs
Tegul tas rankas, kur mažiutę nesziojo,
Szendieną ant tavo galvelės uždės.

Skurdu atsisveikint, gal, tau su jaunyste;
Kartu, gal, tau busentį vargą matyt?
Bet Dievas tau skyrė, tur but, moteryste,
Užtat Jo szvencziausios reik valios klausyt.

J. Paleidsparnis.

—•••—
**Kaip reikia prideranežiai elgties įvairiuose
atsitikimuose?**

Anuot vieno akyvo galvocziaus, paikas žmogus nėkados neineinas, neprabilstas, neatsistojas, kaip protingas. Bet ir mes patįs esame prityrę, jog žmogų lengva pažinti isz jo apšėjimo. Kiteip apseina žmogus, svieta matęs, kiteip — „baczkoje augęs, pro skylę penėtas“; dar kiteip apseina žmonės szturkszcziuos szirdies ir žmonės glaudūs. Valig teisybės, žmogui iszpultu visados buti tokiuo, kokiuo jį Vieszpats sutvėrė, nės nudavimas, arba veidmainystė, yra neapsakomai bjauri; ale artymo meilė

lygiai teisingai reikalauja, kad žmonės neįkirėtų kits kitam nemalonum savo pasielgimu. Ypacz jautrus ant nemalonaus pasielgimo yra apszviestiesnieji žmonės; datyrę nemalonumo, jie nebeatsimena, jog žmogus dažnai esti geresnis už savo pasielgimą, ir nevertai nužemina juos. Dėlto visiems reikia žinoti, „**kaip reikia priderancziai elgties įvairiuose atsitikimuose**“, idant kitiems neįkirėtumeme ir patįs bereikalo nenusižemintumeme.

Kalbėdamos su kitu, ypatingai su augštesniu ir szviesesniu, **stovėk tiesiai**: nei į peczius susitraukęs — tai buksztumo ženklas, nei sudribęs, kaip maiszas — tai apsileidimo ir mulkystės ženklas, ne atsiloszęs ir krutinę iszvertęs, kaip kareivis — tai neprivingėjimo ženklas. **Nesiružyk** ir nenuduok žiovavimo nenoroms, kartkartėmis placziai užsimodamas su ranką per veidą. Neturėk akių savo įbedęs į sąsiedo akis, kaip kad sužavėti norėdamas; daugalis neiszturi to. Ale nesmuksok ir į kitą ką szalip įsižiurėjęs. Į viską gal pažvelgti ir pasiveizdėti, tik vis ne ilgai. **Nesisukiok** į szalis, kad net pasturgalį atsuktumi. **Galvą** turėk teipo-gi nei nuleidęs, nei užkėles, bet teip, kad galėtumi paveizdėti kitam tiesiai į akis. **Galvos nekraipyk** ir **nepurtink**. **Kojas** abidi laikyk greczimai, kitą prie kitos, **neiszsikėtęs**, kaip girtas, ne tvirtai stovias; **nesudribęs** ant vienos kojos; **neiszkisžęs** vienos kojos priesz antrą, kaip žengti ketindamas; nekratykis ant kojos, kaip ant resoro. **Rankas**, jei tuszczios, laikyk **nuleidęs**; **neisispresk** — tai paniekinimo ženklas; nelaiky **kiszenėse**, **nenarsty** ant galvos; **netrink** bepradēm rankų ir kaktos; nelaužyk pirsztų; nesziauszk savo plaukų; neszluostyk be pabaigos nosies su tam tikrą skepetą: užtenka, vieną kartą gerai iszkuopus: **nekrapsztinėk** nosies, dantų, nagų, ausių; nebarszkink dziegoriaus lenciugelio ir nesukiok raktelio dėl tarszkinimo; **netaisyk** nuolat savo rubų, skepetelės ant galvos; ką turi rankosę, negniaužyk, nedraskyk; nestamdyk didesnių daiktų, kaip tai: krasės ar kito ko; **nekramtyk** nagų; **nekėtokis**, kaip su maluno sparnais; negražok sąsiedui su kamszeziu, kaip užpuldamas; isz džiaugsmo nepliauszėk sau par szlaunis; negrobsty **sąsiedo**

už guziko, už apkaklės ir netąsyk jo; perdaug nemostaguok; retkarcziais gal mosterėti įsu ranką dėl pridavimo savo žodžiams tvirtumo; ale geriaus ramiai sznekėtis, neg perdaug arba ne kartu su žodžiais mojuoti.

Sėdėdamas, turėk abi koji tiesiai **nuleidęs** nuo sėdenės, **kulnus suglaudęs abiem padais aslos atsirėmęs**; neturėk kelių placziai **iszkėtęs** — tai tinginystės ženklas; tas ycz nedera motriszkosioms; bet neturėk kelių nei **suspaudęs** — tai nedrašumo ženklas; **nedėliok** kojose ant kojose ir nesupok jos; bet ir patsai sėdėdamas **nesvyruok**; neprasztytas, nesisėsk; bet kad parodys vietą, **sėskis tvirtai** ant visos sėdenės, ne ant krasztelio tik; tik atsikaldams (atsiszliedamas) **neiszversk pilvo**, **nebugnuok** pirsztais ant stalo ir **nebraukyk** nuolat parankėje esanczių daiktų.

Klupėdamas, isztikruju klupėk ant abiejų kelių; ant priesztovinczios klaupkelės ar stalelio gal padėti sunertas rankas, bet negal **antsiknebti**, arba rankas ant alkunių statyti; **negraibykis** aplink plaukus, nosį, ausis; nesiszliek sienos; koju **letenų nedėk** ant kita kitos; **nesėskis** ant koju; ypatingai **negulk**, kaip tai daro neviežlybos motriszkosios bažnycziojo: tai neklupėjimas, bet paniekinimas tų, kurie yra užpakalyje, paniekinimas szventos vietos.

Eidamas, neskubėk, kaip ką vydamas, bet nevaikszeziok ir per daug **atsileidęs**, kaip žydas, szabę dykiniuodamas; **žiurėk** vis priesz savę, retkarcziais tik pažvelgdamas į szalis, kad neužknopintumi ant kitų, nesušibadytumi kaktomis ir neįsistotumi į bjaurią vietą; rankomis **nemojuok** placziai, kaip dziegoriaus sekundninkas; neklyszuok; **nelingacziuok** visu kunu į szalis; **neknapsėk**, kaip apsnudęs.

Viduje budamas, nekėlk neikokio trenksmo; **neszauk** balsingai: ne su numirusiais kalbies; **neszvilpinėk**, nės szvilpauti tik stainėse pusberniamis tetinka; priesz nusispjovimą **nekrankszk** bjauriai ir balsingai; **necziaudėk** balsingai: cziauduliui užėjus, **smarkiai** patrauk kvapą į nosį, tuojaus apleis; balsingai nesznurkszk nosies, nekosėk, nejuokis; vis veizdėk, kad nepertrauktumi kitiems kalbos

arba skaitymo; balsingą juoką gal dovanoti tik tada, kad busi isznetyčių prajuokdintas; mulkis tik ir visiszkai neaptaszytas težvingia, kad net ausims skaudų: iszmintingas tyliai nuszypso; **nesziovauk** placziai, nerodyk, kad nuobudžiuoji: patrauk kvapą į gerklę — žiovulys apleis; jei ne pavyktu susiturėti, bent ranką užsidėk; **neniuniuok** dainelės, negut butumi terp gerų pažįstamų; nepasielgk kiaulizskai; **nerukyk** ten, kamę kiti neruko, ypatingai prastą tabaką; **nespiauk** ir neszniurkszk į aikszczią vietą.

Susitikimas, sveikint **palenkimu** galvos; visu kunu pasilinkti reikia tik prieš labai augsztas asabas: prieš vyskupus, kunigaikszczius. Lietuvoje yra puikus papratimas sveikinti sutinkamosius dievobaimingais žodžiais: „Tegul bus pagarbintas Jezus Kristus“; teip ir reikia, ypacz susitinkant su dvasiszka asaba; reikia ir mažutelius gudinti, pratintinti prie to; galvą lenkdamas, žiurėk į asabą, kurią sutinti; pasilenkdamas visas, nežiurėk, neriesk galvos augszty; vyriszkieji prie to dar **kepurę nusimauna**; kepurę nusijimti reikia esant už — 3—4 žingsnių nuo sutinkamosies asabos; kilsterėti reikia nevieną palagą, kazirką, bet visą kepurę ir mitriai, veikiai; juokingai iszveizdi žmogus, kur iszvydęs augsztesnę asabą nustėra, iszsižioja, ir teip ilgai, nevykusiai siekia kepurės, kad ir nesuskuba paklonioti, kol pralens; jei deszinėje rankoje turi lazda ar kitą ką, tai perdėk į kairiąją ir tada siek kepurės; kitaip rodysys, jog nori muszti; artindamos prie augsztesnės asabos, su kurią turi kalbą, nusiimk kepurę, užsidėsi, kad papraszys; ant ulyczios, rinkos gali nelaukęs paliepimo užsidėti; nujimtą kepurę laikyk nuleistoje rankoje antrą ranką laikyk arba teipogi nuleistą, arba ant krutinės; **pro langą žiurinczio** neužkabavok, bet eik į vidų, jei turi reikalą; teipogi viduje budamas, **neszauk** einanczių pro langą; toli einanczio neszauk ir rankų kemeravimu nerodyk, jog nori kalbėtis, bet prigink jį ir tada tik sustabdysi, augsztesnės asabos nestabdyk ant ulyczios, bet eik paskui lig jo namo ir lauk; neartinkis prie asabos, kuri su kitu eina, ir neapleisk to, su kuriuo eini, nės likusiems tada labai nemalonu; tada

pasikloniok ir eik toliaus. Lygios asabos, pasižindamos paduoti sau rankas vienkart; tadą deszinają ranką nujėmęs kepurę, perdėk ją į kairiąją ir tuszczą deszinają paduok: žemesnis, sutikęs augsztesnį, laukia, kol ta paduos; tadą jema, bet nespaudžia ir nekrato; jei ranka paduoda nebejauna dvasiszka asaba, reikia pabucziuoti, jei jauna dvasiszka, reikia pabuczioti į petį. **Nepažįstamoms** asaboms nekisz rankos užteks kepurės ir galvos nulenkimo. Datyres nuo kitų ko gero, kad isz kelio tau prasilinks, kad užklaustas gražiai atsakys, padėkavok kepurės nusijemimu. **Bucziuties** tegali sveikindamos tik artymiausi gentis, prieteliai; paprastus pažįstamus buczioti tik sveikinant vardo dienoje, didžiosiosę szventėse, ilgai nesimaczius. Peiktinas tadą musų motriszkų papratimas bucziuties su kiekvieną sutiktą, kartais ir kersztą szirdyje turint. Sutikęs lygius sau, po paprasto pasisveikinimo, gali paklausti, kaip sveikata jo, jo szejmynos ir tt.; augsztesnės asabos to neiszpuola klausti. Sznekėdamas su augsztesnę asabą, nevertok tokių žodžių, kaip: bracz, bra, kad tavę ir tt. Klionoties reikia netik žmonėms, bet ir **kryžiams**, bažnydzioms, kapams; sutikus **Szvenčiausį Sakramentą** reikia atsiklaupiti; jei važiuoji, bent giliai pasikloniok, sustojęs. Susitikdamas su **dideliu buriu**, nebrukis, nestamdykis, duok kitiems praeiti, neaptekisz purvais, nemindžiok koju; važiuodamas vaganę, ar kitur budamas gerosias vietas atiduok seniems, motriszkozioms, vaikams. Be reikalo neteiraukis nepažįstamų, kur važiuoja, ko važiuoja ir tt.

Sėdėdamas už stalo ir valgydamas.

1. Negražu valgyti isz vieno bliudo; reikia kiekvienam padėti mažesnius bliudelius, kaip tai žemaicziai daro: kiekvienas sau įsipila isz didelio bliudo, viduryje stalo stovinczio.
2. Nesėdėk per tol nuo stalo, kaip tai nedrašus daro.
3. Nedėk alkunių ant stalo, nejudėk nuolat, ne maskatuok koju ir nepasilenk per daug ant savo torielkos ar bliudelio. Teipo-gi neskubyk valgyti.

4. Serkėkis, kad nebutumi kitiems bjaurus: neiszleisk trupinių isz burnos, neiszkosėk ant ant kitų neczepsėk; tegul nesigirdi, kaip tu valgai; nebjauriok staltiesės ir savo drabužių, ką szluostydamas arba leistydamas; veizėk, kad mažiausiai su pirsštais valgytumi, isz gerklės nieko neimtumi, mėsos nepalėszytumi; ką pakuszinai, atgal nebedėk. Negerk teip, kad žymė pasiliktu ant stiklo. Netrupink.

5. Valgydamas nieko nemesk į pastalę, nei nepilstytk; viską reikia sudėti ant szalies torielkos.

6. Szauksztą reikia turėti už pat galo (ne už vidurio), su trimis pirsštais, ir į burną pilti per galą szaukszto, o ne per szalį. Į auksztą semk tiek, kiek gal iszkarto burnoje tilpti, kad nepiltumi likusio atgal. Szauksztą lyg burnos reikia stacziai neszti neapsukant rato. Rankos, alkunės nepakelti perdaug, ale ir ne laikyti primygtos prie szono.

7. Szakeles turėk kairioje rankoje, o peilį desznėje ant pirmojo ir trecziojo pirszto, o antrasis — tepasiremia ant szakelių ir peilio. Mėsą, pajėmęs ant szakelių, tuojaus dėk į burną, neturėk užkėlęs ir nekratyk. Nekalbėkis, peilį ir szakėlės iszkėlęs.

8. Negerk per greit, kad nepatekėtu per lupas; gerdams, ne dairykis, negurkszniuk balsingai; negerk, kąsnį burnoje tebeturėdamas; nebarszkink stiklu priesz gėrimą.

9. Nekrapsztyk dantų pirsštais, peiliu, szakelėmis, bet pluksną ar kitu smailu daiktu ir užsidengk ranką.

10. Neiszpuola valgyti isz pakeltos torielkos; gal pakelti tikėtai vieną szalį.

11. Duoną riekiant, negal nuszluostyti peilį tą paczią duoną; nekask isz visos riekės, kurią ties savim turi, bet atlaužk tiek, kiek gali į burną įdėti. Isz duonos nelipdyk nieko ir netrupink.

12. Po valgymo visus indus, szauksztus, peilius tuojaus reikia sumerkt į sziltą vandenį ir nuszluostyti. Kaip tai bjaura, kad szauksztai esti suvercziami į stalczių! Paskui reikia valgyti su kitų apseilėtais! Tai nedovanotina gaspadinės tinginystė.

13. Randas tokios gaspadinės, kurių staltiesės, bjauresnės už kalvio prikaisztį (kvartuką). Jei gal kitus drabužius skalbti, tai dėlko staltiesė pusė metų turi būti neskalbta?

14. Pavalgius dėkavoti nebėra maldos prie grajų, kunigaikščių ir kitų didelių ponų. Valszionis ir vidutinioji luoma dar nepanaikino tos mados. Szitamę dalykę reikia įsistebėti į paprotį tų namų, kuriose atsitinka buti. —

.....

Tabaką szniaukszciant, reikia buti ypatingai žvaliam; reikia visados turėti tamsiai raudonai arba mėlynai nudažytą skepetelę; pauosčius reikia gražiai iszsiszluostyti panosę ir nubarstyti ant krutinės iszburisą tabaką. Bjaurus žmogus — nevala! Nosis tabaku užkimsztos, kad net iszskalbėti nebegali; kruva tabako kraunas panosėje, ant ustų, puna per kiauras dienas ir nuplikina lupą. Fe! Vaiszinti tabaku arba praszyti jo gali tik nuo geriausių prietelių ar pažįstamų. Atradęs padėtą svetimą tabokerką, nedrėsk atsivožti ir pasisemti. **Ant vėjo** traukdamas, saugok, kad neapybertumi kitų, ypatingai, kad vėjas neįpustu jo kitiems į akis. Neszniaukszk kaip nors nepaprastai: kriokdamas, stenėdamas, akis iszversdamas; žodžiu, nebuk niekam įstabuk, nės jaunieji tuoj pradės pamegdžioti.

Tabaką rukydamas vis buk ant oro, ne troboje, idant kitiems negadintumi kvapo. Tabako dumų smarvė — nuodinga ir bjauri, kaip bjaurus patsai pypkorius. Pypkės nėkados nelaikytk artie kuno: szalbiernos, kamizelkos kelinių kiszenėje, bet surduto, kad ne teip pasmirstumi; dar geriaus visiszškai nesineszioti, bet laikyti kamę padėjus. Nevaiszink ir pats neprasytk nuo kitų deganczios pypkės, nės seilėta yra ir biauri, ir pavojinga, kaip galinti užkrėsti visokiomis ligomis. Nėkuomet nerukytk, veždamas augsztesnę asabą, jei sėdėsi isz prieszakio, kad tavo dumai netroszkintu užpakalyje sėdžianczio. Daug įyra žmonių, negalinczių kvėpuoti tabako dumais; motriszkosios dar jautresnės; dėlto užsimanius rukytki prie nežinomu

žmonių, visupirmu paklausk, ar ne bus jiems nemalonu, ar nevodys? Rukydamas troboje, nespiaudykis po kojų, kad kas užsistojęs nepaslystu; trobos kertėje reikia turėti skrynelę su smiltėmis dėl nusispjovimo; jei tokių nėra, eik pro duris nusispjauti. Ant galo, pypkorius, kad ir mandagiausiai užsilaikytu, vis bus bjaurus kitiems, o budeliu sau.

Cziaudėti, szniurkszti, kosėti, spiauti tai paprastas visiems dalykas; vienok vis-gi labai bjaurus. Dėlto, reikalui priėjus, turime atlikti viską tyliai ir niekam neregimai; nusigręžk szalin, tegul neregi niekas, kaip nusi-szluostysi. Kaip-gi bjauru matyti, kaip nusiszniurksztęs sutepa visą savo ranką, rankovę ir skverną, o paskui su tą paczią ranką valgo ir tau ką nors duoda! Spiaunant nereikia atsikrankszti kartais teip baisiai, kad, rodos, jog pusę baczkos bjaurumo iszspiaus. Tarp žmonių esant, vieszėse, ypatingai bažnycioje, vis reikia turėti skepetėlę, į ją szniarkszti (nusznypszti), į ją spiauti, nės ant aslos reikia klaupties.

Užlaikymas namų.

Nėkuomet neužmirszk, jog gražiausias namų papuo-szimas — tai czystumas ir tvarka (parėtkas). Gali angsztai ir neszviečiai gyventi, tai nėra; ale jei sziukszlėse gyven-si — tai bus gėda. Jau į prieangę įėjęs, suprasi, kas czia ir kokie gyvena. Prieangė tadą negali buti užgrioz-dota, priszlapinta, indų visur pristatyta. Kiekvienam indui tegul bus paskirta vieta, kad nestovėtu pamestas po kojų ant aslos.

Prieangė turi buti grįsta ir lubota, kad nesiregėtu surukusio stogo (dangcziaus).

Asla visų dalių gyvenimo turi buti teipo-gi grįsta lentomis, plytomis, o ne — tai labai rupestingai iszplūkta ir moliu lygi. Nė lentosę plyszelio, nė plūkimę duobelės nereikia laikyti, bet tuojaus naują lentą įdėti, ar moliu užlipyti, kad nekeltus isz jų dulkės. Nė szlapia, nė prikėrkta asla szlovės gaspadinei neatnesz. Paszluoti reikia tuoj isz ryto ir po valgymo, ar po kokio darbo. Kaip-gi

nemaloni gaspadinė, kuri griebias už szluotos, tik iszvydusi svetimą žmogų! Bryksz, bryksz! — ir — praszome, sveteli, dulkių atsigertų, kol asz tau neatnesziu surio ir alaus!

Sienos gali buti tinkuotos ir netinkuotos. Jei tinkuotos — veizdėk, kad nebutu vietomis isztrupėjusios; tuojaus užlipdyk. Baltinti sienas reikia kas antri ar treti metai. Jei netinkuotos, tai reikia jas bent porą kartų ant metų nuplauti su sziltu vandenim ir smiltėmis. Iszklejuoti sienas gal, bet tiktai tam tikrais popieriais ir visą stanciją vienodai; o klejavimas visokiais gazetpopieriais nepapuoszia, tik subjaurioja sieną.

Gyvenamojoje troboje negal nė kokių gyvulių laikyti, negut szunį ir katę; ir tie bereikalo. Nelaikyk visztų, balandžių, kralikų papeczyje, nės nuo jų mėszlo ir tvaikas, ir dulkės eina. Abejoju, beg berasys tokie, kurie vienoje troboje ir patįs valgytu, ir kiaules vaiszintu, kaip tai neseniai da budavo.

Neszysta.

Apdarus kasdieninius ir iszeiginius reikia mums neszioti savo, namų darbo, t. y. tokius tiktai, kokius isz mūsų paczių linų ir vilnų iszaužia mūsų seseris ir motynos, sąsiedės lietuvaitės. Asz už tikrą nusidėjimą turiu pirkimą drabužių isz miesto, kad mūsų seserų darbo pradeda jieszkoti mieszczionis. Milai, mileliai, arba czerkazai, pilki, margi, stikluoti, drieži (gimbėti), — kokių tik nori! Rubiai (kriaucziai) vėl pramoko gražiai siuti ir kaspininkeliais apvedžioti. Asz sakau, kad gražiai pasiutas namų darbo drabužėlis ir puikesnis, ir deszimtį kartų stipresnis už kokių pigų krominį. Kad krominis butu puikus ir neszystas, reikia brangiai mokėti, o mes da nepagalime deszimtimis mėtyti ant apdarų. Mūsų seserų nagingumas — tai mūsų szlovė, o joms garbė už rupestingumą ir žingeidingumą. Nepaniekinkime anų darbo, tai da labiaus rupinsys iszmokti vis keistesnių ir geresnių audimų.

Per visą vasarą ir tankiausiai per žiemą musiszkieiai vaikszechioja vien tik apatiniuose drabužiuose — marszkinuose ir kelinėse. Žemaicziai lietuviai nesziuoja marszkinus

sukiszę į kelines; augsztaicziai-tankiai iszleidę sterbles ir susijuosę juosta arba diržu. Pastaroji mada maskoliszka; padoriaus — sukiszus. Pagirtina augsztaiczių madą siuti apatines kelines isz marginių; juosę padoriaus vaikszcziuoti, kaip baltosę kelinėsę, nės iszrodo, kaip ne apatinės. Pagirtinas Žemaičziuose vokiszkas kirpimas kelinių be spragos isz priekio: susisega isz abiejų szonų. Augsztaicziai-seniai tamę dalykę tankiai esti neviežlybi; nors ne tiek jie kalti, kiek kirpimas. Reikia teip siuti, kad susegant viena pusė tol užeitu ant antros, tai nesikės. Tą patį reikia atminti ir marszkinius kerpant, kad ant krutinės nekėstus. Ant bambos reikia sumesti kvoldelį, ir viskas bus gerai; o dabar tankiausiai sutinki vyrus su užsegtomis apkaklėmis, bet su nuoga (plika) krutine, o vaikus tai net ir su pilvais nuogais, saulę padegusiais. Tai nevalyva! Lietuvės, siudamos apatinius, rupinas tik veikia suraukti, o kaip ten paskui bus-kas jei de rupestis? Kartais tokius pat marszkinius neszioja ir motriszkosios — tai da biauriau. Vienmarszkiniui neiszpuola nėkuomet iszeiti pasisznekėtu su augstesnę asabą, ypatingai su moteriszką isz augsztesnės luomos, nės jiems tokie apdarai neprigusti (nepriprasti): su apatiniais tik į lovą teina. Vyriszkas-kaip vyriszkas; ale kad motriszkos drįsta eiti prie darbo ir terp žmonių vien tik apatiniuose, su baltu drobiniu sijonu, — tai ir prigudusiems prie drobinų — nepadoru; sakau, kad su tokiu apdaru žmonės tik gulti teina. Ir vienmarszkiniai moterisz-kai nepadoru: vis reikia buti su nažutkėle, arba nors su szniuravone, t. y. moteriszką szalbišką, kamizelką. Ji aptempia visą liemenį ir krutinę tai ir stipra ir gražu, ir brostvos nekaldžioja.

Vaiszgantas.

VIII.

Daina tikrųjų tėvynės sunų.

1. Už tėvynę
Mes krutinę
Nesigailim paaukauti.
Mokom tiesą,
Skelbiam šzviešą,
Sziaurės tamsą geidžiam griauti.
2. Nors kaimynai
Mus kankina,
Į gudus perversti nori, —
Nebijokim,
~~Drąsiai stokim:~~
Suiršplianai jų nedori.
3. Spaudos, raszto
Musų krasztui
Nors seniai jau jie neduoda, —
Vis Lietuva
Lik sziol buvo
Mažiaus, kaip Gudija, juoda.
4. Ir Neronas,
Romos Ponas
Liejo kraują katalikų,
Bet Bažnyczia,
Avinyczia
Dievo tarnų, nepranyko.
5. Nukankinti
Tapo szventi,
Skrido sau prie Dievo szono,
O jų kraujas
Gimdė naujus
Pasekėjus Kristaus Pono.
6. Ir kankinąs
Mus kaimynas
Mums tvirtybę tik auklena.
Ir kovosim,
Neperstosim,
Nės lietuviai mes nuo seno.

7. Imt nuo gudo
 Naują budą,
 Mest tikyba ir liežuvį
 Nepriversit,
 Nors panersit
 Ir kraujuosę jūs lietuvį!..

J. Paleidsparnis.

Jonas Degtienis.

Mano senovės geras pažįstamas Jonas Degtienis vertas paminėjimo; jo gera szirdis, jo draugiszkumas, jo meilumas apsėjimuosę giliai įsiterpė į mano atminti; tankiai man užaina mislis apie jo gyvenimą, tankiai stojas man prieš akis jo paveikslas, neretai prisimenu jo duosnumas, su kurią jis puspurėles ir purelius žydams kiszė, su kurią ji pripylė gerkles visų, kurie prie jo glaudėsi . . . ir negaliu iszkęsti jo gyvenimo nors trumpais žodžiais kitiems neapsakęs . . .

Jonas Degtienis, vienturis sunus turtingo ukininko Petro Degtienio, gimė ir augo Kieliszķų sodžiuje*). Nuo pat mažumėlės parodė jis didelę iszmintį ir nemažą gudrumą. Numanė jis gerai, kad jis gali augti didesnėje laisvėje, negu jo kaimynai — nės-gi jis vienturis; matė jis aiszkliai, kad tėvas ir motyna labai jį myli, labai lenkia, — bijo pirsztą uždėti . . . pravirkdinti. O kaip-gi ir nebijoti! Jug jis vienturis! — „Jeigu susirgs vaikelis, sunegalės, gink Dieve, dar numirs, tai kam turtas mūsų pateks, kas bus užveizėtoju ir ponu szios ukės“ — tankiai kalbėdavo Jono motyna. Permanė, sakau, aiszkliai Jonas savo gimdytojų szirdį ir mokėjo naudoties isz aplinkybių. Turėdamas vos penktus amžiaus metus, pradėjo sukti cigarus isz vantlapių ir kai-kadą, degindamas tokius cigarus, grįcziaį teip prismilkydavo, kad ir visztos po pasuolių cziaudėdavo, o katė, galvatrukecziais nukritus nuo pecziaus, lįsdavo kuogreicziausiai papeczkin. Už-

*) sodžius kiteip vadinasi-kaima.

stojus-gi szesztiems meteliams, Jonas įsitaisė pypką ir vogdamas tabaką nuo berno (tėvas nerukė) pacziai mocziai panosėje smardindavo. O motyna džiaugėsi, ir svietas grožėjosi isz vienturio kudikio darbu, nės-gi jis, nors dar mažutėlis, vienok suprato, ką reiszkia vienturis. Praslinko dar metai, ir Jonas jau tabako nebevagia ir pats nueina į Kuntapliszkį pas Borako nusipirkti. Ar-gi nestėbėtina! gudrumas! Kudikis sekmu metų, kurs dar per velėną nepersirita, kurs daržę terp kopustu vos matos — nueina į svetimą kaimą, pas žyda, moka papraszyti tabako gero — Bakuno — moka susiderėti, suskaito piningus, jeigu turi, o jeigu ne, tai numano kiek reikia isz gusztos kiauszių pasijimti, kad galėtu nusipirkti szvertį svaro pypkos paszaro. O iszmintis! Nebreikalo sakydavo motyna: „kas bus isz musų Joniuko, jeigu jis kas metais teip žnaimiai eis gudryn!“ Nekiteip ir buvo.

Nepoילו Jonas nužiurėjo, kad jo tėtė ir kiti vyrai, susirinkę į kuopą arba susėję teip sau pasidandėti ir kartas pagrajyti; gardiai geria su kieliszkinkais baltą skystimėlį ir pamislyjo sau vienas: „nugi — czia turi buti gardus gėrimas; reikia kaip nors truputį paragauti.“ — Viena kartą, kad buvo svetimų žmonių, ir tėvas su vyrais raižė tą baltą skystimą, Jonas priėjo prie stalo ir tarė: —

— Kas czia gali buti, vyrai, kad jūs teip gardziai srebiate tą skystimą! ar jis saldus? . . . Duokite, po czemerių, ir man pamėginti.

— Anksti dar, vaikeli — atsiliepė tėvas — paspėsi, bus laikas . . .

— O kaip tas skystimas vadinasi? paklausė Jonas.

— Degtinė — atsakė vienas isz sveczių.

— O kaip mano pavardė? — pasakė Jonas sau vienas — Degtienis?

Nu — gerai eina — Degtienis ir degtinė — brolis ir sesuo! Suseisiva mudu į pažintį.

Praėjo diena ir antra, ir Jonas vis taikinasi prie buteliuko, bet negali prieiti, nės-gi jis už rakto. Bet ant laimės pasisekė jam galų galę trecioje dienoje raktą medžiauti ir prie buteliuko pricziauzti: patraukė porą

malkų, sukosėjo, sucziaudėjo, nusipurtė, rados smagus,*)
išsbėgo iš vidaus ir pradėjo ant tvorų ir baslių (mietų)
raiczioties.

— O je tu mano, — suszuko motyna, tai pamacziusi —
kas czia musų vaikeliui pasidarė, ar jis jau pakluiko,
mat, nei žemę nebevaikszczioja. . . . . Sugriebė jį ant tvoros
ir bucziuodama nesza į vidų, o vaikas tik spardos ir
juokias. Bet dvokterėjo iš jo nasrų degtinė. — Vaikeli,
tai ar tu degtinės gėrei?

— Gėriau; bet duok, mamunyte, dar biszki! teip ji
man patiko.

— Anksti dar vaikelis, lukterėk keletą metų. . . .

— Anei czia be anksti, anei ko! o man labai noris.

— Klausyk manęs, vaikuti, negerk dar jos!.. bus
laikas. . . .

— Ką czia bekalbi, mama. . . . Asz ir naktyje neuž-
migsiu iš jos noro. . . . Kaip ji gardi, kaip ne, bet jos
išzgėrus smagu. . . .**)

— Na, tai gerai-gi, vaikelis, asz tau po porcijytę kas
dieną primesiu, ką padaryti!.. tikt bijau, kad ji ne-
vodytu. . . .

Bet neilgai Jonui kiediszkiuko užteko; jis kaip ten
suoostė, kad už poros viorstų — Kapinėje — gyvena žydas
— Orkis, kurs slapta degtinę szinkuoja. O kas czia yra
biszki pažingti, nors ir peszcziam! ar laiko mažai! pa-
mislyjo Jonas sau vienas, ir, nieko nelaukdamas, ten
nukako; su Orkiu vis per savo gudrumą, szejp susiruokavo:
jis — iš savo pusės — priketino žydui visztas, visztelius,
gaidžiukus ir ką vien nutverdamas neszti, o žydas — iš
savo pusės — prižadėjo už tai geros degtinės iki ve-
miant duoti.

O ką-gi, bracz! gerai eina! Jonas jau Ponas! į moczios
rankas nebežiuri ir nuo jos degtinės nebereikalauja! Jis
gali dabar jau iki soties gerti!

*) smagus kitur — linksmas.

***) smagu — linksma.

Pradėjus su žydu teip „geszeftą“ vesti, Jonui atsirado daug linksmų draugų, kuriuos jis nuo szirdies vaiszindavo. Ir slinko teip diena po dienos, metai po metų....

Sztai jau keturiolikiai metai jam užstojo. Tuomi tarpu tėvas, parėjęs isz pirties ir szalto alaus atsigėręs, gavo plaucių uždegimą ir umai mirė.

Mano Jonas dabar dar didesnis ponas, nės visas tėvo turtas jo rankosė... Motyna norėjo globėjus iszsirinkti... bet kam jų reikia, užriko jis — ar mano galva visztos! ar asz isz pupų nevarytinas! ar asz neiszmanysiu, kaip reikia ukę rėdyti!... Asz ant savo galvos ir ant tėvo turto ponas ir urėdu ant savo sprando nenoriu turėti!

— Dirbk sau, kaip tikt nori, mano vaikeli — tarė motyna — tavo valia, man duonos ba užteks-užteks.

Ir prisiartino Jonui laimės laikai... dabar jis szviešą pamatė ir pono ant savęs nebeturi; tėvas mirė, o moczia jo klauso, ir jis dabar jau szeimynos tėvas.... Ir jis viską gražiai, meiliai rėdo... visiems įtinka! Jo gera szirdis nei szeimynos nenori apsunkinti. Tėvas szyksztus buvo: pasisamdydavo vieną berną ir laukus laikę nudirbdavo; vaikas dabar samdo du bernu ir du pusberniu ir dar su visais kartu nesuskuba apsidirbti. Nenorėdamas szeimynos nuvarginti, jis jai ant sprando nestovi, ir pasijėmęs lazdele ir užsidėjęs ant peczių szaunamą pagaiksztį, slankioja po krumus.

Kits ant jo vietos labai nosį augsztyn riestu, nenorėtu su bernu nei sznekėti; o jis savęs už didelį nelaiko, su bernais isz vieno eina kiksą arba szapską subatvakarias ir szventomis dienomis. Kits ant jo vietos budamas nenorėtu nei atsisėsti už stalo virtuojančio aplūzusioje Orkio karcziamelėje, nenorėtu anaipvoli su nepažįstamais pusberniais ar puslatriaais bueziuoties ir juos degtinę rydyti už atnesztą niekam nežinant purelį, visztą ar gėrėlį — jis-gi, pilnas nusizėminimo, neskaito savęs nei už ką didesniu, vadina kožną broliu ir vaiszina nuo szirdies. Stėbėtinas nusizėminimas! jeigu kartais, jau įkauszes už iszsitarimą nereikalingo žodžio arba ir suvis bereikalō gauna nuo savo buteliuko draugų keletą sykių per žandus arba su vėzdu par szonus, — jis nei užsirustinti — neužsirustina, nei rankos

priesz juos nepakelia, tikt žiuri, akeles pastatęs į tuos, kurie ji musza ir persipraszo kiekvieno tardamas: „dovenokite, broliai, jeigu ką ar žodžiu užgavau, ar teip ką padariau . . . ką žmogus isztaisyti! jug kiekvienoje griczioje dumų yra . . . . Leskities! iszgersime dar keletą buteliukų magaryczyų! Orkis žino mano gerą szirdį, duos, jei reiks, ir ant bargo“.

Kits, tiek daug pas žydą praleidęs, Orkiui ir Orkienei batus pasiuvęs, pareikalautu įkauszės lovos, kur galētu apsvaigusią galvą priglausti — o jis ir to nereikalauja, ir to nenori, ir eina virtuodamas namon. O jei kai-kadaž atsitinka ant kelio pavargusiam pavirsti ir užsnusti, jeigu visi ir patįs jo draugai eidami pro szalį jį kojomis užgauna, jeigu ir szunįs beprocziai, atsipraszant gerų žmonių, kojas pakeldami jį apvilgina, jis nieko nesako ir kenczia kantriai nei burnos neatverdama, nei akių neatmerkdama.

Neretai atsitikdavo jam su visokiais reikalais į kelionę iszsirengti, — ir kiek jis tadą gerų darbų papildydavo! Ką tikt sutikdavo ant kelio: — pakeleivį, pavargelį, o kai-kadaž ir latrą — į savo ratus sodindavo ir veždavo į artimiausiąją karcziamelę ir ten iki kaklo degtinę prirodydavo. O jeigu kai-kadaž jam kruogę žmones bevaiszinant, koks nors neprietelis jo arklį pasisavindavo, jis nei nusiminti nenusimindavo. „Tebuk Dievui ant garbės“, sakydavo arkliaus neberadęs, „tegul jam Dievas padeda, tegul jis džiaugiasi! Dėl to arkliaus jug asz nepasibaigsiu, ubagais neiszeisiu, o jam, žmogui, gal jis ir labai buvo reikalingas!“ — Tai taręs grįždavo į vidų ir savę, ir kitus bevaiszindamas užstadydavo sermėgą, batus ir kepurę, idant lengviaus butu į namus kulniuoti, o paskui peszczias basas, vienmarszkinis botagą szvyksztuodamas ir džiaugdamos, kad iszpildė prisakymą „alkaną papenėk“, „troksztantį pagirdyk“, eidavo szvilpiniodamas namon. Jeigu, parėjus, motyna, zirzlė pradėdavo jam iszmetinėti, jog jis turtą labai drabsto, jis apskudavo kelius kartus kumstį jai apie galvą ir liepdavo nutilti, sakydamas, kad jis dėl jos turtų nekraus ir pildys Dievo prisakymą: „turtus ant gero apversk“. Žodžiu sakant, jo duoslumas, jo gerumas, —

kaip gali matyti kožnas isz tų kelių žodžių — nežinojo rubežiaus.

Teip jam besielgiant, teip visur beriant po pilną saują, ukė suvisai per keturius metus pakrypo; ką daryti! Matydamas kad szejmynos nebėra ko gerai pavalgyti, jis visus samdininkus atleidė. Visur tuszczia! grįczios nebekarkina, aruodę grūdų nei dėl sėklos nebėra; gyvuoliai kiti pavogti, kiti už degtinę pas Orkį ar kitur kur nuvažiavo... Kaip dabar gyventi! už katro galo griebties!... Kits isztiesų nebutu iszmanęs, kaip isz tokio vargingo padėjimo iszsi-vynioti — o mūsų Gudrus Jonas ir czia nesukliuvo. Motyną pasenusią, niszganczią kad turta vaiką isz barstė, apka-binėjo tarbomis, ir, padavęs lazda į ranką, liepė eiti szunų erzintų. Pats-gi žemę pardavęs, Amerikon iszmovė.

Galima vilties, kad ir ten jis visiems geras, kad ir ten visus vaiszina. Norėcziau labai pasimatyti su juomi, kelionė nemaža ir be vidutinės kisenės negalima pas jį nuvažiuoti.

* * *

Jei vaiko nebausi ir laisvėj' augysi,
Senatvėj' vargų nemažai pamatysi.

Juoxas Paleidsparnis.

IX.

Vieversėlis.

(Daina nuskriausto dainininko.)

Esmi menkas terp paukszczių,
Plūksnų neturiu gražių;
Pasigirt galiu tiktai,
Kad paczirszku neprastai.

Kad tik žymu kiek auszrelė
Mano skamba tuoj dainelė

Ir linksmin visus,
Ir linksmin visus.

Asz iszkadų nedarau,
Javų varpų nedraskau, —
Visur renku kirminus
Ir apczystyju laukus.

Pasidirbti lizdą menka
Mažos vietos man užtenka:

Nekliuvu niekam,
Nekliuvu niekam.

Kam-gi manę persekiot
Ir neleist liuosiai giedot,
Mano lizdą iszdraskyt,
Man iszkadą padaryt??

Dievas žino, žmonės,
Kad sau darote sarmatą,

Nės dirbat kvailiai,
Nės dirbat kvailiai!

Dievas liepė man czirszkėt,
O jus spiriate tylėt;
Aszarų užtat griaudžių
Daug iszspaudžiat isz akių.

Bet iszausz ir tokia diena,
Kad ta aszara kiekviena

Szirdį jums suspaus,
Szirdį jums suspaus.

Jug po vasaros sziltos
Ateis laikas ir žiemos;
Vieversėlis pasislėps,
Jums jausmų nebeįkvėps . . .

Jūs, sutikdami tad rytą,
Sau priminste skundą szitą

Ir suskrusite,
Ir suskrusite!

J. Paleidsparnis.

Brangumas szventos religijos katalikiszkosios.

„Teipogi prilyginta yra Dangaus karalystė žmogui — prekėjui, jieszkančiam gerų perlų. O atradęs vieną brangų perlą, nuėjo ir pardavė visa, ką turėjo ir nupirko jį. (Mat. XIII, 45, 16)

Prisiveizdėkite gerai, kaip tai yra brangi dėl mūsų Dievo dovana — szventa religija katalikiszkoji, kuri viena tegali iszganyti žmogų ant amžių, dusią paszvenčia ir į dangų veda ir neapsakomas Dievo geradėjistes ant viernųjų žmonių sziamę gyvenimę iszpila. Visos szios geradėjistės: visa gyvenimo lengvybė, laime ir szlovė, visa teisybė ir meilė, ir tikroji mokslo szviesa isztekėjo isz szventos katalikiszkosios Bažnyčios, kuri dėl mūsų yra visųdidžiausi Dievo dovana, visųbrangiausias turtas. Idant brangumą szio turto pažintumem, reikia atminti, 1. jog tos mylistos lig sziolei apturėjo dar pusė svieto; mums-gi jau seniai ją Dievas davė, teip, jog dabar daugiaus Lietuvių yra danguje, ne kaip ant žemės. Szios mylistos neturi nei turkai, nei totoriai, nei žydai, nei stabmeldžiai, arba pagonis, nei jeretikai, nei schizmatikai, t. y, pravoslauni. Nors jie ir turi daug kitų svietiszkų gerybių, kurios yra niekingos, duszios neiszgano ir po smercziai neszildo, — bet szvento katalikiszko tikėjimo neturi. Netoli siekiant, Rosija ir vokiečiai turi didžia galybę, turtus ir svietiszką szlovę, bet klajoja, viena tamsybėje jerezijos, antra — schizmos. Mus-gi Vieszpats Dievas iszrinko isz tarp kitų svieto giminių ir priimdamas į prieglobstį szventosios Bažnyčios, davė tikrąją katalikiszkojo tikėjimo szviesą; 2. jog visos kitos, kaip pagonų, teip ir krikszczionių netikros vieros negali nei iszganyti nei nuo amžinos prapulties iszgelbti. Visos jerijos turi kriksztą, turi savo kirkes: ir bambizai turi savo nobaženstvas; visi-gi schizmatikai — pravoslauni turi savo popus ir arkiriejus; bet neturi nei Dievo mylistos, nei dangaus raktų, nei dieviszkos dalybės ant dusių, nei tikrųjų ganyklų V. Jezaus avelėms. Nors jie visi tiki į ss. Traicę ir žegnojas szventu kryžium, bet neužlaikydami viso katalikiszko mokslo ir neklausydami Popieziaus, negali buti priesz Dievą isztei-

sinti, pagal žodžius Szventojo Raszto: „O jei kas norints užlaikytu visą įstatymą, o vienamę daiktę nusidėtu, stojas viso kaltas“ (Jacob. II, 10); ir kitų žodžių V. Jezaus: „O jei Bažnycios neklausys, tegul tas bus kaipo pagonis ir muitininkas“. (Mat. XVIII, 17). Isz to galime suprasti, kaip sunkiai klysta visi tie, kurie szneka, jog visos vieros yra lygiai geros. Valug tokios kalbos lygus butu: szviesybė ir tamsybė, gyvenimas ir smertis, dangus ir pragaras, dorybė ir nedorybė. Szventas-gi Rasztas sako: „Vienas Vieszpats, viena viera“ (Eph. IV, 5). Klysta jeretikai ir pravoslauni — schizmatikai, mislydami, jog jų viera tikra, jog jų kirkė ar cerkvė yra Dievo bažnyczia. Tuju viera yra tikra, kurią ne Liuteras, ne Kalvinas, ne Synodas pramanė, bet kurią patsai Dievas dėl iszganymo svieto per savo Szventuosius Pranaszus, Apasztalus ir Vienatijį Savo Sunų apreiskė, Szvencziausiu V. Jezaus krauju, ir szventųjų Muczelninkų kraujais patvirtino, szventųjų Iszpažintojų dorybėmis padabino ir szventai katalikiszcai Bažnyczei iki galui svieto užlaikyti prisakė.

Ir ne Bažnyczia yra szventa ir tikra, kurią jeretikai ir schizmatikai dėl savo sekėjų sulipino, bet ta, kurią isz savo brangiausio kraujo ir smerczio Dievo sunus dėl viso svieto ant s. Petro uolos pastatė. Vieszpats-gi Kristus iszrinko 72 mokytiniu, 12 Apasztalų ir ant visų perdėjo Szventą Petrą Kunigaikszcziu Apasztalų, nepakrutinamu pamatu ir regimą galvą visos Bažnycios. Jam vienam davė dangaus raktus, t. y. visą dvasiszką galybę ant duszių. Jam vienam liepė ganyti visus avinėlius ir visas aveles savo. Jam vienam pažadėjo, jo viera iszbus ant amžių, ir liepė visus viernuosius kunigas ir vyskupas, kai prisireiks, vieroje patvirtinti. Mokytinių vietoje per amžius stovi kunigai; Apasztalų valdžią turi vyskupai; visą dvasiszką s. Petro galybę turi Popiežius. Pirmaisiais kunigais buvo Kristaus Mokytiniai; pirmiaisiais Vyskupais — Apasztalai: pirmoju Popiežium — Szventas Petras. Tokia yra szventa Dievo Bažnyczia; kitos-gi visos netikros.

V. Jezus davė Popiežiui visą savo dvasiszką galybę ir ant tos galybės pastatė visą savo Bažnyczią, sakydamas

s. Petru: „Asz tau sakau, jog tu esi uola, o ant tos uolos pastatysiu bažnyčią mano, o pragaro vartai jos nepergalės. Ir duosiu tau raktus dangaus karalystės. O ką suriszi ant žemės, bus suriszta ir danguose; o ką tiktai iszriszi ant žemės, bus iszriszta ir danguose“. (Mat. YVI, 18, 19). Isz szių V. Dievo žodžių yra aiszku visam svietui, jog visi jeretikai ir schizmatikai, nors vadinas pravoslaunais ir krikščionis, bet, neklausydami Popiežiaus, nestovi ant s. Petro uolos ir nepriguli prie tikrosios Dievo bažnyčios, kurios pragaro vartai nepergalės; ir neturi raktų dangaus karalystės, dėlto negal duszių nuvesti į dangų; ir neturi dvasiszkos galybės nuo Dievo, negali nei suriszti duszių Dievo koronėmis, nei iszriszti isz griekų ir koronių. Vienas tik Popiezius, kaipo ipėdinis s. Petro, turi visą tą galybę ir ans vienas visiems katalikiszkiems Vyskupams tą galybę duoda, o Vyskupai ją kunigams dalina; teip jog ir katalikiszki kunigai ir Vyskupai nuo kurios dienos perstotu klausyti Popiežiaus, nuo tos paczios dienos, patis iszkridami isz S. Bažnyčios katalikiszkos, pritraktu dvasiszkos galybės ant duszių ir nebegalėtu daugiau nei jų suriszti, nei iszriszti, bet taptu Judosziais. Visi katalikai, klausydami kunigo; visi kunigai, klausydami Vyskupo; visi Vyskupai, klausydami Popiežiaus, — tvirtai stovi ant s. Petro uolos ir negal buti pergalėti, pragaro vartais.

Vieszpats Kristus visus vienuosius ir visas Bažnyčios vyresnybes vienam Popiežiui po valdžią pavedė, liepdamas per tris sykius s. Petru ganyti avinelius ir avis savo. Isz to vėl aiszku, jog vieni tiktai katalikai Kristaus avis, ir vieni tiktai katalikiszki vyskupai ir kunigai, klausydami Popiežiaus, yra tikrais Kristaus avineliais, nės Popiezius kožnam Vyskupui paskiria dijeceziją ir duoda ant jos dvasiszką galybę, o Vyskupas kožnam kunigui paskiria parapiją, duodamas dalį dvasiszkos savo galybės. Teip par visus Vyskopus ir kunigus vienas Popiezius valdo ir gano visą Kristaus Avinyciją. Jeretikai gi ir schizmatikai, neklausydami Popiežiaus, neturi vietos Dievo ganyklošė, nei negali vadinties Kristaus avineliais ir avelėmis.

Ant galo, vienam tiktai Popiežiui, kaipo ipėdiniui s. Petro V. Kristus pažadėjo neapsirikimą szventos vieros mokslę per visus amžius. Nės, praneszdamas apie didžius persekiojimus s. Bažnyczios, tarė s. Petru: „Symonai, sztai szetonas geidė jusų, idant persijotu, kaip kvieczius. Bet asz meldžiau už tavę, idant tikėjimas tavo nesiliautu, ir tu savo laikę atsivertęs, patvirtink brolius savo“. (Luc. XXIII, 31,32). Isz visų žodžių vėl aiszku yra, jog visi katalikai su savais kunigais ir Vyskupais, klausydami Popiežiaus, negal apsirikti s. vieros mokslę; visi-gi jeretikai ir schizmatikai, nepriimdami nuo Popiežiaus patvirtinimo vieroje, jau yra szetono persijoti ir atskirti nuo Dievo kvieczių, t. y. nuo katalikų. Nors jie vardan V. Jezaus meldžias, mokina ir kriksztyja, bet neklausydami Kristaus Vietininko, t. y. Popiežiaus, piktai daro ir negal tikėtis buti Dievo pripažintais už viernus, valug žodžių Vieszpaties Jezaus: „Anoje dienoje daug sakys man: Vieszpatie, Vieszpatie, ar ne vardan Tavo pranaszavome, ir vardan Tavo velnius iszmetinėjome ir vardan Tavo daug stebuklų darėme? O tadą iszpažinsiu jiems: jog jusų niekados nepažinau; atstokite nuo manęs, kurie pikta darote.“ (Mat VII, 22—23). Isztikro jeretikai ir schizmatikai iszmetinėja velnius ir stebuklus daro, vardan Vieszpaties Jezaus Kristaus krisztydami; nėra ir jų kriksztas esti visados vožnas, bet tai jų neiszganys, kaip regime isz paminėtų Kristaus žodžių. Visi katalikai yra paties Popiežiaus per Vyskopus ir kunigus patvirtinti s. vieroje ir, pakoį užlaiko mokslą s. Bažnyczios katalikiszkos, negali isz iszganymo kelio iszklysti. Viena tiktai s. Katalikiszka, Apasztaliszka Bažnyczia tera tikra, nėra ją tiktai vieną Dangiszskasis Tėvas smerdziu Sunaus savo szioje pasaulėje pasuodino, kaip dangiszką ziepą ant iszganymo svieto. Visos kitos pagonų, jeretikų ir schizmatikų draugystės turi pražuti, dėlto kad jas ne Dievas, bet žmonių puikybė pramanė, pagal žodžių V. Jezaus: „kiekvienas ziepas, kurio nesuodino dangiszkas mano tėvas, bus iszrautas“ (Mat. XV, 13) Jie visi yra akli ir vadovai aklųjų, o — „jei aklas aklą vestu, abu į duobę ipuola“, sako Iszganytojas.

Lygiai tokia yra akla ir vedėja aklyjų — pravoslauna cerkvė, ne dangiszkojo Tėvo pasuodinta, bet svietiszkos galybes pastatyta, nuo s. Dievo Bažnyczios atskirta, szetono persijota, neturi nei dangaus raktų, nei dvasiszkos galybės ant duszių, nei stovi ant s. Petro uolos, ant kurios V. Jezus savo Bažnyzią pastatė. —

Augszcziausioji cerkvės vyresnybė yra vadinama — „Swiatiejszij Synod,“ ciesorių įtaisyta isz Metropolitų ir Arkiriejų; o ant jų visų pastatytas yra prižiūrėtojum senatorius svietiszko stono, vadinamas — Ober-Prokuror, kurio visas Synodas turi klausyti ir jo prisakymus, ciesoriaus vardan iszduotus, pildyti. Tokio Synodo V. Jezaus Bažnyczioje nepaliko, ir Popiežius nepripažino, o per ilgą laiką ir pati pravoslauna cerkvė neturėjo. Synodas yra įtaisytas ciesoriaus Petro Aleksiejevicziaus, ir visų jo įpėdinių patvirtintas, — darbas žmogaus, ne Dievo ir valdžią turi ne dvasiszką, bet svietiszką. Dėlto ir parėdymai Synodo gali turėti sylą tiktai apie ciesoriaus daiktus, bet neturi nėjokios sylos apie Dievo daiktus.

Isz pradžios pravoslauna cerkvė stovėjo po valdžią Graikų Patrijarkos, Konstantinopylės miestę, ir daug su juo klausė Popiežiaus. Turėjo cerkvė tikrus vyskupus, vadinamus Arkiriejais, ir tikrus kunigus, vadinamus — popais. Ant visų Vyskupų Guduosę ir Maskvoje buvo vienas vyriausis, Metropolita, Kijevos miestę. Graikai į schirmą įpuolė, t. y. isz po valdžios Popiežiaus iszsiveržė prie Patrijarkos — Focijaus, bet potam vėl vienyben Bažnyczios įpagrižo ir Popiežiaus klausė. Mikola Ceruliarijus, Konstantinopylės Patrijarka vėl graikus į schizmą įtraukė; nuo to laiko jie ir pasilieka schizmatikais. Kijevos Metropolita su visa cerkvę nors po valdžią graikų — schizmatikų stovėjo, bet nuo Popiežiaus skirties nenorėjo. Graikai kasmet siųsdavo į Gudus ir Maskoliją savo misijonorius platinti schizmą. Teip ilgainiui isznyko žinia, kurie gudai ir maskoliai stovi po Popiežium, o kurie schizmatikais virto. 1439 m. ant Visuotinio Bažnyczios Susirinkimo Florencijos miestę Juozapas, Konstantinopylės Patrijarka su dalią graikų grįžo vienybėn Bažnyczios; o Morkus, Ephezo Arkiriejus, užsi-

kietinęs schizmoje daugybės graikų į uniją neprileidė. Izidoras, Kijevo Metropolita, apskelbė uniją po visus Gudus Lietuvoje ir Lenkuose; bet Vasylius, Maskvos Kunigaikštis, pas savę neleidė apskelbti uniją, liepdamas saviems Arkiriejams nuo Metropolitos atsiskirti ir schizmoje buti. Nuo to laiko maskolių popai ir czerniecai jamė atkalbinėti gudus nuo unijos į schizmą. Bet Guduose unija buvo vėl atnaujinta Bresto miestę 1595 m. ir nuo to laiko viernieji gudai pradėjo vadinties-unijotais. Kijevo Metropolitom visados esant unijotais, Maskvos schizmatikai neturėjo augsztesnės vyresnybės, kaip Arkiriejus. Nors paskui Maskvos kunigaikszčiai iszgavo nuo Konstantinopolės Patrijarkos pripažinimą Maskvos Arkirėjaus-Metropolitą, o vėliaus ir Patrijarką, bet tas pripažinimas negal turėti jokios sylos dėlto, kad nėkados nebuvo Popiežiaus patvirtintas, o Konstantinopolės Patrijarka, patsai budamas schizmoje, t. y. atsiskyres nuo s. Bažnyczios, negalėjo nei pats turėti, nei kitiems duoti jokios dvasiszkos galybės nuo Dievo, kuri yra duota vienam Popiežiui. Dėlto Rosijos Arkiriejų patrijarkystė ir metropolitystės neturi tikrybės, pakol nebus popiežių pripažintos ir patvirtintos. Gerai tai suprato Rosijos ciesaorius, Didysis Petras Aleksiejevicz, kurs pats iszniekino ir pakasavojo Maskvos patrijarkystę ir, nebeprapažindamas graikams-schizmatikams jokios galybės ant savo cerkvės, patsai, savo svietiszką, ciesaoriszką galybę įtaisė Synodą, liepdamas tam Synodui nieko daugiau nebesiklausti ir neklausyti, nei Popiežiaus, nei Konstantinopolės schizmatiko-Patrijarkos, o vieno tiktai Ober-Prokuroro. Dėlto pravoslaunos cerkvė daugiau nebtur jokios vienybės nei su Popiežium, nei su patrijarkomis graikų schizmatikų. Toksai permainymas cerkvės surėdymo per svietiszką ciesaoriaus galybę iszgąsdino didumą svieta paczios Maskolijos ir pertat kito terp jų raskolas, teip jog ir dabar didesnė pusė svieta Rosijos neprapažista jokios dvasiszkos valdžios nei Synodui, nei Metropolitom, nei Arkiriejams, nei popams ir nieko isz jų neklauso, vadinasi „starovieriais“, ir nors sunkų pripaudimą kenczia, nei savo dvasiszkujų neturi, vienok pravoslaunos cerkvės neklauso ir neapkcenzia.

Tai į tokią cerkvę aprusintojai nori visus katalikus įvaryti, o nuo s. Bažnyčios atskirti! Regimas daiktas, jog tokia cerkvė negal žmogaus išgelbėti nuo pragaro, nei į dangų nuvesti. Synodas gavo galybę nuo ciesoriaus, o ne nuo Popiežiaus. Jo galybė yra svietiszka, o ne dvasiszka. Ką Synodas surisza, yra suriszta tiktai Rosijoje, o ne Danguje; ką Synodas iszrisza, iszriszta yra tiktai ant žemės, o ne Danguje, dėlto kad ciesoriui Dievas davė tiktai svietiszką galybę, o dvasiszkos nedavė. Dievas ciesoriui nedavė dangaus raktų; ne jam paskyrė ganyti savo avinėlius ir aveles, ir, szėtonui sijoiant svieta, ne ciesoriui pažadėjo Dievas, jog jo tikėjimas nesiliaus. Visi tie Dievo pažadėjimai ir parėdymai yra padaryti Popiežiui, o ne ciesoriui. Dėlto pravoslauna cerkvė nėra tikra Bažnyčia, nei dalis tikrosios Bažnyčios, bet yra akla vedėja aklujų, yra cziepas ciesoriaus, o ne Dievo, ne ant užlaikymo, bet ant iszrovimo paskirtas.

Kaip isz tvano iszliko tiktai tie, kurie buvo Nojaus Arkoje, o isz Sodomos ugnies tiktai tie, kurie buvo Loto szeimynoje, — teip lygiai ir isz tvano amžinos paskandos ir isz pragaro ugnies bus iszgelbėti tiktai viernieji, kurie yra szventoje katalikiszkoje Bažnyčioje.

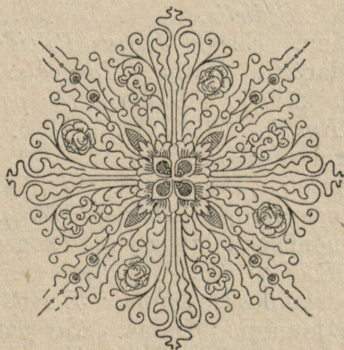
Turėdami szį dangaus turta, szį brangiausį perla, kuri yra szventa viera ir Bažnyčia katalikiszka, terp vargų ir nelaimių esam gana laimingi ir turtingi; neturime ko užvydėti didžturčiams, galingiems ir szlovingiems szio svieto valdytojams, sėdžiantiems paklydimo aklybėje ir tamsybėje pagoniszkoje, jeretiszkoje ir schizmatiszkoje. Nuogi, pliki gimė, tokiais guls ir į grabą — jų gerybė kitiems liks; bet nelaimingi, kad jų turtai, galė ir szlovė neiszganys duszios. Trumpi yra mūsų vargai, o garbė ir laimė amžina. Žmogaus gyvenimas perbėga per pasaule greitai, kaip szaszuolietis, o pragaras ir dangiszka linksmybė neturi galo. Dėlto visos svieto gerybės priesz szventa religija katalikiszką yra niekai; teip lygiai, kaip ir visi mūsų vargai, prispaudimai ir nelaimės niekai yra priesz amžina prapultį. Brangesni mums yra vargai dėl vieros už raskažius be vieros; ubagystė dėl Dievo už turtus be Dievo; sopuliai dėl Bažnyčios — už sveikata

be Bažnyczios. Vargai, prispaudimai, sopuliai ir smertis dėl svieto yra baisūs, bet dėl Dievo labai malonus ir vaisingi. Vargus, prispaudimus, sopulius ir smertį dėl Dievo paszventino Dievo Šunus, Szventieji Muczelninkai, Pustelninkai ir Iszpažintojai, kentėdami už teisybę ir užsipelnydami dangaus karalystę. Ir mes, katalikai, dabarcziui esam pastatyti ant to garbingo kelio, jog galime kentėti persekiojimą už savo s. viera.

Pataisykime-gi savo gyvenimą, idant mumus Dievas pastiprintu ir padėtu iszsisergėti nuo žabangų, kuriais, neprietelius duszios musą nori sugauti mus ir iszvesti isz s. Baznyczios katalikiskos ant amžnos paskandos!!

K.

Rodyklas.**I.**

Keliamosios szventės	2
Kvartaliniai pasninkai	2
Metskaitliai	2
Szveczių rodyklas pagal sen. ir nauj. kalend. su parodymu oro ir mėnesio atmainų, saulės ir mėnesio užtekėjimo ir nusileidimo	3—14
Visotinoji praktika ant 1900 m.	15
Prekymecziai visoje Lietuvoje	15
Rusiszki maistai, saikai, mieras	21
Seklių ir mėszlų prekės	23
Paczo taisyklės. <i>Vais.</i>	25

II.

Kalendorius 1900 m. Eilės. <i>A. J.</i>	29
Raszomosios literos	30
Apie biczių ligas. <i>Bicxiuolė.</i>	31
Valsczionių bankas žemei pirkti. <i>Sodietis.</i>	37
Taupamoji kassa. <i>Sodietis.</i>	41
Paaukavimas dainų. Eilės. <i>Juoxas Paleidšparnis.</i>	42
Eikim, sesės, į darželį. Daina. <i>Tas pats.</i>	43
Mano moczia vis kalbėjo. Daina. <i>Tas pats.</i>	45
Apie paszarą. <i>Ruskis.</i>	47
Naudingos patarmės. <i>Vais.</i>	54
Asz nuėjau į darželį. Daina. <i>J. Pal.</i>	57
Kodėl, broluži, neaszaroji? Daina. <i>Tas pats.</i>	58
Tabakas. Ekonomiszka ženklyba, auginimas ir patiekimas. <i>Sodietis.</i>	59
Kodėl asz vis nusimineš? Daina. <i>J. Pal.</i>	69
Ką dirbi, sesute jaunoji? Daina. <i>Tas pats.</i>	70
Kaip reikia priderencziai elgties įvairiuose atsitikimuose? <i>Vaisxgantas.</i>	70
Daina tikrųjų tėvynės sunų. <i>J. Pal.</i>	80
Jonas Degtienis. <i>Vaixdelis. Margalis.</i>	81
Viėversėlis. Daina. <i>J. Pal.</i>	86
Brangumas s. Religijos katalikiszkosios. <i>K.</i>	88
Rodyklas.	
Praneszimas nuo „Tėv. Sargo“ Redakcijos.	
Praneszimas nuo „Dirvos“ Redakcijos.	

Nuo Redakcijos.

„Tėvynės Sargas“ ir telesniai bus keimarinis.

Pirmojon dalin tilps: 1. visokie rasztai, kurių maskoliai neapkenzia, persekioja ir baudžia skaitanczius juos; 2. visokie rasztai ne teip svaraus turinio, ir tie, kurie nors butu szejp jau svarus szendiena, ale nebebus svarus už mėnesio arba antro. Iszskaidymas jų valig turinio ir talpinimo eilė pasiliks tie patis.

Antrojon dalin tilps grynai literatiszkį ir moksliszki rasztai, prastiems žmonėms lengviai suprantamo turinio. Taigi: ukiszkosios patarmės, patarmės apie namų ir gyvenimo rėdą, pasakojimai, eilės, sakmės ir t. t. Kiek galėdami stengsimies neskaidyti į dalis ilgesnių rasztų; talpinsime juos visus isz karto, kad „priemazga“ „Tėv. Sargo“ lygintus „kningelei“, kad lietuviai jieszkotu jos, kaipo interesingos kningelės. Prekė (cena) prigulės nuo skaitliaus tilpusių laksztų (arkužų), o už laksztą tiek tejimsime, kiek te kasztuoja popierius ir atspaudinimas, neantdėdami nei vieno skatiko. Turinys ir prekė kiekvienos „priemazgos“ bus skelbamas lietuviszkuosę kningų kataloguosę.

Skaitytojai isz Maskoliszkosios Lietuvos! kaip tikt įgausite į rankas kokį Mė „Tėvynės Sargo“, tuojaus perdalykite į dvi dali: pirmąją, rupestingai perskaite ir kiaurai permanę, galite brukti nuo savęs szalin, kitiems dėl pasimokinimo, arba užkiszti kur teip, kad niekas nerastu; antrąją-gi dalį, galės ne teip giliai, nors vis-gi neaiksztėje, laikyti, kaipo paprastas moksliszkas kningeles. Už jas atsakymas bus negut tik toks, kad spaudintos lietuviszkomis, ne maskoliszkomis literomis. Ale ir maldakninges turite ir laikote ne maskoliszkomis literomis drukuotas, ir jums niekas už tat nieko nesako; teip pat negali nieko sakyti

sveikai protuojantįs žmonės ir už kitas „nekaltas“ kningas. — Jei persekiojate lietuviszkas kningas, tai visas, gird, persekiokite; jei nepersekiojate religiszku, tai nepersekiokite ir moksliszku, kurios jusų neužliečia (neužkabavoja)! — Teip sakydami, turėsime tiesą. Dabar policija teip ir daro, nės turi paslėptinį įsakymą kelti triuksmą tik tadą, kadą pajus rasztus, asztriai raszanczius priesz valdžią. —

Daugalio svarbesnių ir ilgesnių rasztų negalėjome talpinti į „Tėvynės Sargą“, kursai yra daugiausiai prastiems žmonėms paskirtas: neturėdami vienok atskiro laikraszčio dėl mokytesnių, tankiai naudojomės isz to paties, už ką neretas ant mūsų skundės, buk tai mes raszą nesuprantomai dėl daugumo. Nuo Naujų 1900 metų todėl mūsų kasztu ir rupesziu pradės gyventi naujas bertaininis laikrasztis

— ≡ Žinyčia ≡ —

kurian tilps visoki nors ilgiausi, nors mokyčiausi rasztai, nei koku programu nesusiaurinti. Ir teip: grynai literatizski, originaliszki ir versti; moksliszki isz visų mokslo szakų; bendrijini, politiszki ir polemiszki ir t. t., ir t. t. Nesakome, jog visą tą duosime, nes neturime; sakome, jog duosime visa, ką darbsztus ir apszvietą mylintis lietuviai parupins. Laikrasztis bus iszleidžiamas be jokios kitos tendencijos, kaip tik — tarnavimas „lietuviszkam“ progresui; visi rasztai tadą, neiszskiriant politiszku ir polemiszku, turi vienodą privalumą turėti: Szaltą objektivizskumą. Laikrasztis iszeis keturis kartus ant metų, pavydalę kningų, turinczių mažiausiai po 10 druko laksztų. Laikas iszėjimo nebus parodytas; bus tik nuolatos numeruojama. Ant kiekvienos kningos bus pastatyta prekė valig didumo. Skaitlius ekzempliorių nepervirszys 500; dėlto bus įduodamas tiktai už gyvus piningus; kas atsiųs į „Tėv. Sargo“ redakciją tikrą savo adresą ir deklaraciją, jog apsiima užsimokėti, keturias kningas gavus, tas teipogi galės apturėti. Redakcijoms bus siuncziamas veltui; ale įpraszy-sime jas skelbti turinį.

Pripažindami nuosakumą raszybos su ė ir š, įvedime jas į „Žinyčia“, palikdami **sz, cz** „Tėv. Sargę“ dėl palengvinimo skaitymo prastiems žmonėms. Teip tatai 1900 metusę penktus metus iszleidinėsime mėnesinį laikraszti:

„Tėvynės Sargas“,

kurs teip-pat stovės ant sargybos lietuvių tautos: szviesos, tikybos ir kalbos. Toliaus:

„Žinyčia“,

kvartalinį moksliszkaį literatiszkaį laikraszti.

Abudu galės gauti ten pat, t. y. Tilžėje
Tilsit, Ostpr. Goldschmiedestr. 8. Jurgis Lapinas.

Amerikoje-gi:

N. America. Scranton, Pa. 143 Main n. Ave Rev.
Antanas Kaupas.

„Tėvynės Sarga“ 1896, 1897, 1898, 1899, m. gal gauti po 25. kap.

„Tėvynės Sargo“ kasztu iszėjo kningos: „Europos Politika“, p. L. 2 k.

„Dailidė, arba pratarmes stalioriams“, vienatinis rankvedis, storas, su 124 paisziniais. p. Ant Dailidė. 25 k.

„Obrusiteliai“. Tikri paveikslai maskolių Lietuvoje 5 k.

„Blaivininkų kningelė“. Apraszo vodingumą degtinės, paduoda budą įstojimo į blaivybę, maldas irtt. p. Degtinės Prieszas. — 2 k.

„Apie sunaudojimą vandenu“, stora svarbiausi moksliszka kninga. p. Szernas 10 k.

„Primazgose“ dviejų pastarųjų metų tilpo interesingi ukiszki ir kitoki rasztai; juos tegal gauti kartu su tų metų „Sargu“.

I „Priemazgas“ toliaus turime pataisę:

du veikalu „Apie biczių vaisymą ir užlaikymą.
p. p. Bicziuolės ir Svirplio.

„Apie taisymą midaus ir naminių vynu“, kurie gali užva-
duoti perkamuosius.

„Kandidatas į kunigus“. Apysaka. p. Dėdė Atanazas.

„Margi paveikslėliai“, p. Dėdė Antanazas.

„Keidosių Onutė“. p. Savasis.

„Ponas grapas Pajuodis isz Pajuodžių“, trumpa komedija.
p. Juozas Paleidsparnis.

„Vaisymas bulbių“. p. Ignotas.

Apart to „Tėv. Sargo“ redakcija patiekia ir kitokias
kningas, kaip tai:

„Trumpasis kun. Filochowskio katekizmas“, Vaiszganto
verstas; jau antrą sykį iszleistas, pataisytas.

„Apsakymas kelionės į Palestinos žemė“ Gondkaus.
Antrą sykį iszleistas, pataisytas.

„Paskutinis pamokslas vieno Žemaičių kunigo prieš
smertį“. Iszmintinga kningelė, aiskiausiai perstato
musų neprietelius ir jų siekius. Tik lenkus per daug
giria, už ką kiti piktinas. Ale tas vienas dalykas
nepagadina. Patariame kiekvienam perskaityti ją.
Tilžėje ją gal veltui gauti.

Laikrasztis „Dirva“

iszaina kas tris mėnesiai pavydalyj kningutės nuo 90—160
ir daugiau puslapių: kasztuoja Amerikoje 2 dol., Prusuosę
su prisuntimu 6 markes. Kožna kningelė yra papuoszta
paveikslėliais. „Dirvoje“ telpa moksliszkos kningelės
(rankvedžiai) ir svarbesni literatiszki veikalai, originaliszki
ir versti isz kitų kalbų. „Dirvos“ redakcija renka fotogra-
fijas žymesnių Lietuvos vietų ir namų, turinczių istoriszką

svarbą, teipos-gi paveikslus lietuvių, kuomi nors užsitarnavusių dėl visuomenės arba nukentėjusių už lietuviystę ir tikėjimą. Iki sziol „Dirvos“ skaitytojai apturėje sekancias kningas:

1. „**Medega S. Daukanto bijografija**“ su daugaliu puikių paveikslų. Czia apraszytas gyvenimas didžiausio mus rasztininko. Prekė „Tėvynės Sargo“ skaitytojams su prisiuntimu iki Prusų rubežiui, 75 kap.

2. „**Medega tautiszkaĩ musų vaistininkysteĩ**“ (sąraszas ligų su lotyniszkais jų vardais) Dr. Basanovicziaus su 2 jo paveikslais. Pr. „Tėv. Sargo“ skaitytojams 30 kap.

3. „**Rankvedis Senoviszkos Istorijos.**“ Trumpa Rytų szalių senoviszkoji istorija. Su 14 paveikslų. Pr. 50 kap.

4. „**Anima Vilis**“, apysaka Marės Rodžievicziutės, isz lenkiszko versta. Pr. 60 kap.

5. „**Lietuviszkas Albumas.**“ Czia patilpę paveikslai svarbesnių mus rasztininkų, teipos-gi lietuvių, nukentėjusių už tėvynę, vyskupų ir t. t. ir paveikslai isz Amerikos lietuvių gyvenimo. Kaip antai „**Lietuvių, Amerikos Bažnyczios, draugystės**“ ir t. t. prekė „Tėv. Sarg. skait. 75 kap.

6. „**Lietuviszkas-trakiszkos Studijos**“, didei moksliszka Dr. Basanovicziaus kninga, 123 lapų. Prekė (su prisiuntimu) 60 kap.

7. „**Pajauta**“ (Pojata) arba Lietuviai XIV amžiuje paraszyta Bernatavicziaus. Tomas I. Vertimas isz lenkiszko. Prekė 60 k.

8. „**Medega musų mitologijai**“. (Lietuviszkos pasakos) sutaisyta Dr. J. Basanovicziaus. Apie 200 puslapių. Pr. 1,50 k.

Dar pirm „Dirvos“ iszdavimo kun. Milukas iszleido szias kningas:

1. „**Kristijono Donelaiczio rasztai**“, (4 metų laikai) Prekė 40 kap.

2. „**Padėjimas Lietuvių tautos Rusų Vieszpatystėje**“ kun. A. Kaupo versta isz maskol. 35 kap.

3. „**Devoniszkių kryzius**“ 10 kap.

4. „**Tetervinams burknojant**“, Rodžievicziutės apysaka 10 k.

5. „**Rutauskas**“ (B. Pruso) apysaka, isz lenkiszko versta kun. A. Kaupo, Prekė 15 kap.

6. „**Katalikų Bažnyčia ir Mokslas**“, paraszyta garsaus mokslincziaus prof. Zahm'o angliszikai. Autorius pasiremdams ant naujasių mokslo isztyrimų, apgina katalikiszką teisybę nuo jai daromų užmetinėjimų. Prekė 25 kap.

Visas tas knygas galima gauti raszant į „Dirvos“ redakciją stacziai ant antraszo: **Rev. a. M. Milukas, 213 So. 4th. Brooklyn, N. Y., Nord America**, arba pas visus knigų priekėjus Tilžėje.

N. 2. Dirvos 1899 m. atspaudintus „**Rankvedis mokslo fizikos**“ su paveikslėliais.

Pirmus metus (1898) „Dirvos“ iszleistojas, norėdams kuodaugiaus knigų atspaudinti, turėjo paneszti deficita apie 500 dol. (900 rublių), tai yra viską, ką buvo užsiczėdyjęs per kelis metus darbo. Reikia tikėtis, jog lietuviszka visuomenė toliaus bus duosnesnė ir padės jam szijmet (1900), užsimokėdami prenumeratą. Jeigu prenumeratorių (abonentų) skaitlius teip pasidaugintu, kad uždengtų nors $\frac{2}{3}$ dalis iszleistuvės kasztų, tai szijmet „Dirvos“ redakcija pradės spaudinti Garsaus Senkevicziaus „**Tvaną**“ (Patop). iszversta isz lenkiszko.

